

Opracowanie chronione prawami autorskimi.
Zabrania się jego kopiowania, oraz rozpowszechniania

PYTANIA JAWNE MATURA 2024

110 OPRACOWANYCH
ODPOWIEDZI

#matura2024

Biblia

1. Człowiek w obliczu cierpienia. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Księgi Hioba. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Cierpienie stanowi złożony element ludzkiego życia, obejmujący wymiary cielesne, emocjonalne i duchowe. Dwie główne postawy wobec niego to pokorna akceptacja i buntownicze odrzucenie, które od wieków były przedmiotem zainteresowania zarówno filozofów świeckich, jak i religijnych.

Stanowisko:

Z analizy Księgi Hioba ze Starego Testamentu wynika, że istnieją dwie główne postawy wobec cierpienia: pokorna akceptacja i buntownicze odrzucenie.

Argumentacja:

Księga Hioba ukazuje głębokie rozważania na temat sensu cierpienia i istnienia zła. Hiob, choć nie rozumie powodu swojego cierpienia, akceptuje je jako nieuniknione, będące częścią planu Stwórcy. Jednakże początkowo wyraża brak sprawiedliwości, ale po zrozumieniu błędów swojego myślenia akceptuje los pokornie.

Kontekst:

"Iliada" Homer

W starożytnej greckiej epopei cierpienie jest nieodłącznym elementem ludzkiego losu, szczególnie w kontekście wojny. Bohaterowie jak Achilles czy Hektor doświadczają fizycznego i emocjonalnego cierpienia wynikającego z konfliktu. Przemijalność i bezsensowność walki są tu silnie obecne, co stanowi refleksję nad sensem cierpienia w kontekście heroicznej egzystencji.

"Opowieść wigilijna" Charles Dickens

W tym klasycznym dziele cierpienie jest związane z egoizmem i brakiem empatii. Postać Ebenezera Scrooge'a doświadcza cierpienia psychicznego, będącego rezultatem jego skąpstwa i obojętności na potrzeby innych ludzi.

Jednakże dzięki nawiedzeniom duchów Scrooge zaczyna rozumieć znaczenie współczucia i miłości bliźniego, co prowadzi go do przemiany i odrodzenia.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

W tej rosyjskiej powieści cierpienie pojawia się jako narzędzie moralnej introspekcji i zrozumienia winy. Główny bohater, Raskolnikow, doświadcza psychicznego cierpienia z powodu swojego przestępstwa, co prowadzi go do refleksji nad naturą ludzkiego zła i możliwością pojednania. Dostojewski prowokuje czytelnika do zadawania pytań o sens cierpienia i moralnej odpowiedzialności.

2. Człowiek wobec niestałości świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Księgi Koheleta. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Księga Koheleta, jedno z najważniejszych pism mądrościowych w Biblii, jest uważana za refleksyjne rozważanie nad przemijaniem, niestałością oraz marnością życia i świata. Autorem tej księgi jest Kohelet, którego nazwa oznacza mędrca przemawiającego na zebraniu. Chociaż wcześniej przypisywano ją Salomonowi, obecnie datuje się jej powstanie na II wiek p.n.e.

Stanowisko:

W Księdze Koheleta ukazane jest pesymistyczne spojrzenie na życie i świat, które przeplata się z refleksją nad niestałością egzystencji ludzkiej.

Argumentacja:

Kohelet przedstawia przemijanie i marność życia poprzez obserwację zjawisk przyrody oraz ludzkiej egzystencji. Pomimo trudu i wysiłku, jakiego człowiek doświadcza, Kohelet podkreśla nietrwałość ludzkiego szczęścia, które nie zależy ani od mądrości, ani od bogactwa czy rozkoszy. Losy dotyczą zarówno dobrych, jak i złych ludzi, co prowadzi do wniosku o równości w cierpieniu. Jednakże, mimo pesymistycznej diagnozy, Kohelet zachęca do cieszenia się każdą chwilą życia, widząc w nim dar Boży, choć przecież jest ono marnością.

Kontekst:

"Ferdynand" Witold Gombrowicz

W tej powieści Gombrowicz ukazuje absurdalność i niestałość ludzkiego życia poprzez groteskowe sytuacje oraz nieprzewidywalność otaczającego świata. Bohaterowie doświadczają ciągłych zmian i konfrontują się z absurdalnymi normami społecznymi, co prowadzi do refleksji nad przemijaniem i nietrwałością tożsamości.

"Opowieść wigilijna" Charles Dickens

Dickens w swojej opowieści o Scrooge'u ukazuje przemijanie życia oraz możliwość przemiany i nawrócenia. Przez nawiedzenia duchów bohater doświadcza wizji swojej przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, co prowadzi go do zrozumienia marności jego dotychczasowego życia oraz potrzeby zmiany.

"Balladyna" Juliusz Słowacki

W dramacie Słowackiego przewija się motyw przemijania i nietrwałości w kontekście ludzkich pragnień i ambicji. Główna bohaterka, Balladyna, doświadcza konsekwencji swojej chciwości i pychy, co prowadzi do jej upadku i tragicznego zakończenia. To pokazuje, że nawet największe ludzkie ambicje mogą przeminąć w obliczu nieuchronnego przeznaczenia.

3. Obraz miłości w literaturze. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Pieśni nad Pieśniami. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Pieśń nad pieśniami, znana również jako „Pieśń Salomona”, to poemat biblijny, który składa się z dialogów między Oblubieńcem a Oblubienicą. Jest to unikalne dzieło w Biblii, gdzie nie pada imię Boga, co nadaje mu wyjątkowy charakter.

Stanowisko:

Literatura ukazuje bogactwo i złożoność obrazów miłości, a Pieśń nad pieśniami jest jednym z najbardziej niezwykłych przykładów tego tematu. Zarówno w interpretacji dosłownej, jak i metaforycznej, księga ta prezentuje miłość jako głębokie i piękne

uczucie, które może przybierać różne formy i wymiary. Dosłowna interpretacja ukazuje namiętność i pożądanie między kochankami, podczas gdy metaforyczna wskazuje na doskonałą miłość łączącą człowieka z Bogiem. Ta dwoistość podkreśla uniwersalność miłości jako tematu literackiego, który przemawia do czytelników na różnych poziomach doświadczenia życiowego i duchowej wrażliwości.

Argumentacja:

Pieśń nad pieśniami prezentuje miłość między bohaterami w dwóch płaszczyznach interpretacyjnych: dosłownej i metaforycznej. W interpretacji dosłownej opisuje ona namiętne uczucie między młodymi kochankami, ukazując ich wzajemne zachwycenie i pożądanie. Jednakże można również interpretować ją metaforycznie, jako doskonałą miłość łączącą człowieka z Bogiem. W obu przypadkach miłość jest ukazana jako coś pięknego i duchowego, niezależnie od płaszczyzny, na której się odbywa.

Kontekst:

"Odprawa posłów greckich" Jan Kochanowski

Dzieło, które porusza temat miłości w kontekście mitologicznym, szczególnie opowiadając historię o Helenie i Parysie, gdzie miłość prowadzi do wielu tragicznych wydarzeń.

"Lalka" Bolesław Prus

Dzieło ukazuje różne aspekty miłości, włączając w to jej materialne aspekty i wpływ na ludzkie losy, co stanowi kontrast do miłości idealnej prezentowanej w Pieśni nad pieśniami.

"Romeo i Julia" William Szekspir

Dzieło, gdzie miłość jest głównym motywem, ale w kontekście konfliktu społecznego i tragedii, co może stanowić kontrast do wzajemnej i doskonałej miłości przedstawionej w Pieśni nad pieśniami.

4. Literacki obraz końca świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Apokalipsy św. Jana. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Księga Apokalipsy, znana również jako Objawienie św. Jana, stanowi zapis wizji, która miała objawić Sąd Ostateczny i ostateczne zwycięstwo Chrystusa nad złem. To niezwykle dzieło Nowego Testamentu, którego treść pełna jest symboli i obrazów, mających ukazywać drogę do zbawienia dla ludzkości.

Stanowisko:

Apokalipsa św. Jana, choć przedstawia wizję końca świata, nie jest jedynie przerażającym obrazem zagłady. Jest to także nadzieja dla chrześcijan, że w końcu zło zostanie pokonane, a sprawiedliwi zostaną wyniesieni na wyżyny. To dzieło pełne jest symboli i metafor, które mogą być interpretowane na różne sposoby, ale zawsze z nadzieją na zbawienie.

Argumentacja:

Apokalipsa św. Jana opowiada o wizji, którą Jan miał na wyspie Patmos. Jest to przepowiednia o powrocie Chrystusa i końcu obecnego świata. Symbolika księgi jest bogata i często opiera się na liczbie oraz metaforach, które mają głębokie znaczenie. Liczby, takie jak cztery i siedem, mają szczególne znaczenie, symbolizując aspekty wszechświata i duchowości. Jednakże, pomimo ponurych obrazów Sądu Ostatecznego, Apokalipsa jest również wyrazem nadziei na zwycięstwo dobra nad złem.

Kontekst:

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

Znajdujący się w tym dziele opis bitwy pod Grunwaldem symbolizuje moment decydujący dla losów narodu i może być interpretowana jako rodzaj końca jednej epoki i początku nowej. Podobnie w Apokalipsie św. Jana mamy przedstawiony koniec obecnego porządku i nadejście nowej rzeczywistości.

5. Dobro i zło – ich pochodzenie i miejsce w świecie. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Księgi Rodzaju. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Pojawienie się dobra i zła to fundamentalna kwestia, która nurtowała ludzkość od zarania dziejów. Filozofowie, artyści oraz religie podejmowały się próby wyjaśnienia ich pochodzenia i roli w życiu człowieka. Biblia, a konkretnie Księga Rodzaju, również stawia te pytania i próbuje na nie odpowiedzieć.

Stanowisko:

Księga Rodzaju wskazuje, że dobro jest dziełem Boga, a zło pochodzi od człowieka. Biblijne opowieści o stworzeniu świata oraz Adamie i Ewie obrazują paradoks wolnej woli. Ludzie, początkowo stworzeni jako dobre istoty, z własnej woli wybrali niewierność wobec Boga, co spowodowało na nich zgubne skutki.

Argumentacja:

W Księdze Rodzaju czytamy o Raju, gdzie Adam i Ewa cieszyli się szczęściem i harmonią. Jednak ich decyzja spożycia owocu z drzewa poznania dobra i zła otworzyła oczy na świadomość grzechu i zła. Ten biblijny motyw tłumaczy genezę zła jako konsekwencję ludzkiego wyboru, który zburzył pierwotną harmonię.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

Postać Konrada z III części stanowi przykład wewnętrznej walki między dobrem a złem. Konrad reprezentuje tragicznego bohatera, którego dusza jest rozdarta między dążeniem do dobra i podążaniem za pokusami zła.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

Raskolnikow ilustruje konflikt wewnętrzny. Jego decyzja o popełnieniu morderstwa oraz dalsze wątpliwości moralne są wyrazem walki między jego sumieniem a egoizmem.

"Makbet" William Shakespeare

Dzieło pokazujące zło w ludzkiej naturze oraz tragiczne konsekwencje jego wyborów. Makbet staje się ofiarą własnych ambicji i zbrodni, co prowadzi go na drogę zagłady.

Mitologia Jan Parandowski

6. Dramat człowieka zmagającego się z przeciwnościami losu. Omów zagadnienie na podstawie Mitologii Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Mitologia jest pełna opowieści o bohaterach stawiających czoła trudnościom losu. Jednym z najbardziej znanych jest Herakles, którego życiorys obfituje w przykłady walki z przeciwnościami oraz triumf nad nimi.

Stanowisko:

Herakles może być postrzegany jako symbol człowieka zmagającego się z trudnościami losu. Jego historia pokazuje, że mimo nadludzkich wyzwań, siła woli i determinacja mogą doprowadzić do pokonania przeciwności.

Argumentacja:

Herakles, mimo boskiego pochodzenia, doświadczył wielu trudności. Był prześladowany przez Herę, która zaszczerpiła w nim nienawiść. Pomimo to, podjął się 12 niewyobrażalnie trudnych prac, które miały oczyścić go z grzechu i zapewnić mu miejsce wśród bogów. Te wyzwania, choć przerażające, były także szansą na odkupienie.

Kontekst:

„Kordian” Juliusz Słowacki

Główny bohater, Kordian, to postać o głęboko burzliwej naturze, która przeżywa wewnętrzną walkę między ideą czystego patriotyzmu a osobistymi ambicjami. Choć wydaje się być skazany na porażkę, to walczy z losowymi

przeciwnościami, dążąc do realizacji swoich ideałów i marzeń. Jego misja staje się symbolem odwagi i determinacji, nawet w obliczu beznadziei i tragedii.

"Przedwiośnie" Stefan Żeromski

Główny bohater, Cezary Baryka, to postać, która przechodzi duchową przemianę i musi zmierzyć się z wieloma trudnościami oraz własnymi słabościami, aby znaleźć swoje miejsce w świecie. Początkowo pełen zapału i ideałów, Cezary staje w obliczu rzeczywistości, która zderza go z brutalną rzeczywistością i koniecznością dokonania trudnych wyborów.

7. Poświęcenie się – oznaka siły czy słabości? Omów zagadnienie na podstawie Mitologii Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Mitologia grecka przedstawia postać Prometeusza jako bohatera, który poświęcił się dla dobra ludzkości, przekazując jej ogień i wiedzę. Jego historia staje się punktem wyjścia do rozważań na temat poświęcenia się jako przejawu siły lub słabości.

Stanowisko:

Poświęcenie jest oznaką niesamowitej siły, gdyż człowiek dobro innych przedkłada ponad swoje. Przykłady takie jak Prometeusz, który zaryzykował gniew Zeusa, by przynieść ludziom ogień, czy Chrystus, który poświęcił się dla zbawienia ludzkości, ilustrują, że poświęcenie może być wyrazem najwyższej siły charakteru.

Argumentacja:

Prometeusz, choć spotkała go okrutna kara za jego czyny, wciąż troszczył się o dobro ludzi. Jego poświęcenie się dla nich, nawet kosztem własnego cierpienia, jest dowodem na wyjątkową siłę woli i oddania. Podobnie, postać Chrystusa w Biblii, który zniósł krzyż dla zbawienia ludzkości, pokazuje, że poświęcenie może być aktem najwyższej siły moralnej.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W tej epickiej dramatycznej narracji Konrad, główny bohater, reprezentuje postać, która poświęca się dla dobra ojczyzny. Jego bunt przeciwko systemowi i gotowość do poświęcenia dla sprawy narodowej są porównywalne z postawą Prometeusza. Konrad jest symbolem niezłomności i heroicznej walki, co może być inspirującym kontekstem dla dyskusji na temat poświęcenia się jako oznaki siły.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

Raskolnikow, główny bohater tej powieści, staje przed dylematem moralnym, czy poświęcić siebie dla dobra innych. Jego wewnętrzna walka między egoizmem a altruizmem stanowi istotny wątek powieści.

8. Jakie wizje zaświatów można odnaleźć w literaturze? Omów zagadnienie na podstawie Mitologii Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Pytanie o naturę zaświatów jest odwiecznym dylematem ludzkości, którego poszukiwanie odpowiedzi znajduje odzwierciedlenie w literaturze i mitologii. Pomimo różnic w interpretacjach i wyobrażeniach, tajemnica życia pozagrobowego nie przestaje fascynować ludzkiego umysłu.

Stanowisko:

Wizje zaświatów w literaturze, zwłaszcza w mitologii, przedstawiają dwie przeciwstawne krainy, do których po śmierci trafiają dusze ludzkie. Są to Elizjum, miejsce szczęścia wiecznego, oraz Tartar, miejsce wiecznego cierpienia. Pomimo różnic kulturowych i religijnych, podobieństwo wizji zaświatów jest zauważalne.

Argumentacja:

W "Mitologii" Jana Parandowskiego czytelnik znajduje opisy starożytnej greckiej wizji życia pozagrobowego. Dla Greków podróż do zaświatów była przeprowadzana przez rzekę Styks, gdzie spotykali przewoźnika Charona oraz trzygłowego psa Cerbera. Elizjum stanowiło miejsce wiecznej szczęśliwości, Erebus zaś kierował dusze, które nie były ani dobre, ani złe, a Tartarus był miejscem wiecznego cierpienia.

Kontekst:

Boska komedia" Dante Alighieri

Dante Alighieri w swoim arcydziele opisuje piekło, czyściec i raj jako trzy etapy podróży duszy po śmierci. To arcydzieło renesansowej literatury przedstawia szczegółowe obrazy zaświatów, gdzie grzesznicy ponoszą kary za swoje czyny, a dobrzy ludzie otrzymują wieczne błogosławieństwo.

Biblia

W biblijnej wizji zaświatów, szczególnie w Nowym Testamencie, niebo stanowi miejsce obcowania z Bogiem, radości i błogosławieństwa, podczas gdy piekło oznacza cierpienie, oddalenie od Boga i kary za grzechy. Ta dualistyczna wizja życia pozagrobowego ma istotne znaczenie w literaturze religijnej.

9. Co skłania człowieka do podróżowania? Omów zagadnienie na podstawie Mitologii Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Motyw podróży jest nieodłączną częścią ludzkiego życia od wieków. Nie tylko stanowi sposób przemieszczania się z miejsca na miejsce, lecz również nabiera znaczeń symbolicznych, stając się pretekstem do refleksji nad sensem istnienia.

Stanowisko:

Człowieka do podróżowania skłaniają różnorodne czynniki, w tym koleje losu, ciekawość oraz duchowa potrzeba poszukiwania celu i sensu życia.

Argumentacja:

Mitologia, zwłaszcza przykład Odyseusza z "Mitologii" Jana Parandowskiego, ilustruje tezę o różnorodnych pobudkach do podróżowania. Odyseusz podąża w swojej podróży przez liczne przygody, mierząc się z wyzwaniami losu, ciekawością oraz pragnieniem powrotu do domu. Jego wędrówka stanowi metaforę życiowej podróży, pełnej trudów i dylematów.

Kontekst:

"W pustyni i w puszczy" Henryk Sienkiewicz

Ta powieść opowiada o podróży dwóch polskich dzieci, Staśka i Nel, przez afrykańską pustynię i puszcze w poszukiwaniu swoich rodziców. Ich podróż staje się nie tylko próbą przetrwania w surowych warunkach przyrody, ale również poznawaniem egzotycznych kultur i ludzi, co prowadzi do rozwoju ich charakterów i wartości.

"Dziady" Adam Mickiewicz

W "Dziadach" podróż odgrywa symboliczną rolę, szczególnie w części III, gdzie bohater, Konrad, wyrusza w wędrówkę po kraju, spotykając różne grupy społeczne i doświadczając ich cierpień oraz walki o wolność. Ta podróż staje się metaforą drogi doświadczenia i poszukiwania sensu życia.

"Pan Wołodyjowski" Henryk Sienkiewicz

W tej powieści często pojawiają się motywy podróży, szczególnie w kontekście walki o ocalenie ojczyzny. Bohaterowie, tacy jak Jan Skrzetuski, prowadzą podróże przez pola bitewne, zdobywając doświadczenia i walcząc o swoje

przekonania. Ta epopeja historyczna ukazuje, jak podróże mogą kształtować bohaterów i prowadzić do poznania siebie i świata.

10. Problematyka winy i kary. Omów zagadnienie na podstawie Mitologii Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Motyw winy i kary jest nieodłącznie związany z ludzką egzystencją i od wieków stanowi istotny temat w literaturze. Mitologia Jan Parandowskiego również podejmuje tę problematykę, ukazując konsekwencje naruszenia boskich praw.

Stanowisko:

W Mitologii bohaterowie, tak jak w innych kulturach, są poddawani karze za swoje grzechy. Przykładem jest Prometeusz, który za przekroczenie granic boskich nakazów zostaje skazany na okrutną karę, co symbolizuje wieczne cierpienie.

Argumentacja:

Prometeusz, stwórczyni ludzkości, ponosi konsekwencje swojej nieposłuszeństwa wobec Zeusa. Mimo chęci pomocy ludziom, naruszając boską hierarchię, musi znieść karę – codzienne cierpienie zadane przez sępa. Podobnie Syzyf, który sprzeciwił się bogom, zostaje ukarany wieczną pracą, gdzie wysiłek jest bezcelowy i męczący.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W "Dziadach", które są jednym z najważniejszych dzieł polskiego romantyzmu, Mickiewicz porusza temat winy i kary głęboko osadzony w kontekście historycznym i społecznym. Bohaterowie, tak jak Konrad, reprezentują różne postawy moralne i etyczne, a ich czyny niosą za sobą konsekwencje. Wizje nadchodzącej kary dla grzeszników, przedstawione zwłaszcza w części drugiej, stanowią istotny element dramaturgii.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

W tej rosyjskiej powieści klasyka literatury światowej główny bohater, Rodion Raskolnikow, dokonuje morderstwa z przekonania o swojej wyższości moralnej. Jednakże, w miarę jak akcja się rozwija, Raskolnikow doświadcza wewnętrznej walki i moralnego upadku, co prowadzi do jego ostatecznego rozliczenia z własnym sumieniem.

"Balladyna" Juliusz Słowacki

W dramacie tego polskiego romantyka Balladyna popełnia grzechy przeciwko moralności i naturze, co prowadzi do tragicznych skutków dla niej samej i dla innych postaci. Słowacki ukazuje winę jako siłę destrukcyjną, która nie tylko dotyka jednostki, ale także wpływa na losy całego narodu.

11. Miłość silniejsza niż śmierć. Omów zagadnienie na podstawie Mitologii Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Miłość to uniwersalne uczucie, które wydaje się przewyższać granice życia i śmierci. Często w literaturze i kulturze spotykamy się z tematem miłości silniejszej niż śmierć, która prowadzi bohaterów do niezwykłych czynów.

Stanowisko:

Literatura i kultura przekonująco ukazują, że miłość potrafi przetrwać nawet poza granicami śmierci, stając się motywem silnie obecnym w wielu dziełach.

Argumentacja:

W mitologii greckiej przykładem miłości silniejszej niż śmierć jest historia Orfeusza i Eurydyki. Orfeusz, po stracie ukochanej, odważnie wyrusza do krainy umarłych, aby ją przywrócić do życia. Mimo zakazu Orfeusz odwraca się, aby spojrzeć na Eurydykę, co prowadzi do jej ostatecznej utraty, jednakże jego miłość pozostaje niezachwiana.

Kontekst:

"Romeo i Julia" William Szekspir

W dramacie miłość zakochanych jest tak silna, że prowadzi ich do tragicznego końca. Mimo przeciwności losu, Romeo i Julia wybierają śmierć, aby być razem na zawsze, co pokazuje, że miłość potrafi przetrwać nawet poza życiem.

Ballada "Romantyczność" Adam Mickiewicz

W balladzie "Romantyczność" Adama Mickiewicza ukazana jest siła miłości, która przekracza granice śmierci. Główną osią tego motywu jest historia miłosna Karusi i Jasieńka. Karusia, młoda dziewczyna, zakochana jest w Jasieńku, mężczyźnie, którego los związany jest z tragicznymi wydarzeniami. Mimo śmierci Jasieńka, miłość Karusi nie gaśnie. Wręcz przeciwnie, staje się jeszcze silniejsza i bardziej transcendentna. Karusia, wierząc w siłę miłości i w jej potęgę, nie traci nadziei na ponowne spotkanie z ukochanym po śmierci.

Iliada (fragmenty), Homer

12. Cierpienie i heroizm jako dwie postawy człowieka w zmaganiu się z losem. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Iliady Homera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Mit o wojnie trojańskiej, opisany w Iliadzie Homera, ukazuje złożoność ludzkiego losu w obliczu cierpienia i heroizmu. Wojna ta, rozpoczęta z powodu porwania Heleny, niesie ze sobą wiele tragicznych wydarzeń i bohaterskich czynów, które rzucają światło na dwie postawy człowieka wobec przeznaczenia.

Stanowisko:

Cierpienie i heroizm są dwiema fundamentalnymi reakcjami człowieka na trudności życia i zagrożenia. Choć oba te aspekty są silnie związane ze sobą, różnią się w swoim oddziaływaniu na jednostkę i społeczność.

Argumentacja:

Cierpienie wyłania się w Iliadzie w momencie śmierci i straty. Przykładem jest reakcja Achillesa na śmierć przyjaciela Patroklesa, która prowadzi do jego głębokiego cierpienia. Widząc śmierć przyjaciela, Achilles przeżywa wewnętrzną walkę między żądzą zemsty a współczuciem dla innych. Ponadto dialog między Priamem a Achillesem ukazuje cierpienie obu postaci-Achillesa po stracie Patroklesa oraz Priama po stracie syna Hektora. Te sceny ilustrują, że cierpienie dotyka zarówno bohaterów, jak i władców, przekraczając różnice społeczne.

Z drugiej strony, heroizm przejawia się w czynach, które przekraczają zwykłe oczekiwania. Jednym z najważniejszych bohaterów-heroizmów jest Hektor, który pomimo pewności śmierci, walczy do końca, aby obronić swoje miasto i rodzinę. Jego postawa pokazuje odwagę i poświęcenie dla wyższych wartości, co jest charakterystyczne dla prawdziwego bohatera.

Kontekst:

"Iliada" Homer

Starożytne greckie eposy, opisujące wydarzenia wokół wojny trojańskiej. Przedstawiają heroiczne czyny i cierpienia bohaterów, takie jak Achilles, Hektor czy Priam. Ukazują konflikty między bogami, które wpływają na losy ludzi oraz tragedie wojenne i ludzkie emocje.

"Antygona" Sofokles

Klasyczna tragedia grecka, opowiadająca historię Antygony, która postanawia pogrzebać ciało swojego brata, mimo zakazu króla Kreona. Podkreśla konflikt między prawem boskim a prawem ludzkim oraz heroizm Antygony, gotowej poświęcić życie dla wartości moralnych.

"Romeo i Julia" William Szekspir

Klasyczna historia miłosna opowiadająca o tragicznym romansie między dwójką młodych zakochanych z wrogich sobie rodzin. Pokazuje silną miłość, która przetrwać może nawet śmierć oraz cierpienie wynikające z konfliktu rodowego i społecznego.

Antygona, Sofokles

13. Prawa boskie a prawa ludzkie. Omów zagadnienie na podstawie Antygony Sofoklesa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

"Antygona" Sofoklesa to klasyczna tragedia opowiadająca o konflikcie moralnym między prawami boskimi a ziemskimi, który osadzony jest w kontekście mitologicznym.

Stanowisko:

Antygona przedstawia walkę pomiędzy racjami moralnymi reprezentowanymi przez tytułową bohaterkę i Kreona.

Argumentacja:

Antygona pragnie pogrzebać ciało swojego brata, Polinejkesa, zgodnie z prawami boskimi, mimo zakazu Kreona. Kreon, kierując się racjami rozumu i interesem państwa, nakazuje pozostawić ciało niewchłonięte przez zwierzęta jako kara za zdradę. Antygona wybiera lojalność wobec wartości boskich i rodzinnych, stawiając je ponad prawem królewskim. Kreon natomiast konsekwentnie egzekwuje swoje decyzje, aby zachować porządek w państwie i utrzymać swoją władzę.

Kontekst:

"Dziady III" Adam Mickiewicz

Konrad buntuje się przeciwko porządkowi boskiemu, próbując ustanowić swoje prawa ponad prawami religijnymi. Jego postawa wyraża bunt przeciwko ograniczeniom społecznym i dążenie do samostanowienia. Jednakże, ta próba kończy się zgubnie, gdyż Konrad traci kontakt z rzeczywistością, stając się ofiarą własnych obsesji. Dramat ukazuje zagadnienie zmagania się człowieka z boskim porządkiem oraz granice ludzkiej wolności wobec sił nadprzyrodzonych.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

Główny bohater, Rodion Raskolnikow, neguje powszechnie przyjęte zasady moralne i prawa boskie, tworząc własną koncepcję moralności i sprawiedliwości. Postanawia popełnić morderstwo, wierząc, że ma prawo zabić, ponieważ jest wyższy moralnie od ofiary i uważa, że ma prawo decydować o czymś życiu. Jednakże jego działanie prowadzi go do głębokiego kryzysu

moralnego oraz psychicznego. Poprzez historię Raskolnikowa, Dostojewski ukazuje konsekwencje negowania norm społecznych i boskich praw, a także analizuje moralną naturę człowieka oraz jego zdolność do samorefleksji i pokuty.

"Romeo i Julia" William Szekspir

Tragedia "Romeo i Julia" ukazuje miłość, która przekracza granice narzucone przez społeczeństwo i rodziny. Zakazane uczucie między członkami zwaśnionych rodów prowadzi do tragedii.

14. Jak literatura antyczna przedstawia tragizm ludzkiego losu? Omów zagadnienie na podstawie Antygony Sofoklesa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Literatura antyczna, szczególnie tragedie greckie, eksploruje tragizm ludzkiego losu poprzez przedstawianie konfliktów moralnych i nieuchronności przeznaczenia. Sofokles, autor "Antygony", wykorzystuje mit o rodzie Labdakidów, aby ukazać te aspekty ludzkiego doświadczenia.

Stanowisko:

Literatura antyczna przedstawia tragizm ludzkiego losu jako nieuchronny i przesądzony przez fatum. Człowiek może być związany moralnymi dylematami, ale nie ma kontroli nad swoim losem.

Argumentacja:

W tragedii "Antygona" główna bohaterka musi wybierać między prawami boskimi a ludzkimi. Konflikt ten ilustruje tragiczność ludzkiego losu, gdzie każde działanie prowadzi do klęski.

Kontekst:

"Król Edyp" Sofokles

W tym dziele tragicznym Edyp próbuje uciec od przeznaczenia, które przewidziane zostało przez wyrocznie- że zabije własnego ojca i poślubi własną matkę. Jego dążenie do uniknięcia przeznaczenia prowadzi do tragicznych

konsekwencji, pokazując nieuchronność ludzkiego losu.

„Księga Hioba”

Biblijne opowieści o Hiobie, który pomimo swojej pobożności doświadcza straszliwych cierpień, także podkreślają temat nieuchronności ludzkiego losu i zagadnienie cierpienia, które jest często niezrozumiałe dla człowieka.

"Księga Koheleta"

Autor tej księgi biblijnej, znanej również jako "Księga Kaznodziei", eksploruje przemijalność ludzkiego życia i niesprawiedliwość świata, co również odnosi się do tematu tragizmu ludzkiego losu.

Legenda o świętym Aleksym (fragmenty)

15. Człowiek średniowieczny wobec życia i śmierci. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Legendy o świętym Aleksym. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Ludzie w epoce średniowiecza byli głęboko związani ze sprawami ostatecznymi, eschatologią, która determinowała ich przyszłe przeznaczenie po śmierci. Wierzyli w istnienie nieba, piekła i czyśćca, co stanowiło istotny element ich życia i świadomości.

Stanowisko:

Ludzie średniowiecza byli zafascynowani kwestią, gdzie trafi ich dusza po śmierci, co sprawiało, że życie i postępowanie na ziemi było dla nich kluczowe.

Argumentacja:

Przykładem jest historia świętego Aleksego, którego życie i decyzje były przesiąknięte dążeniem do zbawienia duszy. Już narodziny Aleksego były uznawane za cud, a jego życie toczyło się w cieniu świadomości o eschatologicznych konsekwencjach. Odrzucając ziemskie przyjemności, wyrzekł się on wszystkiego, by służyć Bogu i ubogim, w nadziei na zbawienie.

Kontekst:

"Rozmowa Mistrza Polikarpa ze śmiercią"

W "Rozmowie Mistrza Polikarpa ze śmiercią" postrzeganie śmierci jako nieuniknionej części ludzkiego życia jest obecne w całym utworze. Przez dialog między Mistrzem Polikarpem a Śmiercią, autor ukazuje głębokie filozoficzne i egzystencjalne refleksje na temat natury życia i śmierci. Temat ten jest przedstawiony jako centralny element ludzkiej egzystencji, który wymaga zrozumienia i akceptacji. Mistrz Polikarp, reprezentujący mądrość i doświadczenie, prowadzi głęboką rozmowę z personifikacją śmierci, co symbolizuje nieuchronność i uniwersalność tego procesu. Autor sugeruje, że człowiek powinien być świadomy i przygotowany na spotkanie ze śmiercią, co może pomóc mu zrozumieć sens życia i pogodzić się z jego przemijalnością. To dzieło porusza istotne kwestie egzystencjalne i filozoficzne, skłaniając czytelnika do refleksji nad własną kondycją i sensem ludzkiego istnienia.

Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią (fragmenty)

16. Motyw tańca śmierci. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią to polska adaptacja XV-wiecznego tekstu, zaliczanego do poezji moralistyczno-dydaktycznej. W utworze odnajdujemy motyw tańca śmierci.

Stanowisko:

Motyw ten służył średniowiecznym społecznościom, by uświadomić im nieuchronność i wszechwładność śmierci.

Argumentacja:

Polikarp, chcąc ujrzeć Śmierć, doświadcza przerażenia, widząc jej potworną postać. Opisana postać Śmierci jest naturalistyczna i okropna, sugerując jej wszechobecność i

nieuniknioność. Śmierć jest także sprawiedliwa i nieuchronna, karząc ludzi za grzechy. Komizm wizji Śmierci ukazuje jej ludzkie cechy, złośliwość i zarozumiałość. W kontekście historycznym motyw śmierci był intensywny w XV wieku, kiedy to propagowane było hasło "Memento mori!", a kwestie związane z nią skupiały się na pytaniach dotyczących życia po śmierci, rozkładu ciała i ucieczki przed nią.

Kontekst:

"Legends o świętym Aleksym"

Historia mężczyzny, który wyrzekł się bogactwa i przyjemności materialnych, by poświęcić swoje życie służbie Bogu i ubogim. Motyw tańca śmierci może być tu interpretowany jako przypomnienie o konieczności przygotowania się na spotkanie z nieuchronną śmiercią poprzez prowadzenie życia zgodnego z wartościami chrześcijańskimi.

"Boska komedia" Dantego Alighieri

Epicka wizja piekła, czyśćca i nieba. Motyw tańca śmierci jest tu ukazany jako jedna z wielu metafor przedstawiających losy dusz ludzkich po śmierci. Śmierć jest tu integralną częścią życia ludzkiego, a jej obecność przypomina o konieczności rozliczenia się z grzechami i przygotowania się na życie wieczne.

Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu (fragmenty)

17. Franciszkańska idea umiłowania natury. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Kwiatków świętego Franciszka z Asyżu. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Święty Franciszek z Asyżu jest postacią niezwykle fascynującą z okresu średniowiecza. Jego filozofia, znana jako franciszkanizm, propagowała radosną wiarę i miłość do świata, uznając go za piękne dzieło Boże.

Stanowisko:

Franciszek z Asyżu głosił umiłowanie natury i głosił jej pochwałę. Ta idea jest obecna w jego dziele "Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu" oraz w późniejszych utworach literackich. Franciszkanizm opiera się na miłości do Boga i całego stworzenia.

Argumentacja:

W "Kwiatkach świętego Franciszka z Asyżu" znajdujemy opowieści o życiu i nauce świętego, który głosił miłość i szacunek dla całego stworzenia. Franciszek podkreślał znaczenie prostoty, ubóstwa i radości w życiu, co wyraża się również w jego pochwałach natury i otaczającego świata. Jego filozofia opierała się na wszechogarniającej miłości, która obejmowała zarówno ludzi, jak i wszystkie istoty stworzone przez Boga.

Kontekst:

"Czego chcesz od nas Panie"

"W hymnie "Czego chcesz od nas Panie" podmiot liryczny wyraża swoje uznanie i podziw dla piękna stworzenia, oddając hołd Stwórcy. Tekst hymnu skupia się na refleksji nad doskonałością i harmonią natury, co stanowi wyraz podziwu dla boskiej mądrości i potęgi. Poprzez pytanie "Czego chcesz od nas, Panie?" podmiot liryczny zwraca się do Boga, zadając pytanie o sens ludzkiego istnienia i roli człowieka w stworzeniu. Hymn pełen jest podziwu dla cudów natury i tajemniczej siły Bożej, która sprawia, że świat jest miejscem pełnym życia i piękna. Jest to wyraz głębokiego religijnego przeżycia i oddania, w którym człowiek uznaje swoją małość wobec Boskiego Majestatu, ale jednocześnie wyraża wdzięczność i podziw za otrzymane dary.

Pieśń o Rolandzie (fragmenty)

18. Średniowieczny etos rycerski. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Pieśni o Rolandzie. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Etos rycerski, wywodzący się z okresu średniowiecza, odnosi się do zestawu zasad i wartości, które określały ideał doskonałego rycerza. W ramach tego etosu rycerskiego honor, odwaga, lojalność wobec władcy i Boga były fundamentalnymi wartościami.

Stanowisko:

Ślady etosu rycerskiego możemy dostrzec w "Pieśni o Rolandzie", której bohater, Roland, reprezentuje ideał rycerza, który oddaje życie w obronie ojczyzny i wiary. Jego postać ilustruje honory rycerskie, odwagę, pobożność oraz nieustępliwość w obliczu przeciwności losu.

Argumentacja:

Literatura średniowieczna, zwłaszcza chansons de geste, jak "Pieśń o Rolandzie", przekazuje nam obraz rycerza jako nieustraszonego bohatera, który broni honoru i wierzeń. Roland, pomimo przewagi wroga, walczy do końca, w pełni oddając się walce i modlitwie. Jego postawa świadczy o nieskażonej lojalności wobec ideałów rycerskich.

Kontekst:

"Krzyżacy" Henryk Sienkiewicz

Powieść historyczna, która ukazuje polsko-krzyżackie konflikty i walkę o niepodległość. Sienkiewicz w swoim dziele przedstawia bohaterskie czyny rycerzy, walczących o honor i wolność ojczyzny, co nawiązuje do średniowiecznego etosu rycerskiego.

"Ferdynand" Witold Gombrowicz

Dzieło z nurtu awangardowego, które w satyryczny sposób krytykuje społeczeństwo oraz narodowe kompleksy Polaków. Autor stawia pod znakiem zapytania normy społeczne i kulturowe, co stoi w odróżnieniu od tradycyjnych wzorców literackich, takich jak etos rycerski.

Kronika polska (fragmenty), Gall Anonim

19. Jaki obraz idealnego rycerza i władcy ukazuje utwór literacki? Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Kroniki polskiej Galla Anonima. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Kronika Polska Galla Anonima, będąca jednym z najstarszych polskich dzieł literackich, prezentuje wzorce parenetyczne, godne naśladowania, w kontekście średniowiecznej Polski.

Stanowisko:

W utworze Gall Anonim ukazany jest obraz idealnego władcy i rycerza, którzy wykazują się szlachetnymi cechami i cnót, charakterystycznymi dla epoki średniowiecza.

Argumentacja:

Kronika podkreśla, że idealny władca, jak Bolesław Chrobry czy Mieszko I, powinien być zarówno odważny w walce o niepodległość i terytoria, jak i mądry w podejmowaniu decyzji politycznych. Troszczył się także o dobro swoich poddanych oraz rozwój Kościoła, co pokazuje ich zaangażowanie w dzieła chrystianizacji i budowę kościołów.

Kronika Galla Anonima nie tylko opisuje ideał władcy, ale również przedstawia wzorowych rycerzy, takich jak Jan Zawisza Czarny z Garbowa, herbu Sulima. Zawisza Czarny był uosobieniem rycerskich cnót, odwagi, sprawiedliwości i honoru. Jego postać wyraźnie podkreśla, że idealny rycerz powinien być nie tylko waleczny, ale także szlachetny i hojny.

Kontekst:

"Potop" Henryk Sienkiewicz

Dzieło przedstawia obraz króla, który jest zarówno bohaterem narodowym, jak i przywódcą odważnym i stanowczym. W powieści tej król postrzegany jest jako ofiara zdrajców, co podkreśla jego oddanie dla dobra ojczyzny.

Boska Komedia (fragmenty), Dante Alighieri

20. Literacki obraz piekła. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Boskiej Komedii Dantego Alighieri. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Zagadnienie piekła od wieków fascynuje ludzi i pozostaje jedną z największych tajemnic ludzkości. Literatura od starożytności do dzisiaj eksploruje różne wizerunki piekła, zależne od epoki i wyznawanej wiary.

Stanowisko:

Analiza Boskiej Komedii Dantego Alighieri pozwala dostrzec jedną z najbardziej fascynujących wizji piekła w literaturze.

Argumentacja:

W Boskiej Komedii Dante przedstawia piekło jako miejsce ukarania dla grzeszników, podzielone na 9 kręgów, gdzie każdy krąg przeznaczony jest dla określonej kategorii grzeszników, a najniższy krąg zamieszkuje Lucyfer, który symbolizuje największe zło. Piekło Dantego jest miejscem straszliwych cierpień i wiecznych męk.

Kontekst:

"Mistrz i Małgorzata" Michaił Bułhakow

"W Mistrzu i Małgorzacie" piekło symbolizuje chaos, zło i nadużycie władzy, pozwalając autorowi na krytykę sowieckiego reżimu. Przez postaci takie jak Woland czy Behemot, Bułhakow przedstawia absurdalność sowieckiej rzeczywistości oraz jej negatywny wpływ na społeczeństwo. Poprzez fantastyczne elementy, autor ostrzega przed totalitarnym reżimem i podkreśla wartość wolności jednostki.

"Opowieści z Narnii" C.S. Lewis

Piekło pojawia się w postaci Ciemnej Wyspy, gdzie grzesznicy zostają oddzieleni od reszty świata i zanurzeni w ciemnościach, co stanowi odzwierciedlenie walki dobra ze złem i konieczności podjęcia wyboru między światłem a ciemnością.

Jan Kochanowski, Odprawa posłów greckich

21. Literacka przestroga przed moralnym upadkiem państwa. Omów zagadnienie na podstawie Odprawy posłów greckich Jana Kochanowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W dramacie "Odprawa posłów greckich" autorstwa Jana Kochanowskiego, wykorzystując kostium historyczny, autor ostrzegał przed konsekwencjami nieodpowiedzialnych rządów. Choć dzieło to zostało wystawione w 1578 roku na weselu Jana Zamoyskiego i Krystyny Radziwiłłówny, jego przesłanie miało uniwersalny charakter i odnosiło się także do sytuacji politycznej ówczesnej Rzeczypospolitej.

Stanowisko:

W utworze Kochanowskiego, poprzez przypowieść trojańską, ukazane zostało niebezpieczeństwo podporządkowania spraw państwowych prywatnym interesom oraz brak odpowiedzialności władzy za dobro swoich poddanych.

Argumentacja:

W dramacie przedstawione zostały wydarzenia poprzedzające wojnę trojańską, gdzie Priam, władca Troi, podejmuje decyzje pod wpływem prywatnych interesów, ignorując dobro państwa. Podobny motyw moralnego upadku oraz skutków nieodpowiedzialnych rządów można odnaleźć w dramacie Sofoklesa "Antygona", gdzie Kreon, władca Teb, swoją pychę i arogancją doprowadza do tragedii swojej rodziny i państwa.

Kontekst:

"Antygona" Sofokles

W "Odprawie posłów greckich" Jana Kochanowskiego można dostrzec podobieństwa do dramatu "Antygona" Sofoklesa. W obu dziełach poruszany jest temat moralnego konfliktu między indywidualnym sumieniem a nakazami władzy. Podobnie jak Antygona, która łamie dekret króla Kreona dla honorowego pochowania swego brata, tak i postać Achillesa w "Odprawie posłów greckich" sprzeciwia się decyzji króla Priama, broniąc uczciwości Heleny i sprzeciwiając się wojnie z Troją. Oba utwory ukazują tragiczne konsekwencje

ignorowania moralnych zasad na rzecz interesów politycznych lub osobistych ambicji, co prowadzi do upadku jednostki lub państwa.

22. Różne oblicza miłości. Omów zagadnienie na podstawie Odprawy posłów greckich Jana Kochanowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Miłość, jako uniwersalne i złożone uczucie, od wieków stanowi przedmiot badań i refleksji ludzkości. Jan Kochanowski w swojej „Odprawie posłów greckich” ukazuje różne oblicza miłości, od miłości erotycznej po miłość o charakterze altruistycznym. Ta ostatnia staje się motywem przewodnim, który przewija się przez całą sztukę.

Stanowisko:

W „Odprawie posłów greckich” miłość jest przedstawiona jako siła, która sprawia, że ludzie podejmują największe poświęcenia. Pragnienie miłości Aleksandra (Parysa) do Heleny, żony Menelaosa, doprowadza do konfliktu między Troją a Spartą. Choć Aleksander zdaje sobie sprawę z konsekwencji swoich działań, nie wahając się, podejmuje kroki w celu obrony ukochanej, nie licząc się z konsekwencjami. To uczucie wzbudza w nim gotowość na poświęcenie, nawet kosztem własnego narodu.

Argumentacja:

W "Odprawie posłów greckich" Jana Kochanowskiego ukazane są różne oblicza miłości poprzez działania postaci, szczególnie Aleksandra. Jego miłość do Heleny, chociaż wzbudza współczucie, prowadzi do tragicznych wydarzeń, takich jak wojna trojańska. Kochanowski ukazuje, że nawet najszlachetniejsze uczucie może prowadzić do nierozważnych działań, mających zgubne skutki dla wielu ludzi. Ten wątek pokazuje, że miłość, choć piękna, może być również niebezpieczna i prowadzić do katastrofalnych konsekwencji, jak w przypadku Troi, która upadła z powodu miłosnych intryg Aleksandra.

Kontekst:

"Romeo i Julia" William Szekspir

Jednym z najbardziej znanych dzieł literackich na temat miłości jest tragedia "Romeo i Julia" autorstwa Williama Shakespeare'a. Historia zakazanej miłości

między tytułowymi bohaterami pochodzi z dwóch wrogich sobie rodzin, Montecchich i Kapuletów. Miłość ta jest pełna namiętności i poświęcenia, jednak prowadzi do tragicznego końca dla młodych kochanków. "Romeo i Julia" ukazują, jak miłość może być zarówno piękna, jak i destrukcyjna, podobnie jak w "Odprawie posłów greckich".

"Lalka" Bolesław Prus

W tej powieści Prus ukazuje różne formy miłości, w tym miłość romantyczną, rodzicielską i interesowną. Relacje między bohaterami, takie jak miłość Wokulskiego do Izabeli czy Miłosza do córki, rzucają światło na różne motywacje i konsekwencje miłości. "Lalka" pokazuje, że miłość może być motorem postępu i szczęścia, ale także źródłem bólu i rozczarowania, co stanowi ważne uzupełnienie dla analizy tematu miłości w "Odprawie posłów greckich".

Piotr Skarga, Kazania sejmowe (fragmenty)

23. Refleksje o polskich wadach narodowych. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Kazań sejmowych Piotra Skargi. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Literatura polska od wieków zgłębia różnorodne aspekty narodowej tożsamości, w tym także wady charakteru i kondycji społecznej. Kazania sejmowe Piotra Skargi stanowią jedno z kluczowych źródeł refleksji nad polskimi wadami narodowymi.

Stanowisko:

W swoich kazaniach Skarga koncentruje się na krytyce polskiego społeczeństwa za błędne rozumienie wolności osobistej, co prowadzi do anarchii i nierówności społecznych. Autor wskazuje, że polskie elity, zwłaszcza szlachta, są winne rozrzutności i arogancji, co destabilizuje państwo i utrudnia rozwój społeczny.

Argumentacja:

W „Kazaniach sejmowych” Piotra Skargi ukazana jest krytyka narodowych wad Polaków, które przyczyniają się do upadku państwa. Skarga wskazuje na brak umiaru, rozrzutność oraz dążenie do osobistych zysków, co w jego interpretacji prowadzi do moralnego i społecznego zepsucia.

Kontekst:

„Wesele” Stanisław Wyspiański

W tej tragedii autor ukazuje polskie społeczeństwo podczas wesela, gdzie każda postać jest reprezentatywna dla różnych warstw społecznych. W dziele tym Wyspiański krytykuje zarówno klasę szlachecką, jak i inteligencję, obnażając ich hipokryzję, ignorancję oraz brak odpowiedzialności za losy narodu. Wesele staje się alegorycznym obrazem narodowej tragedii, gdzie brak jedności i współpracy społecznej prowadzi do dezintegracji społeczeństwa i państwa.

„Lalka” Bolesław Prus

Prus w swoim dziele przedstawia upadek moralny i etyczny elity oraz klasę średnią, które dążą do osiągnięcia bogactwa i wpływów za wszelką cenę. Poprzez portret zdeprawowanej postaci, takiej jak Izabela Łęcka, czy Tomasz Łęcki, Prus ukazuje korupcję, nepotyzm oraz brak patriotyzmu, które są przyczyną osłabienia państwa i społeczeństwa. „Lalka” stanowi więc krytyczne spojrzenie na polskie realia społeczne i polityczne, które mają zasadnicze znaczenie dla zrozumienia wad narodowych opisanych w kazaniach Skargi.

Jan Chryzostom Pasek, Pamiętniki (fragmenty)

24. Sarmacki portret polskiego szlachcica. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Pamiętników Jana Chryzostoma Paska. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Sarmacki portret polskiego szlachcica stanowi przedmiot dyskusji i analizy w literaturze oraz historii. Opiera się na zarówno na pozytywnych, jak i negatywnych aspektach postawy i charakteru polskiej szlachty. Jednym z kluczowych źródeł do zrozumienia tej problematyki są Pamiętniki Jana Chryzostoma Paska, które rzucają światło na sarmackie oblicze polskiego społeczeństwa.

Stanowisko:

Pamiętniki Paska przedstawiają sarmatycznego szlachcica w sposób szczery, niekiedy krytyczny. Autor ukazuje szlachecką elitę jako zarozumiałą, arogancką i egoistyczną, dla której zysk oraz własne korzyści mają priorytet nad patriotyzmem czy moralnością. Pasek, mimo swojej militarnej sprawności i szerokiej wiedzy, wykorzystuje je często w celach osobistych, co może budzić dezaprobatę u czytelnika.

Argumentacja:

W Pamiętnikach Jana Chryzostoma Paska odnajdujemy obraz typowego sarmaty, który wykorzystuje swoje położenie społeczne dla własnych celów, nie zważając na dobro wspólne czy moralność. Pasek niejednokrotnie stawia swój interes ponad interes ojczyzny, co stanowi istotny element sarmackiego portretu polskiego szlachcica.

Kontekst:

"Potop" Henryk Sienkiewicz

Ta powieść historyczna rozgrywa się w czasie wojny polsko-szwedzkiej w XVII wieku. Poprzez losy bohaterów, takich jak Andrzej Kmicic, autor ukazuje różne aspekty życia szlacheckiego w tamtych czasach. Kmicic, jako typowy przedstawiciel szlachty, przejawia zarówno cechy szlachetne, jak i wady sarmackie. Jego oddanie dla ojczyzny oraz gotowość do walki z wrogiem stanowią pozytywny aspekt sarmackiego dziedzictwa, podobnie jak wzniosłe ideały, które Kmicic stara się realizować. Odwołanie do "Potopu" w kontekście Pamiętników Jana Chryzostoma Paska pozwala zrozumieć, jak literatura XIX

wieku kreowała sarmacki portret polskiego szlachcica. Sienkiewicz, podobnie jak Pasek, prezentuje szlacheckie cnót i wady, stwarzając złożony obraz ówczesnej klasy społecznej. To właśnie różnorodność postaci w "Potopie", ich zmagania, dylematy moralne i decyzje, pozwalają lepiej zrozumieć kontekst kulturowy i mentalny, który kształtował sarmacką tożsamość Polski w XVII wieku.

Makbet, William Szekspir

25. Moralna odpowiedzialność za czyny. Omów zagadnienie na podstawie Makbeta Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Filozoficzny kontekst moralnej odpowiedzialności zakłada istnienie dobra i zła, które są obecne w ludzkich działaniach i decyzjach.

Stanowisko:

Makbet musi ponieść odpowiedzialność za swoje czyny, zarówno moralną, jak i społeczną.

Argumentacja:

Makbet, początkowo odważny rycerz, ulega pokusie zdobycia władzy i popełnia morderstwo króla Duncana. Ten akt przemocy prowadzi go na drogę kolejnych zbrodni, zmieniając go w osobę pozbawioną moralności. Podobnie jego żona, Lady Makbet, mimo początkowej twardości, popada w obłąd i ginie przez własne wyrzuty sumienia. Poprzez te postacie Szekspir ukazuje konsekwencje złych czynów oraz moralnej odpowiedzialności.

Kontekst:

"Zbrodnia i Kara" Fiodor Dostojewski

W tym dziele pojawia się zagadnienie moralnej odpowiedzialności. Raskolnikow, choć początkowo usprawiedliwia swoje morderstwo, ostatecznie musi stawić czoło konsekwencjom swoich działań.

26. Czy człowiek decyduje o własnym losie? Omów zagadnienie na podstawie Makbeta Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Temat ludzkiego wpływu na własny los był przedmiotem zainteresowania artystów na przestrzeni wieków. Szukali oni odpowiedzi na pytanie, czy człowiek jest panem swojego losu, czy też jest jedynie marionetką w rękach losu, czy fatum. Ta dylematyczna kwestia pobudzała wyobraźnię, prowokując do refleksji nad naszą kontrolą nad życiem.

Stanowisko:

W kontekście "Makbeta" Szekspira nie można jednoznacznie stwierdzić, czy bohater decyduje o własnym losie. Wpływ na jego decyzje mają zarówno istoty nadprzyrodzone, jak i inni ludzie.

Argumentacja:

Makbet, choć popełnia zbrodnię królobójstwa z własnej woli, to jednak można dostrzec w jego postępowaniu wpływ przepowiedni wiedźm oraz namowy żony. Mimo że wydaje się, że to on sam podejmuje decyzje, jego wątpliwości i wahań poddają go wpływowi innych postaci oraz okoliczności losowych.

Kontekst:

"Makbet" William Szekspir

Makbet i Lady Makbet podjęli decyzje, które przyczyniły się do ich własnej zguby, ale pod wpływem przepowiedni wiedźm oraz sugestii innych postaci. Ich

losy pokazują, że choć zdają się mieć pewną autonomię, to jednak ich decyzje są często determinowane przez czynniki zewnętrzne.

“Król Edyp” Sofokles

Tytułowy bohater tego dzieła, mimo prób uniknięcia przeznaczenia, realizuje przepowiednię o zabójstwie ojca i poślubieniu matki. Jego los jest więc w dużej mierze zdeterminowany przez boskie moce, pomimo jego wysiłków, by temu zapobiec.

“Antygona” Sofokles

Antygona podejmuje decyzję o pogrzebaniu brata wbrew zakazowi Kreona, co prowadzi do tragicznych konsekwencji. Jej postępowanie jest wynikiem jej osobistej moralności i odwagi, ale również poddaje ją wpływowi społecznych norm i konwencji.

27. Jak władza wpływa na człowieka? Omów zagadnienie na podstawie Makbeta Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W dramacie "Makbet" autorstwa Williama Szekspira, temat wpływu władzy na człowieka jest głównym motywem. Szekspir ukazuje, że bohaterowie, decydując się na zdobycie władzy, poddają się zmianie, która prowadzi do tragicznych konsekwencji. Wpływ władzy na jednostkę staje się więc centralnym zagadnieniem tej sztuki.

Stanowisko:

W "Makbecie" Szekspir pokazuje, że władza ma ogromny wpływ na człowieka, prowadząc go do zmiany charakteru i moralności oraz skłaniając do podejmowania drastycznych decyzji.

Argumentacja:

Makbet, pod wpływem ambicji i żądzy władzy, popełnia morderstwo króla, co pozwala mu zasiąść na tronie. Decyzję tę podejmuje również pod naciskiem żądnej władzy Lady Makbet oraz pod wpływem przepowiedni wiedźm. Początkowo władza wydaje się być dla niego jedynie sposobem na osiągnięcie celu, jednak z czasem staje się celem samym

w sobie. Makbet staje się tyrannicznym władcą, nie wahając się popełnić kolejne zbrodnie, aby utrzymać się przy władzy. W rezultacie władza nie tylko zmienia jego, ale również jego otoczenie, wpływając na całe społeczeństwo i prowadząc do jego upadku.

Kontekst:

"Makbet" William Szekspir

W dramacie Szekspira główny bohater, Makbet, w wyniku pragnienia władzy, pod wpływem różnych czynników, podejmuje drastyczne decyzje, które prowadzą do jego moralnej degradacji i tragicznej śmierci. Pokazuje to, że władza może prowadzić do upadku jednostki, kierując ją na drogę zła.

"Balladyna" Juliusz Słowacki

W utworze Słowackiego główna bohaterka, Balladyna, pod wpływem żądzy władzy, popełnia morderstwo, aby osiągnąć swoje cele. Jednakże, w miarę jak zdobywa władzę, staje się coraz bardziej zepsuta moralnie i poddaje się coraz większym obsesjom. Dzieło to ilustruje, że władza może zmieniać człowieka, prowadząc go do deprawacji.

"Król Edyp" Sofokles

W tragedii Sofoklesa Król Edyp, mimo że dąży do dobra swojego miasta, Teb, w wyniku przeznaczenia i przekleństwa losu, popełnia tragiczne błędy, które prowadzą do jego upadku. Jest to przykład tego, że władza może być źródłem tragedii, nawet gdy jest dążeniem do dobra.

28. Rola postaci fantastycznych i zjawisk nadprzyrodzonych w utworze literackim. Omów zagadnienie na podstawie Makbeta Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W literaturze postacie fantastyczne i zjawiska nadprzyrodzone pełnią istotną rolę, często odzwierciedlając wewnętrzne konflikty i pragnienia bohaterów. Ten motyw jest wyraźnie widoczny w dramacie "Makbet" Williama Szekspira, gdzie postacie takie jak wiedźmy i duchy mają kluczowy wpływ na rozwój wydarzeń.

Stanowisko:

W "Makbecie" postacie fantastyczne służą jako nośniki grozy i przepowiedni, które prowadzą do tragicznych decyzji głównego bohatera. Jednak ich obecność nie tylko służy budowaniu napięcia, ale także odzwierciedla wewnętrzne konflikty i moralne upadki bohaterów.

Argumentacja:

Wiedźmy w "Makbecie" są wysłanniczkami losu, przepowiadającym tragiczne wydarzenia, które miały nastąpić. Ich przerażający wygląd, a także otaczająca je aura grozy, dodają dramatyczności scenom, w których się pojawiają. Również duch Banka, ukazywany jako wyrzut sumienia Makbeta, pełni istotną rolę w konfrontacji bohatera z jego własnymi czynami. To postacie fantastyczne wywołują w głównym bohaterze wewnętrzne starcia i moralne rozterki, ujawniając złość i skłonności do tyranii.

Kontekst:

"Balladyna" Juliusz Słowacki

W dziele postacie fantastyczne odgrywają istotną rolę. Balladyna spotyka tajemnicze postacie, takie jak duchy, które przewidują jej tragiczny los. Elementy nadprzyrodzone wzbogacają atmosferę dramatu i wskazują na nieuchronność fatum.

"Dziady" Adam Mickiewicz

Motywy postaci fantastycznych pojawia się w kontekście wierzeń ludowych i mitologii słowiańskiej. Duchy i zjawiska nadprzyrodzone są częścią świata bohaterów, a spotkania z nimi mają znaczenie symboliczne, przynosząc ważne przesłania moralne i duchowe.

Skąpiec, Molier

29. Czy dobra materialne czynią człowieka szczęśliwym? Omów zagadnienie na podstawie Skąpca Moliera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Pieniądze odgrywają istotną rolę w życiu każdego człowieka, umożliwiając mu życie na odpowiednim poziomie oraz zapewniając pewien komfort materialny. Niemniej jednak, istnieje pytanie, czy dobra materialne są w stanie sprawić, że człowiek będzie naprawdę szczęśliwy, czy też stają się jedynie celem samym w sobie.

Stanowisko:

Choć pieniądze mogą być ważne dla zapewnienia podstawowych potrzeb oraz wygody, to jednak w utworze "Skąpiec" Moliera oraz w innych dziełach literackich, pokazano, że skupienie się na nich jako jedynym źródle szczęścia może prowadzić do zguby. Dlatego też uważam, że dobra materialne nie czynią człowieka prawdziwie szczęśliwym.

Argumentacja:

W "Skąpcu" Moliera obserwujemy historię rodziny Harpagona, gdzie skąpstwo ojca stanowi centralny problem. Skupienie się na pieniądzu prowadzi do tragicznych konsekwencji dla członków rodziny, a sam Harpagon staje się zakorzeniony w swojej chciwości i skąpstwie, pozbawiając dzieci możliwości normalnego życia i realizacji własnych marzeń.

Kontekst:

"Lalka" Bolesław Prus

Zobrazowany został portret społeczeństwa warszawskiego końca XIX wieku, gdzie pieniądze i status społeczny są ważnymi czynnikami. Główna bohaterka, Izabela Łęcka, pragnie osiągnąć pozycję społeczną poprzez małżeństwo z osobą zamożną. Jednakże nawet gdy zdobywa bogactwo, nie jest w stanie znaleźć prawdziwego szczęścia, gdyż jej życie jest pozbawione autentycznych relacji i wartości duchowych.

"Skąpiec" Molier

Dzieło jest komedią satyryczną, w której możemy dostrzec obraz społeczeństwa francuskiego XVII wieku, gdzie pieniądze oraz skąpstwo są centralnymi motywami. Postać Harpagona stanowi przykład skrajnego skąpstwa, które prowadzi do konfliktów w rodzinie oraz absurdalnych sytuacji. Molier ukazuje przez to, że skupienie się wyłącznie na bogactwie materialnym może prowadzić do tragicznych skutków.

30. Relacje rodzinne w krzywym zwierciadle. Omów zagadnienie na podstawie Skąpca Moliera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

"Skąpiec" Moliera to jedna z najbardziej znanych komedii, początkowo spotykana z krytyką, lecz później zdobyła popularność. Tematem sztuki jest problem skąpstwa i obsesji na punkcie pieniędzy, co ma wpływ na relacje rodzinne.

Stanowisko:

Komedia ta prezentuje rodzinę w krzywym zwierciadle, ukazując jej pesymistyczny obraz. Ojciec, Harpagon, przedstawiony jest jako skąpy i chciwy, co wpływa na zachowanie jego dzieci. Relacje między nimi są oparte głównie na aspektach materialnych, co prowadzi do konfliktów i tragedii.

Argumentacja:

Przez postać Harpagona Molier ukazuje, że skupienie się na pieniądzu prowadzi do zaniku wartości rodzinnych. Ojciec decyduje o losach swoich dzieci, nie zważając na ich uczucia i marzenia. Pragnie wydać je za bogatych partnerów, ignorując ich prawdziwe pragnienia. Takie podejście prowadzi do konfliktów i nieszczęścia.

Kontekst:

"Granica" Zofia Nałkowska

Powieść z okresu dwudziestolecia międzywojennego, również ukazuje zniekształcone relacje rodzinne, ale w zupełnie innym kontekście społecznym. Tutaj główny bohater, Zenon Ziembiewicz, żyje w patriarchalnym środowisku wiejskim, gdzie tradycja i honor rodziny są nadrzędne. Zenon poślubia

Elżbietę nie z miłości, lecz z pragmatycznych powodów, a jego zdradliwy romans z Justyną Bogutówną niszczy harmonię rodzinnej egzystencji.

Wybrane bajki, Ignacy Krasicki

31. Bajki jako opowieści o prawach rządzących światem. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci bajek Ignacego Krasickiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Bajka jako gatunek literacki od wieków pełni istotną rolę w przekazywaniu moralnych nauk oraz odzwierciedlaniu ludzkich wad i cnót. Jest to krótki utwór, często wierszowany, który poprzez fabularne sytuacje i postacie zwierzęce lub antropomorficzne, snuje pouczającą opowieść o życiu, moralności oraz ludzkim charakterze. Ignacy Krasicki, wybitny polski pisarz epoki oświecenia, również sięgnął po ten gatunek, tworząc serię bajek, które wnikliwie analizują ludzkie zachowania i relacje społeczne.

Stanowisko:

Bajki Ignacego Krasickiego są doskonałym przykładem opowieści o prawach rządzących światem. Poprzez upersonifikowane postacie zwierząt, autor przedstawia uniwersalne cechy ludzkie oraz ukazuje, jak bezlitosne prawa mogą rządzić światem, wykorzystując wady i słabości człowieka.

Argumentacja:

W bajkach Krasickiego zwierzęta posiadają cechy charakterystyczne dla ludzi, co pozwala autorowi na ukazanie różnych aspektów ludzkiej natury. Przykładowo, bajka "Szczur i kot" pokazuje, jak pycha i pewność siebie mogą prowadzić do zguby, gdyż szczur nie dostrzega zagrożenia ze strony kota, co przekłada się na morał o konieczności realistycznego spojrzenia na świat.

W bajce "Jagnię i wilcy", Krasicki ukazuje brutalność i bezwzględność siły, która zawsze triumfuje nad słabością. Autor sugeruje, że w świecie, gdzie panuje prawo silniejszego, moralność staje się pojęciem względnym.

"Bajka o Filozofie" przypomina nam o niestałości ludzkich poglądów i wartości, które mogą ulec zmianie w zależności od sytuacji życiowej. To wyraźny przekaz o ludzkiej hipokryzji i zmienności.

Kontekst:

"Bajki Ezopa"

Bajki pełnią funkcję moralizatorską, ucząc czytelników wartościowych lekcji życiowych poprzez fabularne opowieści o zwierzętach, postaciach fantastycznych lub ludziach.

"Baśnie braci Grimm"

Zbiory bajek, podobnie jak dzieła Ignacego Krasickiego, mają korzenie w tradycji ludowej i stanowią nie tylko źródło rozrywki, ale przede wszystkim narzędzie edukacyjne.

Konrad Wallenrod, Adam Mickiewicz

32. Podstępne metody walki z wrogiem jako zaprzeczenie etosu rycerskiego. Omów zagadnienie na podstawie Konrada Wallenroda Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Etos rycerski, oparty na honorze, odwadze i wierności, stanowił fundament moralny dla rycerzy w średniowieczu. Walka honorowa, oparta na uczciwości i otwartości, była jednym z podstawowych elementów tego etosu. Jednakże, w utworze "Konrad Wallenrod" Adama Mickiewicza, podstępne metody walki z wrogiem stają w sprzeczności z tą wartością, co prowokuje do głębszej analizy zagadnienia.

Stanowisko:

Metody używane przez Konrada Wallenroda w walce z Krzyżakami, takie jak podstęp i zdrada, stanowią zaprzeczenie etosu rycerskiego, który nakazywał uczciwość i otwartość w walce.

Argumentacja:

W średniowieczu honor był jedną z najważniejszych wartości rycerzy, a walka honorowa była fundamentem ich postępowania. Jednakże Konrad Wallenrod musiał zastosować niehonorowe metody, takie jak podstęp, aby zwyciężyć w walce z potężnymi Krzyżakami. Choć tego rodzaju działania nie mieściły się w kodeksie rycerskim, były konieczne dla dobra ojczyzny. Wallenrod musiał wybrać między lojalnością wobec etosu rycerskiego a skutecznym przeciwdziałaniem wrogowi.

Kontekst:

"Pieśń o Rolandzie"

Prezentuje etos rycerski, gdzie honor, odwaga i wierność są fundamentalne. To odniesienie do wartości, które Konrad Wallenrod musi wybrać, stając przed dylematem między lojalnością a skutecznością w walce z Krzyżakami.

33. Dobro własne czy dobro ogółu – bohater literacki w sytuacji wyboru. Omów zagadnienie na podstawie Konrada Wallenroda Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Człowiek często staje przed dylematem wyboru między realizacją własnego szczęścia a służbą dla dobra ogółu. To zagadnienie jest szczególnie widoczne w literaturze, gdzie bohaterowie muszą podjąć decyzję, czy postawić dobro własne nad dobro ogółu, czy też odwrotnie.

Stanowisko:

W utworze "Konrad Wallenrod" Adama Mickiewicza bohater, Konrad, znajduje się w sytuacji, gdzie musi wybrać między życiem osobistym a obowiązkiem wobec ojczyzny. Konrad decyduje się na porzucenie ukochanej Aldony i powrót do walki z wrogami ojczyzny, co pokazuje, że postawił dobro ogółu nad własnym szczęściem.

Argumentacja:

Konrad Wallenrod, porzucając swoje osobiste szczęście i kochaną Aldonę, wraca do Litwy, by walczyć z Krzyżakami i dokonać aktu zemsty za ucisk. Mimo że mógłby wieść spokojne życie z ukochaną, to wybiera służbę dla ojczyzny, która jest dla niego

ważniejsza niż własne szczęście. Podobnie postępuje Aldona, która wybiera życie w pustelni, aby pozostać blisko Konrada, choć nie może być z nim w pełni. Decyzje te pokazują, że dla bohaterów ważniejsze jest dobro ogółu niż ich własne szczęście osobiste.

Kontekst:

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

Postać Jacka Soplicy balansuje między lojalnością wobec ojczyzny a miłością osobistą. Jacek, choć zakochany w Telimienie, decyduje się na służbę dla kraju, co koliduje z jego osobistymi pragnieniami.

"Lalka" Bolesław Prus

Sytuacja wyboru między dobrem osobistym a ogółem jest ukazana przez postać Stanisława Wokulskiego. Wokulski, choć zakochany w Izabeli, podejmuje decyzje mające na celu poprawę sytuacji społecznej, co prowadzi go do konfliktu z własnymi uczuciami.

34. Miłość tragiczna. Omów zagadnienie na podstawie Konrada Wallenroda Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Miłość tragiczna to motyw powszechnie obecny w literaturze, w którym zakochani nie mogą być razem z powodu różnych przeszkód. Często są to obietnice, lojalność wobec innych osób lub społeczeństwa. Ten temat pojawia się również w utworze "Konrad Wallenrod" Adama Mickiewicza.

Stanowisko:

W "Konradzie Wallenrodzie" miłość tragiczna ukazana jest poprzez bohaterów Konrada i Aldonę, którzy nie mogą być razem ze względu na obietnicę złożoną Bogu oraz poświęcenie dla ojczyzny.

Argumentacja:

Konrad i Aldona, mimo swej miłości, muszą podporządkować swoje uczucia wyższym wartościom, co prowadzi do tragicznych konsekwencji. Konrad, będąc oddanym obrońcą ojczyzny, nie może zrealizować swojego osobistego szczęścia z Aldoną.

Kontekst:

"Romeo i Julia" William Szekspir

Ta dramatyczna opowieść o nieszczęśliwej miłości dwóch młodych osób z wrogich sobie rodzin jest jednym z klasyków literatury światowej. Miłość Romea i Julii jest zakazana ze względu na konflikt między ich rodzinami, co prowadzi do tragicznego zakończenia dla obojga kochanków.

"Tristan i Izolda" Joseph Bédier

Historia opowiada o miłości zakazanej między Tristanem, rycerzem, a Izoldą, królową, która jest już zaślubiona królowi. Ich miłość kończy się tragicznie, zmuszając bohaterów do poświęceń i walki z przeciwnościami losu.

Pan Tadeusz, Adam Mickiewicz

35. W jakim celu literatura ukazuje wyidealizowany obraz danej społeczności? Omów zagadnienie na podstawie Pana Tadeusza Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Literatura często przedstawia wyidealizowany obraz danej społeczności, odzwierciedlając jej cnót i ideały. Ten sposób prezentacji może mieć na celu inspirację czy też ukazanie wzoru do naśladowania.

Stanowisko:

W "Panu Tadeuszu" Adam Mickiewicz idealizuje społeczność szlachecką, tworząc niemal doskonały portret świata zamieszkanego przez bohaterów.

Argumentacja:

Akcja dzieje się w Soplicowie, gdzie Mickiewicz przedstawia szlachecką społeczność, idealizując jej postawy i wartości. Choć bohaterowie nie są pozbawieni wad, to jednak autor skupia się na ich pozytywnych cechach, takich jak patriotyzm, mądrość czy pracowitość. Pragnie on, aby ten wyidealizowany obraz przetrwał i przekazał nadzieję na lepszą przyszłość, szczególnie w czasach niewoli narodowej.

Kontekst:

"Potop" Henryk Sienkiewicz

Dzieło przedstawia wyidealizowany obraz społeczności polskiej szlachty, szczególnie jeśli chodzi o ich patriotyzm i odwagę. Szlachta jest gotowa poświęcić się dla dobra narodu, wyraźnie widać to w postawie Andrzeja Kmicica, który wybiera służbę w imię ojczyzny na rzecz uczuć do Oleńki i osobistych problemów. Poprzez postacie i ich działania autor buduje poczucie tożsamości i przekazuje przesłanie o potrzebie walki o wolność narodu.

"Opowieści z Narnii" C.S. Lewis

Autor kreuje fantastyczny świat Narnii, w którym zwierzęta, istoty magiczne i ludzie współistnieją w harmonii, a kraina ta staje się metaforą idealnej społeczności, gdzie dobro, sprawiedliwość i odwaga są najwyższymi wartościami.

36. Utwór literacki jako wyraz tęsknoty za ojczyzną. Omów zagadnienie na podstawie Pana Tadeusza Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Literatura często odzwierciedla tęsknotę za ojczyzną jako motyw, który wynika z historycznych i osobistych doświadczeń autorów. Przez utwory literackie wyrażają oni swoje uczucia oraz przekonania związane z krajem rodzinnym.

Stanowisko:

Pan Tadeusz Adama Mickiewicza to jedno z najbardziej znanych dzieł literackich, które ukazuje tęsknotę za ojczyzną. Mickiewicz, będąc na emigracji, stworzył epopeję, która stała się symbolem polskości i oddaniem dla kraju.

Argumentacja:

W "Panu Tadeuszu" tęsknota za ojczyzną jest ukazana już w słynnej Inwokacji, gdzie Mickiewicz opisuje Litwę jako ojczyznę, którą trzeba stracić, aby docenić jej wartość. Bohaterowie utworu, tak jak sam autor, żyją w czasach zaborów, co pogłębia uczucie tęsknoty za utraconą wolnością i niepodległością. Jednak Mickiewicz nie tylko opowiada o żalu po stracie ojczyzny, ale również stara się ukazać jej piękno i wartości, zarówno poprzez opisy przyrody, jak i portretowanie szlacheckich tradycji i obyczajów.

Kontekst:

"Latarnik" Henryk Sienkiewicz

Główny bohater, Jan Skawiński, powraca do rodzinnej wsi po wielu latach emigracji. To, co zastał, nie jest już takie samo jak w jego wspomnieniach. Jednakże tęsknota za ojczyzną, za miejscami i ludźmi, którzy kiedyś byli jego bliscy, jest niezmiennie silna. Dla Jana ojczyzna to nie tylko geograficzne miejsce, ale przede wszystkim ludzie, tradycje i wartości, które tam pozostawił.

37. Zwyczaje i obyczaje szlacheckie w kulturze polskiej. Omów zagadnienie na podstawie Pana Tadeusza Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Adam Mickiewicz, będąc na emigracji w Paryżu, napisał "Pana Tadeusza", wyrażając w ten sposób swoją tęsknotę za ojczyzną i kulturą polską, zwłaszcza obyczajami szlacheckimi, które odchodziły wraz z upadkiem Rzeczypospolitej.

Stanowisko:

W "Panu Tadeuszu" można dostrzec liczne obyczaje szlacheckie, które odzwierciedlają życie szlachty w czasach, gdy Polska była podzielona przez zaborców. Te tradycje są zarówno elementem romantycznego powrotu do minionych czasów, jak i świadectwem tęsknoty autora za utraconymi wartościami kulturowymi.

Argumentacja:

Podtytuł epopei - "Ostatni zajazd na Litwie" oraz powtarzający się przymiotnik "ostatni" sugerują, że opisywane obyczaje szlacheckie są już przeszłością. W dziele Mickiewicza widoczna jest staropolska gościnność, szacunek dla hierarchii społecznej oraz troska o utrzymanie dobrych manier. Jednym z przykładów jest opisane w pierwszej księdze serdeczne, ale umiarkowane powitanie Tadeusza przez Sędziego, które było wyrazem staranności w przestrzeganiu obyczajów.

Inne zwyczaje, takie jak porządek podczas spacerów czy ceremonia uczt, również są opisane z dbałością o szczegóły. Mickiewicz pokazuje polowanie jako wydarzenie odprawiane zgodnie z myśliwskimi tradycjami, co ukazuje szacunek dla dziedzictwa kulturowego.

Kontekst:

"Potop" Henryk Sienkiewicz

"Potop" jest obszernym dziełem, w którym autor wnikliwie opisuje obyczaje szlacheckie. Ukazuje różnorodne zwyczaje szlacheckie, od ceremonialnych uroczystości po codzienne życie, co pozwala czytelnikom lepiej zrozumieć ówczesną kulturę i tradycje. Autor wplata wątki związane z obyczajami szlacheckimi, takie jak pojedynki, polowania, uczt czy sposoby prowadzenia życia codziennego. Przykładowo, scena pojedynku między Kmicicem a Wołodyjowskim oraz opis tradycyjnych uczt szlacheckich ilustrują wagę honoru, hierarchii społecznej oraz szlacheckiego kodeksu postępowania. Dzieło stanowi jedną z kluczowych lektur szkolnych, które pozwalają zrozumieć obyczaje szlacheckie w Polsce XVII wieku. Współcześnie lektura ta służy jako źródło informacji o życiu i kulturze szlacheckiej, umożliwiając czytelnikom lepsze zrozumienie ówczesnych realiów społecznych.

38. Czy szlachetnymi uczynkami można odkupić ciężką winę? Omów zagadnienie na podstawie Pana Tadeusza Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W życiu każdego człowieka zdarzają się błędy i zbrodnie, które pozostawiają ślad na sumieniu. Pytanie, czy szlachetnymi uczynkami można odkupić ciężką winę, staje się kluczowym zagadnieniem, które porusza wiele literackich dzieł. Analizując ten temat na podstawie "Pana Tadeusza" Adama Mickiewicza, możemy zgłębić moralne dylematy i zawiłości ludzkiej natury.

Stanowisko:

Przykłady bohaterów literackich, takich jak Jacek Soplica, sugerują, że choć ciężkie winy pozostają, to szlachetne uczynki mogą prowadzić do odkupienia winy.

Argumentacja:

Jacek Soplica, młody szlachcic litewski, dopuszcza się ciężkiej zbrodni, zabijając Stolnika Horeszkę z zemsty za odmowę zaślubin z jego córką. Wskutek tego czynu, zmuszony przez wyrzuty sumienia, Jacek decyduje się na złożenie zakonu bernardynów, zmieniając imię na Robak. Po latach poświęca życie dla dobra ojczyzny, stając się emisariuszem, walczącym w różnych bitwach i próbującym zorganizować powstanie. Mimo swoich grzechów, jego poświęcenie dla narodu staje się drogą do odkupienia winy.

Kontekst:

"Zbrodnia i Kara" Fiodor Dostojewski

Główny bohater dzieła, Rodion Raskolnikow, dopuszcza się morderstwa i boryka się z poczuciem winy. Jednakże, w trakcie dalszego rozwoju fabuły, podejmuje próby odkupienia swojego czynu poprzez swoje dalsze działania i pokuty. Pomimo popełnienia strasznego czynu, jego droga ku zrozumieniu i uświadomieniu sobie błędów prowadzi go w kierunku możliwości przebaczenia i zbawienia.

"Hamlet" William Szekspir

Tytułowy bohater również zmaga się z moralnymi dylematami i poczuciem winy związanej z obowiązkiem pomsty za śmierć ojca. Jego wewnętrzna walka prowadzi go do refleksji nad sensem życia, moralnością oraz możliwością przebaczenia. Hamlet staje przed koniecznością podjęcia decyzji, czy przebaczyć swym wrogom i pozwolić im na pokutę, czy też kontynuować cykl przemocy.

39. Przemiana wewnętrzna bohatera. Omów zagadnienie na podstawie Pana Tadeusza Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W literaturze często obserwujemy, jak główni bohaterowie przechodzą przez proces zmiany, zarówno w swoim charakterze, jak i postawach życiowych. Jednym z wybitnych przykładów tego zjawiska jest postać Jacka Soplicy z epopei "Pan Tadeusz" autorstwa Adama Mickiewicza. Jego historia stanowi fascynujący przykład przemiany wewnętrznej bohatera, gdzie młody szlachcic przeżywa głęboką transformację moralną i duchową wskutek dramatycznych wydarzeń, co wpływa na jego sposób myślenia i postępowania.

Stanowisko:

Bohaterem, który przechodzi przemianę wewnętrzną, jest Jacek Soplica. Na początku opowieści jest młodzieńcem z Soplicowa, hulaką i awanturnikiem. Jego życie zmienia się radykalnie po popełnieniu zbrodni, gdy strzela do zamku Horeszków. Przeżywa głębokie wyrzuty sumienia, co prowadzi go do decyzji o pokucie.

Argumentacja:

Jacek Soplica, po popełnieniu zbrodni, staje się księdzem Robakiem, oddaje się służbie dla dobra ojczyzny, podróżuje, bierze udział w wojnach i stara się odkupić swoje winy. Ta metamorfoza jest widoczna w całym procesie jego życia, co prowadzi go do powrotu do ojczyzny, gdzie próbuje zapoczątkować powstanie. Choć nie osiąga swojego celu, jego działania prowadzą do rehabilitacji jego imienia po śmierci.

Kontekst:

"Makbet" William Szekspir

Tytułowy bohater przechodzi z początkowego stanu wojowniczego wodza do okrutnego tyrania, pod wpływem pragnienia władzy oraz manipulacji ze strony swojej żony i wyimaginowanych proroctw. Jego przemiana wewnętrzna jest wynikiem coraz to głębszego zagłębiania się w mroczne aspekty własnej natury, co prowadzi go do coraz bardziej skrajnych działań.

"Hamlet" William Szekspir

Główny bohater, Hamlet, przeżywa głęboką konfuzję moralną i emocjonalną po śmierci swojego ojca i szybkim małżeństwie matki z mordercą. Jego przemiana polega na stopniowym pogłębianiu się wewnętrznej rozterki, co prowadzi do coraz większej niepewności, aż do chwili, gdy podejmuje ostateczne działanie.

Dziady część II, Adam Mickiewicz

40. Relacje między światem realnym a fantastycznym. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części II Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W literaturze romantycznej, w tym także w dziele "Dziady części II" Adama Mickiewicza, relacje między światem realnym a fantastycznym odgrywają kluczową rolę. Przenikanie się tych dwóch sfer stanowi istotny element budowy fabuły oraz wyrazu głębszych idei zawartych w utworze.

Stanowisko:

W "Dziadach części II" Mickiewicz wykorzystuje motyw fantastyczny, aby ukazać złożoność ludzkiej natury oraz wpływ duchowego wymiaru na świat materialny. Świat fantastyczny nie jest jedynie dekoracją czy ozdobą, ale pełni istotną funkcję interpretacyjną i symboliczną, pomagając czytelnikowi zrozumieć głębsze znaczenie opowieści.

Argumentacja:

Poprzez obrzęd Dziadów Mickiewicz ukazuje wyraziste relacje między światem realnym a fantastycznym. Przykłady postaci duchowych, takich jak aniołki Józio i Różia, duch złego Pana czy Zosia, ilustrują różnorodne kategorie moralne oraz konsekwencje ludzkich działań. Wierzenia ludowe, wplątane w kontekst dramatu, służą nie tylko jako element folklorystyczny, lecz przede wszystkim jako środek wyrazu dla głębszych prawd o ludzkiej egzystencji.

Kontekst:

"Makbet" William Szekspir

W "Makbecie" świat fantastyczny manifestuje się poprzez postacie jak wiedźmy i duchy, które przepowiadają przyszłość głównego bohatera. Te nadprzyrodzone istoty wpływają na jego decyzje i działania, prowadząc go ku tragicznemu losowi. Światy fantastyczne ingerują w życie bohaterów.

"Wesele" Stanisław Wyspiański

W "Weselu" fantastyczny świat pojawia się poprzez marzenia, wizje i symboliczne gesty bohaterów, które oddziałują na ich postępowanie i wybory życiowe.

Dziady część III, Adam Mickiewicz

41. Czym dla człowieka może być wolność? Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

"Dziady część III" Adama Mickiewicza to dramat pełen symboliki, który porusza temat wolności w dwóch wymiarach: historycznym i indywidualnym. W kontekście polskiego narodu, zniewolonego przez zaborców, idea wolności staje się głównym motywem dramatu, zarówno w aspekcie zbiorowym, jak i osobistym.

Stanowisko:

"Dziady część III" ukazują, że wolność dla człowieka może mieć różne znaczenia, ale przede wszystkim jest to stan umysłu. Nawet w sytuacji zewnętrznej niewoli, jaką przeżywają bohaterowie, dążenie do wolności jest silne. To właśnie wolność mentalna, niezależność od ograniczeń psychicznych, decyduje o prawdziwej wolności człowieka.

Argumentacja:

Wolność, jako stan umysłu, jest tematem przewodnim "Dziadów części III". Więzień, który oczekuje na uwolnienie, zdaje sobie sprawę, że rzeczywistość zesłania na Sybir

będzie tylko iluzoryczną wolnością. Anioł mówi jednak, że prawdziwa wolność tkwi w sile, która pozwala człowiekowi zwalczać przeciwności losu i wznosić się ponad nimi.

Konrad, choć uwięziony, walczy o wolność narodu i swoją własną, nie tylko fizyczną, ale także duchową. Wielka Improwizacja, gdzie Konrad buntuje się przeciw Bogu, symbolizuje walkę o wolność w najwyższym wymiarze. Wolność staje się tu siłą niszczycielską, ale jednocześnie ostatecznym celem.

Kontekst:

"Makbet" William Szekspir

Jest to tragedia osadzona w feudalnym świecie pełnym zdrad, ambicji i walki o władzę. Główny bohater, pod wpływem pragnienia dominacji, popada w szaleństwo, co prowadzi do jego upadku. Kontekst historyczny feudalnej Anglii pozwala zrozumieć głębsze znaczenie dramatu oraz analizować kwestię wolności w kontekście ograniczeń feudalnych i walki o władzę.

"Wesele" Stanisław Wyspiański

Dzieło to dramat społeczny ukazujący narodowe i kulturowe dylematy Polaków pod zaborami. Przyjęcie weselne staje się metaforą sytuacji narodowej, gdzie tradycja i obyczaje zderzają się z dążeniem do modernizacji i wolności. Kontekst historyczny epoki zaborów, gdzie naród polski przeżywał trudny okres zniewolenia, jest istotny dla zrozumienia głębszego przesłania utworu.

42. Losy młodzieży polskiej jako temat utworu literackiego. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

"Dziady część III" Adama Mickiewicza, napisane w roku 1832 w Dreźnie, stanowią odpowiedź na nieobecność autora w powstaniu listopadowym. Utwór dedykowany jest młodzieży polskiej, która walczyła z zaborcą. Mickiewicz chciał przekazać doświadczenia ludzi, którzy znaleźli się na emigracji wraz z nim.

Stanowisko:

Młodzież polska jako temat utworu literackiego jest ukazana jako symbol męczeństwa i heroizmu. Mickiewicz poświęca uwagę losom młodych patriotów, pokazując ich niezłomność wobec krzywdy i represji.

Argumentacja:

Scena Więzienna, osadzona w wileńskim więzieniu, ukazuje młodzież polską jako niewinną ofiarę zaborcy. Mickiewicz idealizuje ich cierpienie, porównując je do ofiary Chrystusa. Przykłady młodzieży walczącej z zaborcą, takie jak Janczewski czy Rollison, pokazują niezłomność i godność młodych bohaterów w obliczu cierpienia i prześladowań.

Kontekst:

“Kamienie na szaniec” Aleksander Kamiński

Opowiada o prawdziwych wydarzeniach z okresu II wojny światowej, kiedy to młodzi harcerze – Rudy, Aleks i Zośka – dokonali aktu bohaterstwa, wysadzenia niemieckich pociągów. Ich historia to przykład determinacji i odwagi młodzieży, walczącej z okupantem niemieckim pomimo śmiertelnego zagrożenia.

“Wesele” Stanisław Wyspiański

Dzieło to dramat symboliczny, którego akcja rozgrywa się w niewielkiej wsi pod Krakowem w dniu wesela Pani i Pana Młodego. Poprzez różnorodnych bohaterów, Wyspiański przedstawia obraz społeczeństwa polskiego przełomu XIX i XX wieku, zmagającego się z trudnościami narodowymi i kulturowymi. Młodzież reprezentowana przez postać Wernyhory stanowi symbol dążenia do wolności i niepodległości, jednak jej marzenia zostają zdeptane przez konserwatywny świat dorosłych.

43. Mesjanizm jako romantyczna idea poświęcenia. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Mesjanizm, jako idea romantyczna poświęcenia, ma swoje korzenie w Biblii, lecz został odtworzony w romantyzmie. Zakłada on, że jednostka lub naród mogą dokonać zbawienia poprzez poświęcenie i cierpienie, naśladować Chrystusa, Mesjasza.

Stanowisko:

W Dziadach części III Adama Mickiewicza mesjanizm jest jednym z głównych motywów, ukazującym Polskę jako naród przeznaczony do zbawienia. Ta romantyczna idea poświęcenia widoczna jest zarówno na poziomie jednostkowym, jak i narodowym.

Argumentacja:

Widzenie księdza Piotra jest kluczowym momentem, gdzie Polska jest ukazana jako naród podążający za Chrystusem, przemierzający drogę krzyżową i zmartwychwstający. Jednostkowym przykładem mesjanizmu jest postać Konrada, gotowego poświęcić się dla narodu i odzyskać jego wolność.

Kontekst:

"Kordian" Juliusz Słowacki

Dzieło zostało napisane w 1833 roku, kiedy Polska znajdowała się pod zaborami rosyjskim, austriackim i pruskim. Dramat ten to opowieść o bohaterze, który stara się zmienić los swojego narodu poprzez rewolucyjne działania. Kordian, będąc postacią tragiczną, symbolizuje dążenie do wolności i niezależności, a także konfrontację z własnymi ograniczeniami i wątpliwościami. Słowacki wyrażał w tym dziele swoje rozczarowanie nieudanym powstaniem listopadowym oraz wierzył w potencjał jednostki do przemiany społeczeństwa. Dzieło podejmuje próbę zmiany rzeczywistości poprzez akt poświęcenia, choć z różnymi skutkami, stanowi wyraz narodowej świadomości i ducha walki wobec trudnych warunków historycznych.

44. Postawy społeczeństwa polskiego wobec zaborcy. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Okres zaborów był dla Polski czasem trudnym, gdyż naród został podzielony i zniewolony przez trzy mocarstwa: Rosję, Prusy i Austrię. Zabory przyczyniły się do zaniku polskiej niepodległości i tłumienia kultury oraz tradycji narodowej. Adam Mickiewicz w swoim utworze "Dziady część III" podejmuje temat postaw społeczeństwa polskiego wobec zaborców.

Stanowisko:

W "Dziadach części III" Mickiewicz ukazuje różnorodne postawy Polaków wobec zaborców. Nie wszyscy przejawiają aktywny opór przeciwko zaborcom, co może być zaskakujące, biorąc pod uwagę okres gnębienia i represji.

Argumentacja:

Mickiewicz w swoim dziele przedstawia naród polski jako naród cierpiący i męczony przez zaborców. Jednak w scenie w warszawskim salonie widzimy podział społeczeństwa na dwie grupy: towarzystwo stolikowe, które sympatyzuje z zaborcami i unika tematów patriotycznych, oraz towarzystwo patriotyczne, które jest skoncentrowane na kwestiach niepodległościowych i dąży do odzyskania wolności. Mickiewicz poprzez tę scenę krytykuje postawę oportunistów i uległości wobec zaborców, podkreślając, że tylko niewielka część społeczeństwa zachowuje ogień ducha patriotycznego.

Kontekst:

"Kamienie na szaniec" Aleksander Kamiński

Dzieło opowiada historię trzech harcerzy — Rudego, Alka i Zośki — którzy walczyli w czasie II wojny światowej przeciwko niemieckim okupantom. Podobnie jak w "Dziadach część III", w tej powieści młodzi bohaterowie podejmują się walki z okupantem, wykazując postawę heroizmu i poświęcenia dla ojczyzny. Poprzez odwołanie się do tych postaci i ich działań, można uzupełnić kontekst literacki dotyczący postaw społeczeństwa wobec zaborcy.

"Kordian" Juliusz Słowacki

Jest to dramat, który porusza kwestię narodowego zrywu i postaw wobec zaborcy. Główny bohater, Kordian, próbuje podjąć działanie przeciwko zaborcom, jednak jego próby kończą się niepowodzeniem i tragedią osobistą. W dziele Słowackiego ukazane są różne postawy wobec walki o niepodległość, od aktywnego buntu po bierną rezygnację lub współpracę z zaborcami.

"Wesele" Stanisław Wyspiański

W "Weselu" Wyspiański ukazuje obraz społeczeństwa polskiego podczas rozbiorów. Choć utwór skupia się głównie na tragicznych losach narzeczonej i dramatycznych wydarzeniach podczas wesela, można dostrzec różne postawy wobec zaborcy. Świadomość narodowa jest obecna, jednak nie zawsze prowadzi do aktywnego sprzeciwu. Postacie w utworze reprezentują różne stanowiska społeczne, od arystokracji po ludność wiejską, co ukazuje zróżnicowane podejście do problemu zaborów.

45. Walka dobra ze złem o duszę ludzką. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W literaturze temat walki dobra ze złem, szczególnie o duszę ludzką, jest powszechnie obecny. W "Dziadach część III" Adama Mickiewicza autor ukazuje tę walkę poprzez symboliczną postać Gustawa-Konrada, którego dusza staje na rozdrożu między dobrymi i złymi duchami.

Stanowisko:

Walka dobra ze złem w "Dziadach część III" dotyczy głównie duchowej przemiany bohatera, który jest narażony na wpływ zarówno anioła, jak i złych duchów. Mickiewicz ukazuje, że ludzka dusza może być polem walki między siłami dobra i zła, co ma decydujący wpływ na losy jednostki.

Argumentacja:

W utworze pojawiają się duchy reprezentujące dobro i zło, które walczą o duszę Konrada. Anioł chroni bohatera, dbając o jego dobro, podczas gdy złe duchy próbują go

uwieść i skusić do złych uczynków. Mickiewicz ukazuje, że walka o duszę ludzką to nie tylko konflikt symboliczny, ale także decydujący moment w życiu bohatera, który musi podjąć wybór między dobrem a złem.

Kontekst:

"Ewangelia według św. Mateusza" Biblia

Diabeł stara się skusić Jezusa, oferując mu władzę i bogactwo, ale Jezus odpiera te pokusy, trwając w swojej wierności Bogu. Ta opowieść symbolizuje nie tylko konkretną sytuację życiową Jezusa, ale także ogólny konflikt moralny między dobrem a złem, z którym każdy człowiek może się zmierzyć.

"Księga Rodzaju" Biblia

Opisuje się w niej stworzenie pierwszych ludzi przez Boga i umieszczenie ich w ogrodzie Eden. Jednakże ta idylliczna sytuacja szybko ulega zmianie, gdy Adam i Ewa popełniają grzech pierworodny, naruszając zakazane drzewo poznania dobra i zła.

46. Różne postawy bohaterów literackich wobec Boga. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Relacje człowieka z Bogiem stanowią ważny motyw zarówno w Biblii, jak i w literaturze różnych epok. Różnorodność postaw bohaterów wobec Boga odzwierciedla zmienność kulturową i filozoficzną danej epoki oraz charakterystyczne cechy postaci.

Stanowisko:

W "Dziadach III" Adama Mickiewicza można zaobserwować dwie skrajne postawy bohaterów wobec Boga: bunt i pychę Konrada oraz pokorę i zaufanie księdza Piotra.

Argumentacja:

Konrad, w monologu zwanym Wielką Improwizacją, wyraża bunt wobec Boga, zarzucając Mu obojętność na cierpienia narodu polskiego pod zaborcą. Konrad domaga się władzy nad duszami ludzkimi, wykazując się pychą i przekonaniem o swojej

wyższości nad Bogiem. Jego postawa pełna jest buntu i arogancji, a jego słowa graniczą z bluźnierstwem. Jednak mimo swojej pychy, Konrad pragnie działać jako przewodnik narodu polskiego, co sugeruje, że jego motywacje są głęboko patriotyczne.

W przeciwieństwie do Konrada postawa księdza Piotra jest pełna pokory i zaufania wobec Bożych planów. Jako pokorny mnich, Piotr otrzymuje od Boga dar widzenia przyszłych losów Polski i objawienia jej jako Chrystusa Narodów. Jego postawa pełna jest zaufania i oddania, co podoba się Bogu.

Kontekst:

"Wesele" Stanisław Wyspiański

Dzieło zawiera wątki religijne i ukazuje różne postawy bohaterów wobec Boga. Przykładem może być postać Pana Młodego, który z melancholią odnosi się do zaniku wiary i wartości religijnych w społeczeństwie, w przeciwieństwie do postaci Hrabiny, która szuka pocieszenia w religii.

"Księga Rodzaju" Biblia

Adam i Ewa, czyli pierwsi ludzie są przedstawieni jako buntownicy wobec woli Bożej. Ich nieposłuszeństwo wobec nakazu niejedzenia owocu z drzewa poznania dobrego i złego jest wyrazem buntu przeciwko Bogu, co prowadzi do wygnania z Raju. Ta historia ukazuje ludzką skłonność do grzechu i oporu wobec Bożej woli.

47. Funkcje snu i widzenia w utworze literackim. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Motywny snu i widzenia odgrywa istotną rolę w literaturze, fascynując twórców od wieków. W malarstwie i sztuce sen był często przedstawiany jako młodzieniec ze skrzydłami, a mitologia posiadała bogów marzeń sennych, takich jak Morfeusz. W "Dziadach części III" Adama Mickiewicza sny i widzenia stanowią istotny element, przenikając rzeczywistość bohaterów.

Stanowisko:

Sny i widzenia są często interpretowane jako motywy oniryczne, łączące w sobie elementy fantastyczne i rzeczywistość. W literaturze pełnią różnorodne funkcje, od ostrzeżeń po proroctwa, odzwierciedlając tym samym wewnętrzne stany bohaterów.

Argumentacja:

W "Dziadach III" Mickiewicza sny i widzenia ukazują wewnętrzny konflikt duszy bohaterów. Konrad w Prologu dostrzega w swoich snach potencjał przewyższający jego dotychczasowe wyobrażenia o sobie. Natomiast sen Senatora Nowosilcowa jest ostrzeżeniem przed zgubą duszy, przedstawiając jego zależność od władzy i upadku. Inne interpretacje, takie jak sen Ewy w dworku pod Lwowem, sugerują znaczenie ofiary i pojednania z Bogiem, a także widzenia księdza Piotra, które ma charakter mesjanistycznej idei.

Kontekst:

"Makbet" William Szekspir

W tej tragedii sen odgrywa istotną rolę w kształtowaniu losów bohaterów. Sny Makbeta oraz jego żony Lady Makbet mają znaczący wpływ na ich zachowanie i decyzje, a sen o widmie przepowiada tragedię.

"Sen" Bolesław Prus

Opowiadanie to prezentuje sen jako przestrzeń, w której bohater doświadcza wewnętrznych konfliktów i lęków. Świadomość świata snów staje się dla niego sposobem na zrozumienie samego siebie i otaczającej go rzeczywistości.

"Sen nocy letniej" William Szekspir

W tej sztuce Shakespeare przedstawia świat snów jako przestrzeń pełną magii, fantazji i niezwykłych zdarzeń. Sny bohaterów wpływają na ich decyzje i relacje między postaciami, co pokazuje, że sny mogą mieć wpływ na rzeczywistość.

48. Motywy biblijne i ich znaczenie w utworze literackim. Omów zagadnienie na podstawie Dziadów część III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

"Dziady III" Adama Mickiewicza to dramat narodowy, w którym motywy biblijne pełnią istotną rolę, łącząc historię Polski z ideą mesjanizmu. Mesjanizm narodowy odwołuje się do wyjątkowej roli Polski jako narodu wybranego do ponoszenia ofiar dla dobra całej ludzkości.

Stanowisko:

Artyści często wykorzystują motywy biblijne w swoich dziełach, podobnie jak Mickiewicz w "Dziadach III", aby ukazać ważne i ponadczasowe problemy społeczne oraz symboliczne znaczenie męczeństwa i ofiary dla dobra wspólnego.

Argumentacja:

Motywy biblijne w "Dziadach III" są liczne i istotne. W scenie więziennej Sobolewski porównuje cierpienie młodzieży polskiej wywożonej na Sybir do ofiary Chrystusa, co podkreśla wyjątkowość i mesjanistyczną rolę narodu. Widzenie księdza Piotra jest manifestem romantycznego mesjanizmu narodowego, gdzie Polska utożsamiana jest z Chrystusem, a jej cierpienie przynosi nadzieję na wyzwolenie i wolność.

Motywy biblijne są również obecne w postaciach aniołów i diabłów oraz egzorcyzmach księdza Piotra, które pomagają określić moralną naturę bohaterów. Przez te motywy Mickiewicz ukazuje, że człowiek może liczyć na wsparcie aniołów w walce ze złem, jeśli jego dusza nie jest całkowicie skorumpowana.

Kontekst:

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

W "Zbrodni i karze" motyw biblijny pojawia się w sposób symboliczny i metaforyczny, szczególnie w kontekście grzechu i kary. Rodion Raskolnikow, główny bohater, popełnia morderstwo, przekonując się, że jest wyższy od zwykłych ludzi i ma prawo do popełnienia zbrodni w imię jakiegoś wyższego celu. Jednak jego uczucie winy i katusza sumienia po popełnieniu zbrodni stanowi centralny motyw powieści, odwołujący się do biblijnej koncepcji grzechu i jego konsekwencji.

Balladyna, Juliusz Słowacki

49. Funkcja wątków baśniowych i fantastycznych w utworze literackim. Omów zagadnienie na podstawie Balladyny Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

"Balladyna" Juliusza Słowackiego to dramat, który czerpie z bogatego dorobku literackiego, zwłaszcza z motywów baśniowych i fantastycznych. Słowacki podkreśla, że dzieło to nie jest zgodne z prawdą historyczną, lecz bardziej opiera się na ludowej mądrości i wierzeniach.

Stanowisko:

Wątki fantastyczne i baśniowe odgrywają kluczową rolę w "Balladynie", tworząc niezwykle świat, nasycony magią i tajemnicą. Słowacki wykorzystuje te motywy do ukazania uniwersalnych prawd i moralności.

Argumentacja:

W dramacie "Balladyna" Słowacki wykorzystuje motywy baśniowe do stworzenia specyficznego klimatu i atmosfery. Widoczne są tu elementy fantastyczne, takie jak postacie nimfy, chochlika czy skierki, które wprowadzają do dzieła niezwykle wymiar.

Motywy baśniowe w "Balladynie" tworzą świat przedstawiony, w którym bohaterowie kierują się nie tylko zwykłymi ludzkimi pragnieniami, ale także nierzeczywistymi siłami i mocami. Przemiany postaci, jak zamiana Grabca w wierzbę czy zjawisko królowej Gopło, są klasycznymi przykładami fantastycznych wątków.

Kontekst:

"Romantyczność" Adam Mickiewicz

Motywy baśniowe ukazują się poprzez postać Karusi, która biegnie za duchem swego zmarłego kochanka. W "Romantyczności" realność tego, co widzą bohaterowie, miesza się z ich wewnętrznymi doświadczeniami i przekonaniami, co sprawia, że granica między światem realnym a fantastycznym staje się niejasna.

"Świtezianka" Adam Mickiewicz

W "Świteziance" również pojawia się motyw fantastyczny w postaci nimfy wodnej, która sprawdza wierność młodego strzelca. Podobnie jak w "Balladynie", tutaj też magiczny świat przenika się z rzeczywistością, co prowadzi do konsekwencji dla bohaterów.

50. Wina i kara w literaturze. Omów zagadnienie na podstawie Balladyny Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Literatura romantyczna, inspirowana ludową moralnością, surowo potępia zło i podkreśla nieuchronność kary za popełnione winy. Temat winy i kary odgrywa ważną rolę w dziełach tego okresu, w tym w "Balladynie" Juliusza Słowackiego.

Stanowisko:

Analiza "Balladyny" ujawnia, że literatura romantyczna wyraźnie prezentuje przekonanie, że człowiek popełniający złe uczynki musi zostać ukarany. To moralne przestanie odzwierciedla ludową etykę, gdzie kara za grzechy jest nieunikniona.

Argumentacja:

W "Balladynie" motyw winy i kary jest obecny w dwóch głównych wątkach. Po pierwsze, zbrodnia Popiela IV na rodzinie prawowitego króla Popiela III ilustruje konsekwencje okrucieństwa i przemocy. Po drugie, Balladyna, główna bohaterka, popada w szereg zbrodni, w tym morderstwo Aliny, truciznę Kostryna i wygnanie matki. W rezultacie ponosi karę za swoje czyny, gdy zostaje porażona piorunem, co można interpretować jako boski wyrok za jej grzechy.

Kontekst:

"Dziady II" Adam Mickiewicz

Motyw winy i kary jest obecny w postaci nieszczęsnego losu Konrada. Podobnie jak w "Balladynie", Mickiewicz ukazuje, że zbrodnie nie pozostają bezkarnie, a bohaterowie muszą ponieść konsekwencje swoich czynów.

“Zbrodnia i kara” Fiodor Dostojewski

W "Zbrodni i karze" śledzimy losy Rodiona Raskolnikowa, który popełnia morderstwo i stara się pogodzić z moralnymi i psychicznymi konsekwencjami swojego czynu. Jego wewnętrzna walka z poczuciem winy i strachem przed karą stanowi główny wątek powieści. Podobnie jak w "Balladynie", Dostojewski eksploruje moralność ludzkich działań i konsekwencje naruszania zasad etyki.

“Makbet” William Szekspir

Główny bohater, inspirowany pragnieniem władzy, popełnia serię zbrodni, aby osiągnąć cel. Jednakże podobnie jak Balladyna, Makbet ponosi ostatecznie konsekwencje swoich grzechów, co manifestuje się w jego zagubieniu, paranoi i tragicznym końcu. Ta historia także wyraźnie prezentuje temat winy i kary w literaturze.

Kordian, Juliusz Słowacki

51. Wartości, dla których człowiek gotów jest poświęcić życie. Omów zagadnienie na podstawie Kordiana Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W literaturze romantycznej, zwłaszcza w utworach takich jak "Kordian" Juliusza Słowackiego, widzimy silne skupienie na wartościach, za które bohater jest gotów poświęcić życie. Często te wartości obejmują miłość, wolność narodową i walkę o sprawiedliwość.

Stanowisko:

"Kordian" Słowackiego ukazuje bohatera, który ewoluuje od młodzieńczego buntu i rozpacz do gotowości poświęcenia życia dla walczącej o wolność ojczyzny.

Argumentacja:

Kordian, początkowo skoncentrowany na swoich osobistych tragediach, stopniowo dojrzuje do realizacji, że walka o wolność narodu jest wartością, dla której warto poświęcić wszystko. Głębokie rozczarowanie życiem i ludzkimi instytucjami, które są zdegenerowane i pozbawione idei, skłania go do podjęcia decyzji o działaniu w imię

ojczyzny. Jego wewnętrzny konflikt pomiędzy aspiracjami idealistycznymi a realiami politycznymi i społecznymi jest centralnym motywem utworu.

Kontekst:

"Romeo i Julia" William Szekspir

W dramacie "Romeo i Julia" miłość staje się wartością, za którą młodzi kochankowie są gotowi zaryzykować wszystko, włącznie z własnym życiem. Ich tragiczna historia wskazuje na siłę uczucia, która przewyższa wszelkie inne wartości.

"Antygona" Sofokles

Bohaterka jest gotowa ryzykować życie i skazać się na śmierć, aby przestrzegać praw boskich i pochować swego brata. Ta starożytna tragedia ukazuje konflikt między prawem boskim a ludzkim, podkreślając wartość honoru i rodziny ponad przepisy państwa.

52. Podróż w wymiarze rzeczywistym i wewnętrznym. Omów zagadnienie na podstawie Kordiana Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Podróż, zarówno w wymiarze fizycznym, jak i wewnętrznym, jest nieodłącznym elementem ludzkiego życia, symbolizującym poszukiwanie celu, doświadczenie i rozwój. Motyw podróży często występuje w literaturze, ukazując bohaterów w ich wędrówkach przez świat zewnętrzny i wewnętrzny.

Stanowisko:

Kordian, główny bohater dramatu Juliusza Słowackiego, odbywa podróż zarówno w wymiarze fizycznym, jak i wewnętrznym, aby poznać siebie i świat. Jego podróż pełna jest symbolicznych doświadczeń, które kształtują jego charakter i przekonania.

Argumentacja:

Podczas wędrówki po Europie Kordian doświadcza różnych sytuacji, które zmieniają jego spojrzenie na życie. W Londynie dowiadyuje się, że pieniądze rządzą światem i że

świat jest pełen korupcji. W Italii zakochuje się w pięknej Włoszce, ale odkrywa, że miłość można kupić. Na audyencji u papieża doznaje rozczarowania, gdy dowiaduje się, że Kościół nie wspiera walki o wolność narodową. Jednakże na szczycie Mont Blanc odnajduje sens życia w poświęceniu dla ojczyzny.

Podróż Kordiana ma nie tylko wymiar fizyczny, ale jest również podróżą wewnętrzną. Bohater dojrzewa, ucząc się odróżniać rzeczywistość od złudzeń, poznając swoje prawdziwe wartości i cele. Ta podróż symbolizuje proces samopoznania i duchowego wzrostu, który prowadzi Kordiana do gotowości poświęcenia życia dla sprawy narodowej.

Kontekst:

"Przedwiośnie" Stefan Żeromski

Cezary Baryka podąża w podróż do Polski, by odkryć swoje korzenie i odnaleźć swoje miejsce w społeczeństwie. Jego podróż symbolizuje duchową wędrówkę ku dojrzałości i poznaniu samego siebie.

"Odyseja" Homer

Odyseusz walczy o powrót do domu, napotykając na swojej drodze wiele przeszkód i pokonując liczne trudności. Jego podróż to metafora ludzkiego życia i dążenia do celu, którym jest odnalezienie się w świecie.

53. Poszukiwanie sensu życia i osąd świata przez bohatera literackiego. Omów zagadnienie na podstawie Kordiana Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W epoce romantyzmu, która przyniosła Polsce trudności związane z okresem zaborów, wielu poetów poszukiwało sensu życia i sposobu na odzyskanie niepodległości. Juliusz Słowacki, tworząc "Kordiana", stworzył postać, która w obliczu kryzysu duchowego stawia sobie pytania o istotę życia i swój cel w świecie.

Stanowisko:

Bohater "Kordiana" podąża przez życie, osądzając świat w sposób krytyczny i nieustępliwy. Jego podróż po Europie staje się metaforą wewnętrznej wędrówki, podczas której szuka sensu życia i miejsca dla siebie w społeczeństwie.

Argumentacja:

Kordian, jako młody i zakochany poeta, początkowo tkwi w nieszczęśliwym marazmie, poszukując sensu życia. Jego duchowa podróż rozpoczyna się w akcie drugim, gdy wędruje po Europie. Spotkania z ludźmi i wydarzenia, takie jak rozmowa z człowiekiem w Londynie czy audiencja u papieża w Watykanie, prowadzą go do gorzkiego spojrzenia na świat. Przemiana Kordiana następuje na szczycie Mont Blanc, gdzie odnajduje sens życia w poświęceniu dla ojczyzny.

Kontekst:

"Przedwiośnie" Stefan Żeromski

W obu utworach obserwujemy bohaterów, którzy stawiają pytania o sens życia i swoje miejsce w społeczeństwie. Cezary Baryka z "Przedwiośnia" i Kordian poszukują swojej tożsamości i celu życiowego. Obydwaj doświadczają przemiany duchowej i rosnącej świadomości społecznej, choć ich drogi i decyzje są różne.

"Odyseja" Homer

Podobnie jak Odyseusz w "Odysei", Kordian wędruje przez świat, stawiając czoła różnym wyzwaniom i próbom. Obaj bohaterowie doświadczają trudności, które kształtują ich charaktery i poglądy na świat. Wędrówka staje się metaforą duchowej podróży, podczas której bohaterowie odnajdują siebie i swoje miejsce w życiu.

54. Winkelriedyzm jako romantyczna idea poświęcenia. Omów zagadnienie na podstawie Kordiana Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Winkelriedyzm, jako romantyczna idea poświęcenia, odgrywa istotną rolę w twórczości Juliusza Słowackiego, zwłaszcza w dramacie "Kordian". Postać Kordiana przenika dążenie do heroicznej walki o wolność i ideał oddania dla ojczyzny, co stanowi istotny wątek w literaturze romantycznej.

Stanowisko:

Winkelriedyzm Słowackiego jest postrzegany jako romantyczna koncepcja poświęcenia, która głosi ideał oddania dla ojczyzny i walki o wolność.

Argumentacja:

Winkelriedyzm wniknął w duszę młodego Kordiana za sprawą jego wiernego sługi, Grzegorza. Opowiada on historię polskiego oficera, Kazimierza, który poświęcił życie, walcząc z wrogami, aby bronić swego narodu. Ta historia wywarła głęboki wpływ na Kordiana, który przyjął hasło "Polska Winkelriedem narodów" jako swoje motto życiowe. Jednakże, gdy Kordian próbuje przekonać innych do zamachu na cara Mikołaja I, jego idea zostaje odrzucona, a sam próbuje dokonać zamachu, lecz przegrywa z własnymi wewnętrznymi demonami.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

"Dziady" Mickiewicza stanowią istotny kontekst dla omawiania tematu winkelriedyzmu, czyli romantycznej idei poświęcenia, zarówno w polskiej literaturze, jak i w historii narodowej.

"Dziady" to dramat, który powstał w okresie, gdy Polska znajdowała się pod zaborami i narastało poczucie tęsknoty za niepodległością. Adam Mickiewicz, będąc jednym z najważniejszych przedstawicieli polskiego romantyzmu, ukazał w swoim dziele nie tylko historię Polski, ale również głębokie duchowe tęsknoty narodu za wolnością i niezależnością.

W "Dziadach" Mickiewicz porusza temat narodowego bohaterstwa i poświęcenia, które stanowi istotny element walki o wolność. Wątek konkretnego bohatera poświęcającego się dla dobra ojczyzny jest zatem głęboko osadzony w polskiej literaturze romantycznej.

Podobnie jak w "Kordianie" Słowackiego, gdzie motyw poświęcenia dla ojczyzny ma szczególne znaczenie, tak i w "Dziadach" Mickiewicza pojawia się idea bohaterstwa w imię narodowego dobra. To duchowe dziedzictwo, które inspirowało kolejne pokolenia Polaków w walce o niepodległość i umacniało poczucie tożsamości narodowej.

Lalka, Bolesław Prus

55. Obowiązki jednostki wobec zbiorowości. Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W powieści "Lalka" Bolesława Prusa jednostka i jej obowiązki wobec zbiorowości są głównym tematem refleksji. Powieść ta powstała w okresie pozytywizmu, który nastąpił po romantycznych próbach odzyskania niepodległości Polski. Pozytywiści, w przeciwieństwie do romantyków, skupili się na wzmacnianiu społeczeństwa poprzez pracę organiczną i pomoc potrzebującym.

Stanowisko:

Prus ukazuje w "Lalce" obowiązki jednostki wobec zbiorowości jako ważny element życia społecznego. Główny bohater, Stanisław Wokulski, działa zgodnie z zasadami pozytywizmu, podejmując aktywną rolę w życiu społecznym i angażując się w pomoc innym.

Argumentacja:

Wokulski, będąc romantykiem i pozytywistą jednocześnie, nie pozostaje bierny wobec losu społeczeństwa. Dzięki swoim środkom finansowym angażuje się w pomoc potrzebującym, oferując im szansę na poprawę warunków życia. Pomaga Marianne wyjść z prostytucji i daje jej możliwość nauki, wspiera także Wysockiego i Węgiełka. Organizując warsztaty i udzielając stypendiów, stara się podnosić poziom edukacji i rozwój zawodowy. Jednakże, mimo swojego zaangażowania, dostrzega brak sensu w swoich działaniach wobec bezradności arystokracji.

Prus kontrastuje postawę Wokulskiego z postawą prezesowej Zasławskiej, która również rozumie obowiązki wobec społeczności, ale inaczej niż bohater. Zasławska

angażuje się w działalność dobroczynną, dbając o godne warunki życia swoich pracowników i wspierając inicjatywy społeczne.

Kontekst:

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

Tytułowy bohater, Tadeusz, podejmuje działania na rzecz swojego narodu, stając się obrońcą swojej ojczyzny i walcząc z wrogami.

"Wesele" Stanisław Wyspiański

Postać Gospodarza reprezentuje intelektualistę, który stara się zjednoczyć społeczeństwo i działać na rzecz dobra wspólnego

"Dziady" Adam Mickiewicz

Postać Konrada stanowi przykład poświęcenia jednostki dla dobra zbiorowości. Konrad oddaje swoje życie dla walki o wolność narodową, co można interpretować jako realizację obowiązku wobec narodu.

56. Jak literatura przedstawia kontrast między światem biedy a światem bogactwa? Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

"Lalka" Bolesława Prusa jest utworem, który doskonale ukazuje kontrast między światem bogactwa a światem biedy w XIX-wiecznej Warszawie. Akcja powieści rozgrywa się w czasach dojrzałego pozytywizmu, gdzie społeczeństwo podzielone jest na różne grupy ze względu na status społeczny i majątek.

Stanowisko:

Literatura przedstawia świat bogactwa jako sferę rządzącą arystokracją, która gardzi pracą i ludźmi pracy. Z kolei świat biedy to przede wszystkim ludzie biedni, pracowici i skromni, którzy starają się przetrwać w trudnych warunkach społecznych.

Argumentacja:

Arystokracja, jak i część mieszczaństwa, przedstawiona jest jako grupa ludzi bezdusznych i zapatrzonych w siebie egoistów, którzy nie czują potrzeby pomagania biednym. Postacie takie jak Izabela Łęcka prowadzą wystawne życie, trwoniąc majątek na rozrywki i przyjemności, nie zważając na potrzeby społeczne. Z drugiej strony, ludność miejska, skazana na biedę, jest przedstawiana jako grupa pracowitych i uczciwych ludzi, którzy starają się przetrwać, ale nie są w stanie poprawić swojego losu bez zewnętrznej pomocy.

Kontekst:

"Chłopi" Władysław Reymont

Obraz bogactwa i biedy jest ściśle związany z posiadaniem ziemi. Osoby zamożne, takie jak Maciej Boryna, mający własną ziemię, mogą cieszyć się pewnym komfortem materialnym, podczas gdy biedniejsi, jak stary Bylica, zostają wygnani na żebry, zwłaszcza gdy brakuje pracy. To kontrastuje z postawą skromności i szlachetności, jaką prezentuje Boryna wobec swojej biednej synowej Jagny.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

Kontrast między bogactwem a biedą jest widoczny w zachowaniu różnych postaci. Piotr Pietrowicz Łużyn reprezentuje świat bogatych, którzy gardzą ubogimi i wykorzystują ich dla własnych korzyści. Z drugiej strony, postać Soni, dziewczyny z ubogiej rodziny, oddającej się za pieniądze, pokazuje, że nawet w skrajnej nędzy ludzie potrafią zachować godność i szlachetność.

57. Kreacje kobiece w literaturze. Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W epoce pozytywizmu kobiece postacie literackie zaczęły odgrywać bardziej złożone role, odkrywając ich wewnętrzny świat i problemy. "Lalka" Bolesława Prusa jest jednym z dzieł, które prezentuje różnorodne kreacje kobiet, odzwierciedlając społeczne nierówności i zmieniającą się rolę płci w XIX wieku.

Stanowisko:

W literaturze można dostrzec różnorodne postacie kobiece, których charakterystyka jest często determinowana przez epokę, w jakiej żyją.

Argumentacja:

W "Lalce" Bolesława Prusa postacią godną uwagi jest Izabela Łęcka, arystokratka pusta wewnątrz i pozbawiona samodzielności, kontrastująca z bardziej wyzwoloną panią Wąsowską. Natomiast Helena Zasławska reprezentuje kobietę zmuszoną do niezależności w wyniku opuszczenia przez męża.

Kontekst:

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

Dostojewski przedstawia postać Soni Marmieladowej, która walczy z trudnościami życiowymi i moralnymi w świecie przestępczym Petersburga. Analiza kreacji kobiecej w tym dziele pozwala na lepsze zrozumienie roli kobiet w społeczeństwie XIX wieku oraz ich różnorodnych doświadczeń i wyzwań. Tekst jest istotnym źródłem w badaniu historii i kultury, a także w analizie zmian społecznych i roli płci w tamtych czasach.

58. Miłość jako siła motywująca do działania. Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Miłość w literaturze często przybiera różne formy, od spełnionej do tragicznej. Jest silną motywacją, która może zarówno inspirować do działań, jak i prowadzić do cierpień. Przyjrzyjmy się temu zagadnieniu na przykładzie postaci Wokulskiego z "Lalki" Bolesława Prusa.

Stanowisko:

W "Lalce" Bolesława Prusa miłość, którą Wokulski darzy Izabelę Łęcką, motywuje go do działań, zarówno twórczych, jak i destrukcyjnych, wpływając na jego wybory moralne.

Argumentacja:

Wokulski, zakochawszy się w Izabeli Łęckiej, podejmuje desperackie wysiłki, aby zyskać jej względy. Decyduje się na ryzykowny wyjazd na wojnę, aby pomnażając swój majątek, móc wstąpić na salony. Zdobywa nowe umiejętności, angażuje się w interesy, poświęcając jej całe życie. Niestety, nieodwzajemniona miłość prowadzi go do rozzarowania i utraty sensu życia.

Kontekst:

"Antygona" Sofokles

Tytułowa bohaterka motywowana jest miłością do brata oraz do tradycji, prowadząc ją do ryzykownego i heroicznego działania w obliczu oporu władzy Kreona. Jej miłość do Polinejkesa i chęć zapewnienia mu godnego pochówku stanowią główny impuls dla jej działania, nawet kosztem własnego życia.

"Potop" Henryk Sienkiewicz

Miłość pomiędzy Andrzejem Kmicicem a Aleksandrą Billewiczówną prowadzi do zmiany moralnej i pozytywnej przemiany bohatera. Miłość ta inspirowa Kmicica do działań na rzecz dobra państwa oraz do obrony Jasnej Góry, czyniąc go bohaterem narodowym.

59. Praca jako pasja człowieka. Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Epoka pozytywizmu w literaturze polskiej była okresem, w którym praca była podnoszona na piedestał jako wartość samą w sobie. Autorzy tej epoki często ukazywali pracę jako fundamentalny element życia społecznego, zdolny do umacniania gospodarki i społeczeństwa. Jednym z takich dzieł literackich jest "Lalka" Bolesława Prusa, które wskazuje na różne aspekty pracy jako pasji człowieka.

Stanowisko:

Praca jako pasja jest tematem istotnym w "Lalce" Bolesława Prusa. Główni bohaterowie, Ignacy Rzecki i Stanisław Wokulski, stanowią przykłady postaci, dla których praca nie tylko jest źródłem utrzymania, lecz także pasją, która nadaje sens ich

życiu. Wprowadzenie ich postaci w świat pracy ukazuje, jak mocno związani są z zawodem, który wykonują, oraz jaką satysfakcję czerpią z wykonywanej pracy. Praca jako pasja człowieka jest więc centralnym tematem, który wyłania się z lektury "Lalki" i stanowi istotny wątek w literaturze epoki pozytywizmu.

Argumentacja:

Ignacy Rzecki, główny bohater "Lalki", stanowi doskonały przykład człowieka, dla którego praca była nie tylko źródłem utrzymania, lecz także pasją. Mimo monotonii subieckiej pracy Rzecki znalazł w niej satysfakcję i radość. Praca ta, choć wymagała wielu poświęceń, była dla niego celem życia i wybawieniem od trosk. Podobnie, Stanisław Wokulski traktował pracę jako środek do osiągnięcia celu życiowego, jakim była zdobycie względów Izabeli Łęckiej. Praca stała się dla niego przepustką do lepszego życia i penetracji w arystokrację, choć nie zawsze spotykał się z aprobatą ze strony elit społecznych.

Pasją pracowali również Geist i Ochocki, którzy oddali swoje życie nauce, traktując osiągnięcia naukowe jako najważniejszą wartość. Ich praca przynosiła im satysfakcję i radość, choć dla Geista była też trudnym wyzwaniem ze względu na brak środków finansowych.

Kontekst:

"Chłopi" Władysław Reymont

Praca jest fundamentalnym elementem życia społeczności wiejskiej. Główni bohaterowie, chłopi, poświęcają swoje życie pracy na roli. To od plonów ich pracy zależy, jak będą żyć i czy zdołają przetrwać. Praca na wsi nie tylko jest źródłem utrzymania, ale także stanowi sposób życia, tradycję i kulturę przekazywaną z pokolenia na pokolenie. Chłopi pracują ciężko, często w niewielkich warunkach, lecz dla nich praca na roli ma głębszy sens i jest jedną z najważniejszych wartości w ich życiu.

"Ludzie bezdomni" Stefan Żeromski

Dzieło ukazuje pracę jako misję i powinność życiową. Główny bohater, Tomasz Judym, traktuje swoje obowiązki jako lekarza jako swoją misję, którą realizuje z pełnym oddaniem. Praca ta ma dla niego wymiar moralny i społeczny – jest sposobem na pomoc innym ludziom, zwłaszcza tym najbardziej potrzebującym. Żeromski poprzez postać Judyma ukazuje, że praca może być nie tylko źródłem utrzymania, lecz także sposobem na realizację osobistych wartości i idei.

60. Literacki obraz polskiej arystokracji. Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Arystokracja od zawsze była istotnym elementem społecznym, szczególnie w Polsce, gdzie magnaci i możnowładcy mieli decydujący wpływ na losy kraju. Ich pozycja społeczna i majątkowa sprawiała, że stali się elitą, której towarzyszyły pewne przywileje i obowiązki. Jednak w literaturze często pojawia się krytyka tej grupy społecznej, ukazując jej negatywne cechy i wpływ na społeczeństwo.

Stanowisko:

Analizując obraz polskiej arystokracji w "Lalce" Bolesława Prusa, można zauważyć, że autor prezentuje ich w sposób krytyczny, ukazując negatywne aspekty ich postawy i zachowań. Arystokracja w "Lalce" jest przedstawiona jako zdegenerowana warstwa społeczna, która skupia się głównie na przyjemnościach i własnych interesach, zaniedbując sprawy narodowe i wspólne dobro.

Argumentacja:

Prus w "Lalce" dokładnie charakteryzuje reprezentantów arystokracji, ukazując ich jako ludzi zapatrzonych w siebie, próżnych i egoistycznych. Tomasz Łęcki, mimo bankructwa, wciąż trzyma się salonowego stylu życia, nie przejmując się swoim upadkiem. Izabela, córka Łęckiego, jest typową przedstawicielką arystokracji, zmanierowaną i pełną przekonania o własnej wyższości. Prus obnaża również moralną zgniliznę arystokracji poprzez postacie takie jak Kazimierz Starski czy hrabina Karolowa, którzy prowadzą amoralne życie pełne skandali i intryg.

Kontekst:

"Nie-Boska komedia" Zygmunt Krasiński

W "Nie-Boskiej komedii" arystokracja zostaje ukazana jako zdegenerowana warstwa społeczeństwa, która nie tylko zaniedbuje swoje obowiązki wobec ojczyzny, ale także popada w rozpaczliwy stan moralnego upadku. Postacie arystokratów, takie jak hrabina Orska czy książę Józef, są przedstawione jako ludzie skoncentrowani jedynie na własnych interesach i przyjemnościach, nieprzejmujący się losem narodu. Arystokracja w "Nie-Boskiej komedii" stoi w

opozycji do postaci bohaterskich, takich jak Konrad, który reprezentuje ideały patriotyzmu i walki o wolność.

"Dziady" Adam Mickiewicz

W "Dziadach" Adama Mickiewicza arystokracja również jest ukazana w negatywnym świetle. Mickiewicz krytykuje arystokratów jako warstwę społeczną, która zdradziła polskie ideały narodowe i zatraciła ducha patriotyzmu. W dziele tym arystokracja jest przedstawiona jako grupa ludzi zapatrzonych w siebie, zainteresowanych jedynie swoimi prywatnymi sprawami i wygodnym życiem. Mickiewicz wyraża swoje rozczarowanie postawą arystokracji, która nie angażuje się w walkę o niepodległość Polski.

61. Momenty przełomowe w życiu bohaterów. Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Momenty przełomowe w życiu bohaterów literackich stanowią istotny wątek, który często determinuje ich dalsze losy. Zarówno pozytywne, jak i negatywne doświadczenia mają wpływ na kształtowanie charakterów i decyzji bohaterów.

Stanowisko:

W powieści "Lalka" Bolesława Prusa momenty przełomowe mają kluczowe znaczenie dla głównego bohatera, Stanisława Wokulskiego, oraz innych postaci. Te wydarzenia prowadzą do przewartościowania życiowych priorytetów, zmiany charakteru i podejmowania nowych decyzji.

Argumentacja:

Stanisław Wokulski, z jednej strony marzyciel i idealista, z drugiej realista i kapitalista, przechodzi przez wiele momentów przełomowych. Pierwszym z nich jest jego wyjście z winiarni u Hopfera oraz uczestnictwo w powstaniu i zesłanie na Sybir. Na Syberii poznaje naukowców i Suzina, co wpływa na jego dalsze losy. Spotkanie z Izabelą w teatrze to kolejny moment, który całkowicie zmienia życie Wokulskiego, prowadząc go do wspinania się w arystokratycznych salonach. Poznanie Geista przypomina bohaterowi o jego naukowych zainteresowaniach. Flirt Izabeli ze Starskim powoduje

załamanie psychiczne Wokulskiego. Ostatecznym momentem przełomowym jest jego tajemnicze zniknięcie.

Kontekst:

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

W "Panu Tadeuszu" momentem przełomowym dla tytułowego bohatera, Tadeusza Soplicy, jest powrót do kraju po długiej nieobecności. To spotkanie z ukochaną Zosią, z którą wcześniej łączyła go niewinna miłość dziecięcych lat, zmienia jego życie. Miłość do Zosi staje się motywem przewodnim dla Tadeusza, motywem, który kształtuje jego postępowanie i decyzje, a także determinuje jego walkę o miłość i ojczyznę.

"Quo Vadis" Henryk Sienkiewicz

Bohaterem doświadczającym momentu przełomowego jest Marek Vinicius, rzymski patrycjusz. Jego spotkanie z chrześcijańską dziewczyną Ligią prowadzi do głębokiej transformacji jego charakteru i wartości. Pod wpływem jej wiary i miłości Vinicius zaczyna kwestionować dotychczasowy styl życia i przekonania, co prowadzi do jego wewnętrznej przemiany i dalszych działań.

62. Cena bycia idealistą. Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Idealiści, choć często kojarzeni z epoką romantyzmu, odnajdują się także w literaturze pozytywistycznej, wyznając wzniosłe idee często trudne do zrealizowania. Cena bycia idealistą może być wysoka, prowadząc do zawodu, choć czasem jest jedyną nadzieją.

Stanowisko:

W dziele "Lalka" Bolesława Prusa idealistami są postacie takie jak Ignacy Rzecki, Stanisław Wokulski i Julian Ochocki. Każdy z nich wyznaje inne ideały, ale ich marzenia i poświęcenia często przegrywają z brutalną rzeczywistością.

Argumentacja:

Ignacy Rzecki, jako idealista polityczny, wierzy w bonapartyzm i wyzwolenie kraju przez potomków Napoleona, co prowadzi go do ciągłego czekania na spełnienie marzeń, które nigdy nie nadejdzie.

Stanisław Wokulski, idealista miłości, poświęca się całkowicie uczuciu do Izabeli Łęckiej, widząc w niej uosobienie swoich ideałów, co jednak kończy się dla niego bolesnym zawodem i niepowodzeniem.

Julian Ochocki, jako idealista nauki, marzy o stworzeniu latających maszyn i podąża za wizją naukowego postępu, jednak jego wysiłki mogą okazać się daremne, a jego marzenia nieosiągalne.

Kontekst:

"Kordian" Juliusz Słowacki

Tytułowy bohater jest również idealistą, który stara się znaleźć sens życia i walki dla ojczyzny. Jednak jego ideały często przegrywają z brutalną rzeczywistością, a jego próby dokonania wielkich czynów kończą się klęską.

"Ludzie bezdomni" Stefan Żeromski

W powieści "Ludzie bezdomni" Stefana Żeromskiego spotykamy postać Tomasza Judyma, który staje się lekarzem, aby poprawić los najuboższych. Jednak jego wysiłki napotykają opór warstw uprzywilejowanych, a on sam musi stawić czoła trudnemu wyborowi między szczęściem osobistym a poświęceniem dla idei.

63. Kto lub co decyduje o życiu ludzkim? Omów zagadnienie na podstawie Lalki Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Od wieków ludzkość zastanawiała się nad tym, kto lub co decyduje o życiu człowieka. Czy jesteśmy panami swojego losu, czy może istnieją siły zewnętrzne, determinujące nasze działania? Temat ten jest powszechnie obecny w literaturze, gdzie autorzy

przedstawiają różne perspektywy na tę kwestię, od człowieka jako suwerennego decydenta po istnienie fatum czy przeznaczenia.

Stanowisko:

W utworze "Lalka" Bolesława Prusa można dostrzec, że o ludzkim życiu często decyduje coś, co można nazwać fatum lub przeznaczeniem. Bohaterowie powieści, jak Izabela Łęcka czy Stanisław Wokulski, wydają się być zniewoleni przez siły wyższe, podlegając determinizmowi swojego losu. Ich życie jest prowadzone przez marzenia, idee czy nawet przypadkowe zdarzenia, co ogranicza ich swobodę działania.

Argumentacja:

Prusa wykorzystuje topos teatru mundi, znanego z filozofii platońskiej i neoplatońskiej, aby podkreślić, że światem rządzą różne siły, których nie zawsze jesteśmy świadomi. Sceny z lalkami nakręcanymi przez Ignacego Rzeckiego symbolizują to, że ludzie są jak nakręcane marionetki, których życiem kierują inne siły.

Kontekst:

"Ferdynand" Witold Gombrowicz

Autor ukazuje absurdalność ludzkiego życia oraz wpływ społeczeństwa i norm społecznych na jednostkę. Główny bohater, Józio Kowalski, staje się ofiarą absurdu codzienności, gdy zostaje zredukowany do wieku szkolnego przez profesora Pimko. Przejmuje kontrolę nad jego życiem, wpływając na jego decyzje i los. Dzieło to krytykuje społeczne normy i konwencje, ukazując, jak jednostka może być zniewolona przez społeczeństwo.

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

Z kolei "Pan Tadeusz" Mickiewicza, będący eposeją narodową, przedstawia losy szlacheckiego rodu Sopliców i Horeszków w okresie narodowego kryzysu i burzliwych wydarzeń historycznych. Bohaterowie stają w obliczu losu i decyzji, które kształtują ich życie oraz losy całego narodu polskiego. Przeplatają się w nim motywy patriotyczne, miłościowe i walki o wolność, ukazując bogactwo i złożoność ludzkiej egzystencji.

Gloria victis, Eliza Orzeszkowa

64. Pamięć o powstaniu styczniowym. Omów zagadnienie na podstawie utworu Gloria victis Elizy Orzeszkowej. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Powstanie styczniowe, które wybuchło 22 stycznia 1863 roku, było kolejnym zrywem niepodległościowym Polaków po nieudanym powstaniu listopadowym. Jego przebieg był inny niż poprzednie, a skutki dotknęły nie tylko uczestników, ale także społeczeństwo jako całość, przynosząc represje i represje ze strony zaborców.

Stanowisko:

Pamięć o powstaniu styczniowym jest niezwykle istotna i należy o niej mówić. To wydarzenie umacniało ducha narodu polskiego, dając nadzieję na przyszłość.

Argumentacja:

W utworze "Gloria victis" Elizy Orzeszkowej przedstawiono dramatyczne losy powstańców styczniowych. Poprzez opowieść o młodych bohaterach, którzy oddali życie dla sprawy narodowej, autorka ukazała poświęcenie i heroizm uczestników powstania. Wspominając postać Romualda Traugutta oraz bohaterów fikcyjnych, takich jak Maryś Tarłowski i Jagmin, Orzeszkowa oddaje hołd tym, którzy walczyli o wolność Polski. Dąb i świerk, symbolizujący przyrodę, przypominają o męstwie i oddaniu poległych, podkreślając, że ich chwała pozostaje niezatarta.

Kontekst:

"Lalka" Bolesław Prus

"Lalka" Prusa to obraz społeczeństwa polskiego z końca XIX wieku, ukazujący skomplikowane relacje społeczne, polityczne i ekonomiczne. Powstanie styczniowe, które miało miejsce w 1863 roku, jest istotnym tłem dla wydarzeń opisanych w powieści. Postać Stanisława Wokulskiego, uczestnika powstania, odzwierciedla ducha patriotyzmu i heroizmu, który był obecny w społeczeństwie polskim tego okresu. Ponadto Prus w swoim dziele ukazuje wpływ zaborów na losy narodu polskiego oraz konflikty między różnymi warstwami społecznymi, co jest charakterystyczne dla ówczesnej rzeczywistości.

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

Dzieło "Pan Tadeusz" Mickiewicza to epopeja narodowa, która nie tylko stanowi hołd dla polskiej tradycji i historii, ale także przedstawia obraz życia szlacheckiego w okresie przedrozbiorowym. Powieść ta ukazuje ważne wartości patriotyczne oraz ducha walki o niepodległość, co odzwierciedlało aspiracje Polaków w czasie, gdy kraj znajdował się pod zaborami.

Potop, Henryk Sienkiewicz

65. Sposoby i cel ukazywania wydarzeń historycznych w literaturze. Omów zagadnienie na podstawie Potopu Henryka Sienkiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Literatura odzwierciedla zwykle różnorodne aspekty życia społecznego i historycznego. Twórcy często wykorzystują wydarzenia historyczne jako tło dla swoich dzieł, angażując się w interpretację i przedstawianie kluczowych momentów dla narodu. Przykładem tego podejścia może być, powieść "Potop" Henryka Sienkiewicza, która ukazuje wydarzenia związane z najazdem szwedzkim na Polskę w XVII wieku.

Stanowisko:

W literaturze często spotyka się interpretacje historycznych wydarzeń, które nie zawsze są wiernym odzwierciedleniem faktów. Autorzy, w tym Sienkiewicz, często nadają historii literackiej swoje własne znaczenie i interpretacje, mające na celu ukazanie określonych wartości czy wzmacnianie ducha narodowego.

Argumentacja:

W "Potopie" Sienkiewicz nie tylko przedstawia historyczne wydarzenia, ale także nadaje im znaczenie symboliczne. Przedstawia tragiczne momenty dla Polski, takie jak porażka pod Ujściem czy zdrada magnaterii, podkreślając beznadziejność sytuacji. Jednakże, mimo pewnych odchyłeń od faktów historycznych, autor ukazuje również momenty bohaterstwa i odrodzenia narodowego, zwłaszcza w obronie Jasnej Góry.

Kontekst:

"Lalka" Bolesław Prus

"Lalka" to powieść realistyczna, której głównym celem jest obiektywne ukazanie społeczeństwa polskiego w tamtym okresie. Prus analizuje w niej różnorodne aspekty życia społecznego, politycznego i kulturalnego, a także rysuje portrety różnych warstw społecznych, od arystokracji po mieszczaństwo.

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

"Pan Tadeusz" to poemat narodowy, który odwołuje się do polskiej historii, tradycji i folkloru. Mickiewicz wplótł w swoje dzieło liczne elementy kultury ludowej, m.in. polskie obrzędy, legendy, pieśni ludowe. W poemacie pojawiają się także postaci historyczne, takie jak Napoleon Bonaparte, co dodaje dziełu większego realizmu historycznego.

66. Postawy odwagi i tchórzostwa. Omów zagadnienie na podstawie Potopu Henryka Sienkiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Postawy odwagi i tchórzostwa są tematem, który od wieków fascynuje zarówno literaturę, jak i społeczeństwo. W literaturze często spotykamy bohaterów, którzy odznaczają się niespotykaną odwagą, ale również tych, którzy ulegają strachowi i tchórzostwu. Henryk Sienkiewicz w swoim "Potopie" ukazał obie te postawy, tworząc zróżnicowane portrety bohaterów.

Stanowisko:

Literatura pełni funkcję dydaktyczną, ukazując zarówno wzorce do naśladowania, jak i ostrzegając przed negatywnymi zachowaniami. W "Potopie" Sienkiewicz prezentuje bohaterów odznaczających się zarówno odwagą, jak i tchórzostwem, pokazując złożoność ludzkiej natury.

Argumentacja:

Główny bohater "Potopu", Andrzej Kmicic, jest postacią dynamiczną, która przez swoje działania wykazuje odwagę, nawet jeśli czasami jest to brawura. Jego uczestnictwo w

obronie Jasnej Góry oraz decyzja o wysadzeniu szwedzkich armat świadczą o jego odwadze. Podobnie odważnymi postaciami są Michał Wołodyjowski i ksiądz Augustyn Kordecki, którzy mimo różnych sytuacji trudnych podjęli się obrony Jasnej Góry.

Jednak w "Potopie" nie brakuje także postaci tchórzliwych, takich jak Andrzej Karol Grudziński, który podpisał akt kapitulacji pod Ujściem. Choć w swoich działaniach kierował się patriotyzmem, jego postawa była pełna braku odwagi i honoru.

Kontekst:

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

Mickiewicz przedstawia różnorodne postawy bohaterów wobec narodowej sprawy, ukazując zarówno odwagę, jak i tchórzostwo. Na przykład, postać Wojskiego reprezentuje tchórzostwo, gdy unika konfrontacji z rzeczywistością i unika aktywnego działania na rzecz ojczyzny. Z drugiej strony, postać Telimeny, pomimo swojego wieku, wykazuje się odwagą i determinacją w obronie swoich wartości.

"Lalka" Bolesław Prus

Autor ukazuje różne postawy wobec moralności i działania. Postać Stanisława Wokulskiego może być interpretowana jako odważnego przedsiębiorcę, który podejmuje ryzyko i działa z determinacją, aby osiągnąć swoje cele. Natomiast postacie takie jak Tomasz Judym reprezentują tchórzostwo moralne poprzez ich unikanie odpowiedzialności za własne czyny oraz brak zaangażowania w sprawy społeczne.

67. Jak okoliczności mogą wpływać na zmianę zachowania i postaw człowieka? Omów zagadnienie na podstawie Potopu Henryka Sienkiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Literatura często prezentuje bohaterów, którzy pod wpływem różnorodnych okoliczności zmieniają swoje zachowanie i postawy. Czasem są to zmiany pozytywne, innym razem negatywne. Przyjrzyjmy się temu zagadnieniu na podstawie "Potopu" Henryka Sienkiewicza.

Stanowisko:

Okoliczności mają istotny wpływ na zmianę zachowania człowieka, co widać szczególnie dobrze na przykładzie postaci Andrzeja Kmicica.

Argumentacja:

Andrzej Kmicic, główny bohater "Potopu", to postać dynamiczna, której charakter podlega ewolucji w trakcie powieści. Na początku poznajemy go jako porywczego i mściwego hulakę, niewahającego się użyć przemocy w rozwiązywaniu konfliktów. Jednakże pod wpływem różnych okoliczności, takich jak miłość, zdrada czy duchowe przeżycia, Kmicic zaczyna dostrzegać błędy swojego postępowania i dąży do zmiany. Decyduje się na opuszczenie grona zdrajców, gdy uświadamia sobie ich prawdziwe intencje, co świadczy o jego wzrastającym poczuciu moralności i odpowiedzialności za własne czyny.

Kontekst:

"Zemsta" Aleksander Fredro

Postacie, takie jak Klara czy Rejent Milczek, zmieniają swoje zachowanie pod wpływem okoliczności i manipulacji innych postaci. Pierwotnie Klara wydaje się być naiwną i skłoną do złudzeń, ale w miarę rozwijania się akcji staje się bardziej pragmatyczna i zdolna do racjonalnego podejmowania decyzji. Z kolei Rejent Milczek, który na początku utrzymuje się w roli sztywnego moralisty, z czasem ulega zmianie, gdy jego tajemnice wychodzą na jaw, a on sam musi zmierzyć się z konsekwencjami swoich wcześniejszych czynów.

"Lalka" Bolesław Prus

W "Lalce" Bolesława Prusa również widzimy zmianę postaw i charakterów bohaterów, szczególnie w przypadku Stanisława Wokulskiego. Na początku Wokulski jawi się jako postać skupiona na karierze i osiągnięciach materialnych, ale później doznaje głębokiej transformacji, kiedy odkrywa prawdziwe wartości życia i miłości. Jego postać ilustruje, jak doświadczenia i relacje z innymi ludźmi mogą wpływać na zmianę postaw i priorytetów życiowych.

68. Literacki wizerunek szlachcica sarmaty. Omów zagadnienie na podstawie Potopu Henryka Sienkiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Sarmatyzm, charakterystyczna dla polskiej kultury szlacheckiej ideologia, odzwierciedlała się w sposób postępowania, obyczajach i światopoglądzie ziemiańskiej szlachty. Szlachta polska w XVI-XVIII wieku identyfikowała się z potomkami starożytnych Sarmatów, co wpływało na ich postawy, wartości i zachowania.

Stanowisko:

W Powieści "Potop" Henryka Sienkiewicza polscy Sarmaci są przedstawieni w pozytywnym świetle, jako patrioci gotowi bronić ojczyzny i oddać za nią życie. Choć często krytykowani, ich postać odzwierciedla ideał waleczności, dumy narodowej i oddania dla dobra wspólnego.

Argumentacja:

W dziele Sienkiewicza, dla postaci jak Kmicic, Wołodyjowski czy Zagłoba, widoczne są cechy charakterystyczne dla sarmatyzmu. Mimo różnic w zachowaniu, wszyscy oni wykazują patriotyzm i gotowość do poświęceń dla ojczyzny. Nawet Kmicic, pomimo początkowych wad, zmienia się i staje bohaterem pozytywnym, co podkreśla autora

Kontekst:

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

Autor prezentuje obraz szlachcica sarmaty jako postaci dumnej, honorowej i oddanej swojej ojczyźnie. Bohaterowie, takie jak Tadeusz czy Sędzia Soplica, reprezentują stare szlacheckie wartości, takie jak odwaga, lojalność, a także szlachetność i gotowość do poświęceń dla dobra wspólnoty. Wizerunek szlachcica sarmaty w "Panu Tadeuszu" jest pozytywny i romantyczny, podkreślając dumę z polskości i przywiązanie do tradycji.

"Zemsta" Aleksander Fredro

Fredro przedstawia bardziej karykaturalny obraz szlachcica sarmaty, skupiając się na jego wadach i niedoskonałościach. Postaci takie jak Cześnik Raptusiewicz czy Rejent Milczek są przedstawione jako próżne, zachłanne i często hipokrytyczne. Mimo że "Zemsta" jest komedią, Fredro w subtelny sposób

krytykuje postawy i wartości szlacheckiego społeczeństwa, przeciwdziałając idealizacji szlachcica sarmaty.

Zbrodnia i kara, Fiodor Dostojewski

69. Walka człowieka ze swoimi słabościami. Omów zagadnienie na podstawie Zbrodni i kary Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Człowiek, pomimo swoich aspiracji do doskonałości, jest podatny na słabości, które czasem determinują jego postępowanie. Zmagając się z własnymi słabościami, bohaterowie literaccy często odzwierciedlają złożoność ludzkiej natury i możliwość przemiany.

Stanowisko:

Walka z własnymi słabościami jest tematem centralnym w powieści "Zbrodnia i kara" Fiodora Dostojewskiego, gdzie bohater, Rodion Raskolnikow, stara się zmierzyć z własnymi demonami i moralnymi dylematami.

Argumentacja:

Raskolnikow, młody student prawa, wierzy, że wybitne jednostki mają prawo łamać normy moralne w imię wyższych celów. Inspirując się teorią nadludzkiej sprawiedliwości, postanawia popełnić zbrodnię na lichwiarkach. Jednak po dokonaniu morderstwa, Raskolnikow pogrąża się w głębokiej rozterce moralnej i zaczyna walczyć z własnymi wyrzutami sumienia. Chociaż początkowo próbuje usprawiedliwić swoje działanie, to w miarę rozwijania się akcji uświadamia sobie, że nie jest bezkarny i zaczyna doświadczać psychicznego kalectwa. Walka z własnymi słabościami prowadzi go do momentu przemiany, gdzie uświadamia sobie, że prawdziwa siła tkwi w umiejętności przyznania się do własnych błędów i odnalezienia spokoju ducha.

Kontekst:

"Kordian" Juliusz Słowacki

Ukazuje losy tytułowego bohatera walczącego z własnymi słabościami i wewnętrznymi przeciwnościami. Kordian, młody i buntowniczy Polak, pragnie

przyczynić się do walki o wolność ojczyzny, lecz jego wewnętrzne lęki, wątpliwości i strach ograniczają go w działaniach. Dramat ten podkreśla trudności związane z odnalezieniem własnej tożsamości i pokonaniem wewnętrznych demonów.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

Napisane w XIX wieku przez rosyjskiego pisarza Fiodora Dostojewskiego, "Zbrodnia i kara" jest powieścią psychologiczną, która analizuje psychikę głównego bohatera, Rodiona Raskolnikowa. Akcja toczy się w Rosji carskiej, gdzie Raskolnikow, młody student prawa, dokonuje zbrodni na dwóch staruszkach. Motywem przewodnim jest walka bohatera ze swoimi moralnymi dylematami i wewnętrznymi demonami, co prowadzi go do stopniowej przemiany i ostatecznego pojednania się ze sobą.

70. Przemiana wewnętrzna bohatera. Omów zagadnienie na podstawie Zbrodni i kary Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W literaturze, od antyku po romantyzm, obserwujemy ewolucję bohaterów - od statycznych postaci do postaci dynamicznych, które doświadczają przemiany wewnętrznej. "Zbrodnia i kara" Fiodora Dostojewskiego to kolejne dzieło, które prezentuje przemianę bohatera w wyniku kluczowych wydarzeń.

Stanowisko:

Autorzy literatury często ukazują przemianę bohaterów z negatywnych do pozytywnych, lub odwrotnie. Takie przemiany są głównym tematem wielu dzieł, w tym "Zbrodni i kary".

Argumentacja:

Rodion Raskolnikow, główny bohater "Zbrodni i kary", początkowo jest przekonany o słuszności swojego czynu - zabójstwa lichwiarki i jej siostry. Jednak w miarę upływu czasu i rozwoju fabuły, doświadcza coraz większych wątpliwości i zmagają się z poczuciem winy. Spotkanie z Sonią, młodzieńką prostytutką, oraz jej wpływ sprawiają, że Raskolnikow zaczyna dostrzegać swoje błędy i pragnie odkupienia. W końcu, po

przejściu przez różne próby, przyznaje się do swojego czynu i decyduje się na pokutę, co prowadzi do jego wewnętrznej przemiany.

Kontekst:

"Kordian" Juliusz Słowacki

W "Kordianie" mamy do czynienia z głównym bohaterem, który przeżywa wewnętrzny konflikt i przemianę. Kordian, podobnie jak Raskolnikow, doświadcza zmagania z własnymi słabościami i wątpliwościami moralnymi. W obu przypadkach bohaterowie podejmują decyzje o charakterze moralnym, które prowadzą do głębokich przemian w ich wnętrzu.

"Makbet" William Szekspir

Podobnie jak w "Zbrodni i karze", w "Makbecie" obserwujemy przemianę bohatera od szlachetnego wojownika do tyrana. Makbet początkowo jest bohaterem godnym podziwu, ale pod wpływem żądzy władzy staje się okrutnym władcą. Ta przemiana wewnętrzna prowadzi do tragicznych konsekwencji dla niego samego i otaczających go ludzi.

71. Ile człowiek jest gotów poświęcić dla innych? Omów zagadnienie na podstawie Zbrodni i kary Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Człowiek, jako istota społeczna, często staje przed dylematem, ile jest gotów poświęcić dla dobra innych. Ta kwestia, żywo obecna w literaturze, zostaje poddana analizie na podstawie "Zbrodni i kary" Fiodora Dostojewskiego oraz innych lektur szkolnych.

Stanowisko:

Autorzy literatury często ukazują, że człowiek jest zdolny do znacznego poświęcenia dla innych, czasem nawet kosztem własnego dobra czy życia.

Argumentacja:

W powieści "Zbrodnia i kara" Fiodora Dostojewskiego, poświęcenie dla innych stanowi istotny motyw, który przejawia się w postawach różnych kobiet w życiu głównego

bohatera, Rodiona Raskolnikowa. Pulcheria Raskolnikowa, matka Rodiona, żyje w skromnych warunkach, przeznaczając każdą dostępną monetę na edukację syna. Jej poświęcenie polega na oddaniu wszystkiego, co ma, dla dobra swojej rodziny.

Dunia Raskolnikowa, siostra głównego bohatera, decyduje się zrezygnować ze swojej niezależności, wydając się za mąż za mężczyznę, którego nie kocha, aby poprawić sytuację materialną rodziny. Jej poświęcenie polega na rezygnacji z własnych uczuć i marzeń dla dobra innych.

Sonia Marmieladowna, pracująca jako prostytutka na ulicy, jest wyrazistym przykładem poświęcenia. Mimo trudnej sytuacji życiowej i cierpień, gotowa jest podejmować wszelkie poświęcenia, aby wspierać swoją rodzinę. Jednak jej najważniejszym aktem poświęcenia jest towarzyszenie Raskolnikowowi podczas egzekucji, dzieląc z nim cierpienie i oferując mu wsparcie duchowe, co pomaga mu odnaleźć drogę do nawrócenia.

Kontekst:

“Przedwiośnie” Stefan Żeromski

W utworze poświęcenie jest wyraźnie obecne w postaci matki Baryki. Pomimo trudności życiowych, matka Baryki oddaje się całkowicie opiece nad synem, dbając o jego dobro nawet kosztem własnego zdrowia i życia. Jej ofiara pokazuje, że człowiek jest gotów poświęcić wiele dla dobra najbliższych.

“Ludzie bezdomni” Władysław Reymont

Bohater Tomasz Judym poświęca swoje życie dla innych, rezygnując z własnego szczęścia i miłości dla dobra społeczności. Jako lekarz poświęca swoje zdrowie i własne życie osobiste, aby pomagać chorym i ubogim, co jest dla niego ważniejsze niż osobiste szczęście.

Wesele, Stanisław Wyspiański

72. Refleksja nad narodem jako temat utworu literackiego. Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Naród, jako zbiorowość ludzka o wspólnych cechach kulturowych, językowych i historycznych, jest tematem często poruszonym w literaturze. W utworach takich jak "Wesele" Stanisława Wyspiańskiego refleksja nad narodem obejmuje jego podziały społeczne, różnice kulturowe oraz brak współpracy między różnymi grupami społecznymi.

Stanowisko:

"Wesele" ukazuje naród polski w trudnym okresie, charakteryzującym się podziałami społecznymi i brakiem porozumienia. W utworze tym Wyspiański krytykuje nierówności społeczne i brak jedności narodowej, co jest ważnym przesłaniem dla ówczesnego społeczeństwa.

Argumentacja:

W "Weselu" przedstawiciele różnych grup społecznych, takich jak chłopci i inteligencja, nie potrafią porozumieć się i współdziałać. Przykłady z pierwszego aktu, takie jak rozmowy dziennikarza z Czepcem czy radczyni z Kliminą, obrazują brak zrozumienia i szacunku między tymi grupami. Ponadto naród jest ukazany jako podzielony i zapatrzony w siebie, zamiast troszczyć się o dobro wspólne.

Kontekst:

"Lalka" Bolesław Prus

Jest to powieść realistyczna, która ukazuje społeczeństwo polskie przełomu XIX i XX wieku, będące pod zaborami. Autor skupia się na zróżnicowaniu klasowym i nierównościach społecznych, co wpływa na losy narodu. Prusa wskazuje na wpływ bogatych fabrykantów, takich jak Wokulski, na życie polityczne kraju, oraz na korupcję elit politycznych. Przykładem refleksji nad narodem jest postać Ignacego Rzeckiego, idealisty z powołania, który marzy o zmianie społeczeństwa poprzez wprowadzenie równości i sprawiedliwości społecznej. Jednakże realizacja jego ideałów spotyka się z oporem ze strony konserwatywnej arystokracji, co symbolizuje trudności w budowaniu wspólnoty narodowej i solidarności społecznej.

"Dziady" Adam Mickiewicz

"Dziady" Mickiewicza, będące dramatem romantycznym, analizują naród polski w kontekście jego duchowego dziedzictwa i historii. Mickiewicz przedstawia w swoim dziele naród jako wspólnotę ludzi, która odwołuje się do tradycji, legend i mitów narodowych, aby utrzymać swoją tożsamość w obliczu zaborów i ucisku.

Przez postacie takie jak Konrad czy Gustaw, autor ukazuje heroiczny duch walki o wolność i niepodległość, co stanowi inspirację dla narodowego ruchu niepodległościowego. "Dziady" są więc wyrazem głębokiego związku narodu z jego historią i kulturą oraz jego aspiracjami do suwerenności i godności.

73. Krytyczny obraz rzeczywistych relacji społecznych. Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

"Wesele" Stanisława Wyspiańskiego to dramat, który ukazuje krytyczny obraz rzeczywistych relacji społecznych w ówczesnej Polsce. Autor przedstawia w nim złożoną panoramę społeczeństwa, jego podziały i konflikty, oraz pokazuje, jak te relacje wpływają na losy narodu.

Stanowisko:

"Wesele" to głęboko krytyczne spojrzenie na polskie społeczeństwo, jego podziały klasowe oraz konflikty między nimi. Autor ukazuje różnice między inteligencją a chłopstwem, arystokracją a mieszczaństwem, co prowadzi do tragicznych konsekwencji dla narodu.

Argumentacja:

W dramacie "Wesele" Wyspiański przedstawia wielowymiarowe postaci, które symbolizują różne grupy społeczne i ich relacje. Przykładem jest postać Pana Młodego, reprezentującego inteligencję, który konfrontuje się z postacią Czepca, symbolizującego chłopstwo. Konflikty między tymi postaciami wyrażają głębokie podziały społeczne i brak porozumienia, co widoczne jest w rozmowach na temat polityki czy życia wiejskiego.

Kontekst:

"Lalka" Bolesław Prus

"Lalka" została wydana w 1890 roku, czyli w czasach, gdy trwał okres Młodej Polski, podobnie jak w przypadku "Wesela" Wyspiańskiego. Ta powieść realistyczna ukazuje życie warszawskiego społeczeństwa zamożnych mieszczan i inteligencji. W kontekście krytycznego obrazu rzeczywistych relacji społecznych "Lalka" stanowi doskonałe uzupełnienie do analizy. W tej powieści Prus ukazuje zróżnicowanie klasowe i napięcia społeczne w XIX-wiecznej Warszawie.

Główny bohater, Stanisław Wokulski, reprezentuje klasę mieszczańską, która aspiruje do awansu społecznego poprzez przedsiębiorczość i pracę. Jednakże napotyka na przeszkody ze strony arystokracji, która utrzymuje swoje przywileje i pozycję społeczną poprzez koneksje rodzinne i tradycję. Relacje społeczne ukazane w "Lalce" są pełne hipokryzji, fałszu i materializmu. Wokulski, pomimo swoich wysiłków, jest traktowany z wyższością przez arystokrację, która z kolei utrzymuje się kosztem niższych klas społecznych. Prus poprzez swoją powieść krytycznie analizuje system społeczny i ekonomiczny tamtych czasów, wskazując na jego nierówności i kruchą moralność.

Obie lektury wskazują na istotne problemy społeczne i polityczne tamtych czasów, takie jak podziały klasowe, hipokryzja elit, czy brak porozumienia między różnymi warstwami społeczeństwa.

74. Jaką ocenę dziejów Polski zawiera utwór literacki? Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W utworze "Wesele" Stanisława Wyspiańskiego autor wplata ocenę dziejów Polski, ukazując ich tragiczne i niechlubne momenty. Poprzez różne postaci i wydarzenia dramatu, Wyspiański przedstawia gorzki obraz historii narodowej, wzbogacając go kontekstem społeczno-politycznym epoki, w której żył.

Stanowisko:

Wyspiański ukazuje dzieje Polski jako czasem pełne zdrad, buntu i krwi, co stanowi krytyczną ocenę historii narodowej. Poprzez rabację galicyjską oraz bunt chłopów ukraińskich, dramaturg obnaża mroczne aspekty społeczno-polityczne Polski, podważając wizję heroicznych wydarzeń.

Argumentacja:

W dramacie Wyspiańskiego widoczne są liczne wątki historyczne, które krytycznie oceniają dzieje Polski. Przywołanie rabacji galicyjskiej oraz buntu chłopów ukraińskich to wnikliwa analiza tragicznych wydarzeń, które raniły społeczeństwo i pozostawiły ślady w narodowej pamięci.

Wyspiański prezentuje również postaci, takie jak Stańczyk czy Zawisza Czarny, które są symbolami dawnej świetności Polski, ale jednocześnie stanowią kontrast dla brutalnej rzeczywistości tamtych czasów. To właśnie poprzez kontrast między dawną chwałą a współczesnym upadkiem, autor krytycznie ocenia dzieje Polski, zwracając uwagę na kontynuację nierozwiązywanych problemów społecznych.

Kontekst:

"Lalka" Bolesław Prus

Autor w swoim dziele krytycznie ocenia warstwy społeczne, instytucje państwowe oraz relacje międzyludzkie. Powieść ta jest obrazem zdeprawowanego społeczeństwa, które podąża za chciwością, ambicjami oraz pozorami, zamiast kierować się wartościami moralnymi i uczciwością. W "Lalce" Prus ukazuje Polskę jako kraj zróżnicowany pod względem społecznym, gdzie elita rządząca tkwi w korupcji, a biedota stara się przetrwać w ciężkich warunkach. Przez pryzmat losów bohaterów, Prus analizuje także obecny stan rzeczy, ukazując nierówności społeczne, walkę klasową oraz wpływ polityki na życie codzienne.

"Dziady" Adam Mickiewicz

"Dziady" to monumentalne dzieło romantyczne napisane przez Adama Mickiewicza w okresie, gdy Polska znajdowała się pod zaborami. Utwór ten składa się z czterech części, z których trzecia, zwana "Dziady część III", jest najbardziej znaną i rozpoznawalną częścią cyklu. Mickiewicz pisał "Dziady" z głębokim zrozumieniem ducha narodowego, kierując się pragnieniem odrodzenia narodu poprzez odwołanie do jego duchowych korzeni oraz walkę o wolność. "Dziady część III" stanowi nie tylko modlitwę za zmarłych, ale także akt protestu przeciwko zniewoleniu Polski. Poprzez mityczny wątek spotkania duchów zmarłych i żywych, Mickiewicz krytykuje zaborców i wyraża nadzieję na odzyskanie niepodległości przez Polskę. Utwór ten nie tylko ocenia dzieje Polski, ale także wzywa do aktywnego działania w walce o wolność i godność narodu.

75. Artysta jako bohater literacki. Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W epoce Młodej Polski, która trwała od 1890 do 1918 roku, zaobserwowano istotne zmiany w postrzeganiu sztuki i roli artysty. Koncepcja "sztuki dla sztuki" zyskała na popularności, w odróżnieniu od wcześniejszego podejścia pozytywistycznego. Artyści tej epoki skupiali się na tworzeniu dzieł mających wartość estetyczną samą w sobie, odsuwając na bok aspekty użyteczności czy tendencyjności.

Stanowisko:

W "Weselu" Stanisława Wyspiańskiego artyści zostają ukazani w niekorzystnym świetle. Dekadentyzm sprawia, że ich sztuka staje się pozbawiona wartości. Autor zarzuca im powierzchowność, pesymizm oraz brak patriotyzmu.

Argumentacja:

W "Weselu" artyści są przedstawieni jako dekadenci, których bierność i brak zaangażowania w sprawy narodu prowadzą do bezowocnej twórczości. Postać Poety symbolizuje tę dekadentką postawę, gdyż pomimo pragnienia potęgi, unika działania i nie oddaje się patriotycznej misji. W Dziadach III natomiast poeta jest ukazany jako duchowy przewodnik, zaangażowany w narodowe sprawy i postrzegający swoją twórczość jako ważny element walki narodowowyzwoleńczej.

Kontekst:

"Konrad Wallenrod" Adam Mickiewicz

W powyższym dziele poeta jest uznawany za strażnika narodowej pamięci i inspiratora do walki o wolność ojczyzny. To odmienna koncepcja roli artysty wobec narodu niż ta przedstawiona w "Weselu", gdzie artyści są krytycznie oceniani za swoją bierność.

"Dziady" Adam Mickiewicz

w "Dziadach" Mickiewicza poeta jest duchowym przewodnikiem narodu i posiadaczem wyjątkowej władzy, której moc może zatrząść światem. Ta wizja poety jako wieszcz narodu różni się od obrazu artysty w "Weselu", gdzie brak zaangażowania i pesymizm stanowią główne cechy postaw artystycznych.

76. Rola duchów, widm i zjaw w utworze literackim. Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Duchy, zjawy i widma od zawsze stanowiły istotny motyw w literaturze, pełniąc różnorodne funkcje symboliczne. Wśród dzieł literackich, które wykorzystują te motywy, szczególną uwagę warto zwrócić na "Wesele" Stanisława Wyspiańskiego.

Stanowisko:

W "Weselu" duchy pełnią funkcję symboliczną, uosabiającą ukryte pragnienia, troski oraz wewnętrzne konflikty bohaterów. Przykładowo, postać Stańczyka symbolizuje pesymizm i bierność narodu wobec utraty niepodległości, podczas gdy Zawisza Czarny reprezentuje ideał wojownika gotowego na walkę o ojczyznę. Duchy, takie jak Zawisza Czarny czy Hetman Branicki, pełnią funkcję uświadamiającą bohaterów i czytelników, ukazując trudności i wyzwania narodowe.

Argumentacja:

W "Weselu" Wyspiańskiego duchy pojawiają się w momencie kulminacyjnym wydarzeń, mając istotny wpływ na rozwój fabuły i kształtowanie postaci. Są one alegorycznym odzwierciedleniem obaw, trosk oraz nadziei narodu polskiego w okresie walki o niepodległość. Przykładowo, Stańczyk symbolizuje narodowy pesymizm, podczas gdy Zawisza Czarny reprezentuje ducha walki i heroiczne ideały. Duchy w "Weselu" są zatem nośnikami wartości narodowych i moralnych.

Kontekst:

"Makbet" Williama Szekspira

W "Makbecie" duchy i zjawy pełnią rolę ostrzeżeń moralnych oraz narzędzi budowania napięcia i atmosfery grozy. Na przykład, duch zamordowanego Banquo przypomina tytułowemu bohaterowi o jego przeszłości i moralnych zobowiązaniach, podobnie jak duchy w "Weselu" uświadamiają bohaterom ich bieżące trudności i wyzwania.

"Dziady" Adama Mickiewicza

W "Dziadach" duchy mają istotne znaczenie symboliczne, reprezentując duchową sferę narodu oraz przypominając o zbiorowej pamięci i tradycji. Na przykład, duchy w "Dziadach" III części, takie jak duch Konrada czy duchy po lewej i prawej stronie, odgrywają rolę mędrców, przypominając bohaterom o moralnych wartościach i zobowiązaniach wobec ojczyzny.

77. Symboliczny sens tańca. Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Taniec, obecny w kulturze od starożytności, pełnił istotną rolę w wyrażaniu emocji, obyczajów i idei społecznych. Jego obecność w literaturze symbolizuje często głębsze znaczenia i wartości społeczne.

Stanowisko:

W utworze "Wesele" Stanisława Wyspiańskiego taniec nie tylko stanowi część obrzędowości weselnej, lecz także odgrywa kluczową rolę symboliczną, odzwierciedlając narodowe przekonania i współczesne społeczne realia.

Argumentacja:

W Weselu taniec jest nieodłącznym elementem, który ukazuje dwoistość społeczeństwa. Przez taniec bohaterowie wyrażają swoje emocje i postawy, lecz jednocześnie maskują rzeczywistość społeczną. Widma, które pojawiają się wraz z taneczno-muzyczną atmosferą, przynoszą ze sobą refleksję nad narodową tożsamością i walką o niepodległość. W finale utworu taniec chocholi symbolizuje bierność narodu wobec wydarzeń historycznych oraz nadzieję na jego przyszłość.

Kontekst:

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

W tej epopei narodowej taniec poloneza symbolizuje jedność narodową i patriotyzm, odnosząc się również do tradycji i obyczajów szlacheckich. Pokazuje on, jak taniec może być używany jako wyraz narodowego ducha i tożsamości.

“Dziady” Adam Mickiewicz

W drugiej części tej dramatycznej trylogii taniec ma charakter symboliczny, zwłaszcza w kontekście sceny tańca duchów. Tańczące postacie reprezentują różne aspekty polskiego narodu, jego walkę i nadzieję na wolność.

“Świtezianka” Adam Mickiewicz

Ballada ta ukazuje taniec w kontekście ludowych wierzeń i obrzędów, gdzie tańce nawiązują do starożytnych rytuałów i symbolicznie odnoszą się do sił natury oraz tajemniczej Świtezianki, która prowadzi dusze zmarłych.

“Romeo i Julia” William Szekspir

W tej tragedii taniec jest miejscem spotkania dwóch wrogich rodów, Montekich i Kapuletich, co podkreśla konflikt społeczny i tragiczne skutki nienawiści. Taniec pełni funkcję symboliczną, ukazując jak nawet pozornie niewinne akty, mogą prowadzić do tragedii.

78. Symboliczne znaczenie przedmiotów w utworze literackim. Omów zagadnienie na podstawie Wesela Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Symbole odgrywają kluczową rolę w literaturze, umożliwiając autorom przekazanie głębszych treści i ukazanie abstrakcyjnych koncepcji. W utworze literackim symbolika przedmiotów może mieć istotne znaczenie, pozwalając czytelnikowi zgłębić ukryte przesłania i interpretacje.

Stanowisko:

W "Weselu" Stanisława Wyspiańskiego symbole przedmiotów są nieodłączną częścią struktury utworu, pełniąc kluczową funkcję w ukazaniu symboliki narodowej oraz głębszych przesłań dotyczących polskiej historii i tożsamości.

Argumentacja:

W dziele Wyspiańskiego wyróżniamy liczne symbole przedmiotów, które odnoszą się do narodowych wartości i wydarzeń historycznych. Przykładem może być bronowicka chata, symbolizująca całą Polskę i różnorodność jej mieszkańców. Również złoty róg, dzwony czy kaduceusz posiadają wyraźne wydźwięki narodowe, odnosząc się do nadziei na odzyskanie niepodległości oraz tradycji narodowej.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W tym utworze symbolika ma kluczowe znaczenie, szczególnie w kontekście narodowym i religijnym. Przedmioty oraz postacie pełnią w "Dziadach" głębokie funkcje symboliczne, odnosząc się do historii Polski, cierpień narodu i nadziei na odrodzenie. Interpretacja symboliki w "Dziadach" pozwala zrozumieć bogactwo treści ukrytych w utworze Mickiewicza oraz ich znaczenie dla kształtowania tożsamości narodowej.

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

Opis poloneza czy bitwy pod Grunwaldem w "Panu Tadeuszu" ma istotne znaczenie symboliczne, ukazując dumę narodową i patriotyzm Polaków.

Przedwiośnie, Stefan Żeromski

79. Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Tytuł jest kluczowym elementem każdego utworu literackiego, pełniąc rolę organizującą i identyfikującą. Jest to pierwszy punkt odniesienia dla czytelnika, który

pozwała mu zrozumieć główne tematy i treści dzieła oraz skojarzyć je z nazwiskiem autora, gatunkiem literackim, a także epoką i kontekstem społeczno-historycznym.

Stanowisko:

Tytuł utworu odgrywa istotną rolę w odczytaniu jego sensu. Jest kluczem do zrozumienia intencji autora oraz głównych problemów poruszanych w dziele.

Argumentacja:

W kontekście "Przedwiośnia" Stefana Żeromskiego tytuł można interpretować na kilku poziomach. Po pierwsze, odnosi się on do pory roku, która symbolizuje zarówno budzenie się do życia przyrody, jak i społeczeństwa. Jest to czas rozpoczynania czegoś nowego, moment przełomu, który zapowiada zmiany. Ta symbolika może być metaforą odbudowy Polski, która następuje w trudnych warunkach, ale z nadzieją na lepsze jutro.

Kolejną interpretacją tytułu może być odniesienie go do głównego bohatera, Cezarego Baryki. Jego przyjazd do kraju rodziców może symbolizować właśnie "przedwiośnie" jego życia, czyli moment przebudzenia i dojrzałości.

Kontekst:

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

W utworze tytuł sugeruje centralne zagadnienie utworu, czyli konsekwencje moralne zbrodni popełnionej przez głównego bohatera, Rodiona Raskolnikowa. Również tytuł "Zbrodnia i kara" odnosi się do klasycznej tematyki moralności, winy, kary oraz wybaczenia, co stanowi główny wątek nie tylko tej powieści, ale także wielu innych dzieł literackich.

80. Wojna i rewolucja jako źródła skrajnych doświadczeń człowieka. Omów zagadnienie na podstawie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Wojna i rewolucja od dawna stanowią nieodłączne elementy historii ludzkości, wpływając nie tylko na losy narodów, ale także na jednostkowe doświadczenia

człowieka. Literatura wielokrotnie podejmuje temat tych skrajnych zjawisk, ukazując ich wpływ na psychikę i losy bohaterów.

Stanowisko:

Wojna i rewolucja są nie tylko źródłami zewnętrznych konfliktów, ale także silnie wpływają na psychologiczne doświadczenia jednostki, kształtując jej postawy i wartości.

Argumentacja:

W utworze "Przedwiośnie" Cezary Baryka doświadcza dwóch skrajnych zjawisk-rewolucji i wojny-które kształtują jego życie i spojrzenie na świat. Początkowo zafascynowany ideą rewolucji, jako młody człowiek ulega propagandzie i manifestom, wierząc, że może przyczynić się do budowy lepszego świata. Jednakże brutalne wydarzenia, których jest świadkiem, oraz osobiste straty, zmuszają go do głębokiej refleksji nad rzeczywistością rewolucji. Widząc krzywdę, cierpienie i bezprawie, dostrzega, że rewolucja nie zawsze prowadzi do pozytywnych zmian, ale często generuje chaos i przemoc.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W "Dziadach" Mickiewicz prezentuje walkę narodu polskiego o wolność i niepodległość, wykorzystując motywy narodowe i religijne. Poprzez postać Gustawa-Konrada i jego dialogi z Aniołem oraz widzenie Duchów, autor ukazuje dążenie do oczyszczenia duszy narodu poprzez ofiarę i martyrologię. Rewolucyjne przemiany społeczne są tu ściśle związane z walką o wolność i niepodległość, co sprawia, że dzieło nabiera uniwersalnego znaczenia dla wszystkich narodów dążących do suwerenności.

"Nie-boska komedia" Zygmunt Krasiński

Krasiński ukazuje rozkład tradycyjnych wartości arystokracji i konflikt między jej przedstawicielami a siłami rewolucyjnymi, które pragną zmiany ustalonego porządku społecznego. Hrabia Henryk, główny bohater, staje się symbolem oporu wobec postępującej deprawacji i upadku arystokracji, choć sam doświadcza konfliktu wewnętrznego między lojalnością wobec tradycji a pragnieniem reform społecznych.

81. Różne wizje odbudowy Polski po odzyskaniu niepodległości. Omów zagadnienie na podstawie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W utworze "Przedwiośnie" Stefana Żeromskiego ukazane są różne wizje odbudowy Polski po odzyskaniu niepodległości. Poprzez różnorodność perspektyw przedstawionych przez bohaterów autor ukazuje złożoność dylematów społecznych i politycznych, które towarzyszyły narodowi polskiemu w okresie powojennym.

Stanowisko:

Stefan Żeromski w "Przedwiośniu" niejednoznacznie opowiada się po żadnej stronie, pozwalając czytelnikowi na samodzielne refleksje i wybór.

Argumentacja:

W "Przedwiośniu" Żeromski prezentuje trzy główne wizje odbudowy Polski. Pierwsza to utopijna koncepcja Seweryna Baryki, zakładająca nowoczesne szklane domy dla wszystkich obywateli, zatrudnienie dla każdego i powszechną elektryfikację. Druga koncepcja, prezentowana przez Szymona Gajowca, opiera się na ewolucyjnych reformach w wielu dziedzinach życia państwa, mających na celu zachowanie różnorodności narodowej i społecznej. Trzecia koncepcja, reprezentowana przez studenta prawa, Lulka, to idea komunistyczna oparta na równości klas społecznych i zniesieniu własności prywatnej.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W kontekście "Dziadów" Mickiewicza głównym wątkiem jest tęsknota za wolnością narodową oraz walka z uciskiem zaborców. Bohaterowie dramatu stają się symbolem walki o niepodległość, a ich losy ukazują trudną drogę ku wolności i niepodległości, która pozostaje nieustannym marzeniem narodu polskiego.

"Nie-boska komedia" Zygmunt Krasiński

"Nie-boska komedia" Krasińskiego przedstawia obraz społeczeństwa polskiego, które po latach zaborów znajduje się wewnętrznie rozdarte i zagubione w chaosie moralnym. Dramat ten analizuje dylematy etyczne i polityczne, przedstawiając kryzys wartości oraz upadek polskiego arystokratyzmu.

82. Problem dorastania i społecznej inicjacji bohatera. Omów zagadnienie na podstawie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

"Przedwiośnie" Stefana Żeromskiego to powieść, która ukazuje proces dorastania i społeczną inicjację głównego bohatera, Cezarego Baryki, w kontekście narodowej odnowy Polski po odzyskaniu niepodległości. Ta literacka opowieść nie tylko przedstawia losy jednostki, ale także odzwierciedla ducha czasów i społeczne dylematy Polaków w okresie międzywojennym.

Stanowisko:

Proces dorastania bohatera jest złożony i uwarunkowany przez wiele czynników, takich jak środowisko, historia osobista i społeczne wydarzenia. Żeromski przedstawia Cezarego Barykę jako symbol nowego pokolenia Polaków, które musi znaleźć swoje miejsce w odrodzonym państwie i społeczeństwie.

Argumentacja:

Powieść "Przedwiośnie" ukazuje różne etapy dorastania Cezarego Baryki, od jego młodościowych marzeń o rewolucji, poprzez doświadczenie okrucieństwa i utopii, aż po dążenie do znalezienia swojej roli w społeczeństwie. Bohater przechodzi inicjację społeczną poprzez kontakty z różnymi środowiskami i ludźmi, co prowadzi do jego dojrzewania zarówno emocjonalnego, jak i politycznego.

Kontekst:

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

W utworze można odnaleźć motywy dorastania i inicjacji społecznej. Tytułowy bohater, Tadeusz, musi zmierzyć się z tradycją, obowiązkami wobec rodziny oraz miłością do ojczyzny w czasach narodowych zmagających. Jego dojrzewanie jest również powiązane z wydarzeniami historycznymi i politycznymi, podobnie jak w "Przedwiośniu".

83. Literacki wizerunek matki. Omów zagadnienie na podstawie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W literaturze matka często jest ukazywana jako ważna postać, która odgrywa istotną rolę w życiu bohatera. W "Przedwiośniu" Stefana Żeromskiego matka Cezarego Baryki Jadwiga Barykowa stanowi przykład matczynej miłości i poświęcenia. Jednakże jej historia nie jest jednoznaczna i prowadzi do refleksji na temat roli matki w życiu bohatera.

Stanowisko:

Matka w "Przedwiośniu" jest ukazana jako postać pełna miłości i poświęcenia, oddająca wszystko dla dobra swojego syna. Jednakże jej wysiłki nie zawsze są doceniane przez Cezarego, co prowadzi do tragicznych konsekwencji. Pomimo tego, Jadwiga Barykowa pozostaje przykładem matczynej miłości, której celem jest dobro dziecka.

Argumentacja:

Jadwiga Barykowa w "Przedwiośniu" jest przedstawiona jako kobieta pełna poświęcenia dla syna, Cezarego. Po śmierci męża staje się jedynym oparciem dla chłopca, pracując ciężko, aby zapewnić mu godne życie. Jednakże, Cezary nie zawsze docenia jej wysiłki i buntuje się przeciwko jej autorytetowi. Pomimo tego, Jadwiga pozostaje wierna swoim wartościom, oddając życie za syna.

Kontekst:

"Balladyna" Juliusz Słowacki

W dramacie "Balladyna" Juliusza Słowackiego, postać matki Balladyny ukazuje konflikty społeczne i emocjonalne, związane z rolą matki w społeczeństwie patriarchalnym. Jej miłość i poświęcenie dla córek zostaje wystawione na próbę w trudnych sytuacjach życiowych, co podkreśla złożoność matczynej miłości.

"Lalka" Bolesław Prus

W powieści "Lalka" Bolesława Prusa postać hrabiny Krzeszowskiej stanowi przykład matki, która poświęca się dla dobra swojego syna, Stanisława. Jej starania o zapewnienie mu odpowiedniej pozycji społecznej i materialnej wyznaczają pewien kontekst społeczny i kulturowy, ukazując równocześnie różnice klasowe i aspiracje rodzin arystokratycznych.

Proszę państwa do gazu, Tadeusz Borowski

84. Hierarchia wartości w sytuacjach granicznych. Omów zagadnienie na podstawie opowiadania Proszę państwa do gazu Tadeusza Borowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Tadeusz Borowski, przedstawiciel pokolenia apokalipsy spełnionej, doświadczył II wojny światowej i obozów koncentracyjnych. Jego opowiadania, takie jak "Proszę państwa do gazu", ukazują brutalną rzeczywistość życia w obozach.

Stanowisko:

W sytuacjach granicznych, jak wojna i obozy, hierarchia wartości może ulec zmianie, co Borowski pokazuje w swoich tekstach.

Argumentacja:

W opowiadaniu "Proszę państwa do gazu" Borowski ukazuje, że w sytuacjach ekstremalnych, takich jak obozy koncentracyjne, hierarchia wartości ulega całkowitemu przewartościowaniu. Ludzie zmuszeni są do podejmowania skrajnych decyzji, które w normalnych warunkach byłyby nie do pomyślenia. Przykładem może być scena, w której kobieta rezygnuje z własnego dziecka, aby sama uniknąć śmierci w komorze gazowej. W takiej rzeczywistości nie ma miejsca na moralność czy

współczucie-liczy się jedynie przetrwanie. Tym samym, ideały i wartości, które kształtowały życie jednostki przed wojną, tracą swoje znaczenie, ustępując miejsca instynktowi samozachowawczemu i brutalnej rywalizacji o życie. Borowski w swoim opowiadaniu rzuca światło na tę destrukcyjną transformację ludzkiego charakteru pod wpływem ekstremalnych warunków życia w obozach, co pozwala czytelnikowi zrozumieć, jak bardzo rzeczywistość wojenna potrafi zdeprawować ludzkie sumienie.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W tej romantycznej tragedii Mickiewicz ukazuje konflikt między wartościami narodowymi a osobistymi, a także między moralnością a polityką. Podobnie jak w "Proszę państwa do gazu", również tutaj dochodzi do konfrontacji różnych hierarchii wartości, szczególnie w kontekście walki o wolność i niepodległość.

"Okруchy dnia" Tadeusz Rózewicz

Rózewicz w swojej poezji i dramatach podejmuje tematykę wojny, cierpienia i traumy. Jego dzieła stanowią kontekst dla zrozumienia głębszych warstw opowiadania Borowskiego, ukazując, jak wojna i ekstremalne sytuacje mogą kształtować ludzką hierarchię wartości i moralność.

85. „Człowiek zlagrowany” jako ofiara zbrodniczego systemu. Omów zagadnienie na podstawie opowiadania Proszę państwa do gazu Tadeusza Borowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Tadeusz Borowski, autor opowiadania "Proszę państwa do gazu", doskonale ukazuje w swoich tekstach brutalną rzeczywistość obozów koncentracyjnych, będącym efektem okrucieństwa zbrodniczego systemu. Podobne motywy i tematy poruszane są w innych lekturach szkolnych, co pozwala nam zgłębić głębsze znaczenie postaci "człowieka zlagrowanego" jako ofiary tego systemu.

Stanowisko:

W obliczu okropności obozowego życia człowiek staje się zlagrowany, przystosowując się do warunków panujących w obozach. Jest to jednostka, która zatraciła swe ludzkie cechy, skupiając się wyłącznie na przetrwaniu za wszelką cenę.

Argumentacja:

Człowiek zlagrowany, jak Tadeusz Borowski, stara się przetrwać w obozowej rzeczywistości, gdzie codziennie musi konfrontować się z groźbą śmierci i okrucieństwem. Taka sytuacja prowadzi do zaniku moralności i wartości, zastępowanych przez instynkt samozachowawczy. W innych lekturach, takich jak "Ocalenie" Zofii Kossak-Szczuckiej czy "Dziady" Adama Mickiewicza, również widzimy konfrontację człowieka z ekstremalnymi warunkami i zagrożeniem dla jego moralności.

Kontekst:

"Lalka" Bolesław Prus

W "Lalce" widzimy postać Stanisława Wokulskiego, który, mimo że początkowo wydaje się być człowiekiem nieposzlakowanej moralności, stopniowo staje się ofiarą systemu społecznego, który zdejmuje mu godność i zmusza do podjęcia moralnie wątpliwych decyzji.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

Główny bohater, Rodion Raskolnikow, zostaje uwikłany w zbrodnię, która prowadzi do stopniowej utraty jego ludzkich wartości i degradacji moralnej.

Ludzie, którzy szli, Tadeusz Borowski

86. Na czym polega dehumanizacja człowieka? Omów zagadnienie na podstawie opowiadania Ludzie, którzy szli Tadeusza Borowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W okresie lat 30. XX wieku ludzkość doświadczyła tragicznych wydarzeń związanych z niemieckim nazizmem i sowieckim komunizmem, które doprowadziły do powstania systemów totalitarnych i obozów koncentracyjnych. Przez te wydarzenia tysiące ludzi

zostało zdehumanizowanych, a ich losy są często tematem literatury, w tym opowiadania "Ludzie, którzy szli" autorstwa Tadeusza Borowskiego.

Stanowisko:

W opowiadaniu Borowskiego obserwujemy, jak ludzie stają się ofiarami i jednocześnie katami w okrutnym systemie obozów koncentracyjnych. Dehumanizacja, czyli proces odczłowieczania, polega na utracie ludzkich cech i wartości, co prowadzi do utraty empatii, współczucia i moralności.

Argumentacja:

W opowiadaniu Borowskiego ukazane są tragiczne wydarzenia w niemieckim obozie koncentracyjnym, gdzie więźniowie są zmuszeni do codziennego obserwowania śmierci i cierpienia innych. W tym ekstremalnym środowisku więźniowie, przyzwyczajeni do okrucieństwa, stają się obojętni na ludzkie tragedie, skupiając się jedynie na swoim własnym przetrwaniu. Przykładem jest główny bohater i narrator, Tadek, który, mimo świadomości tragedii, zachowuje dystans i obojętność.

Kontekst:

"Rozmowy z katem" Kazimierz Moczarski

W tej książce autor relacjonuje swoje rozmowy z Jürgenem Stroopem, wysokiego rangi oficerem SS. Poprzez te rozmowy czytelnik otrzymuje niezwykle wstrząsający obraz mechanizmów dehumanizacji zarówno ze strony oprawców, jak i ofiar obozu. Powieść ta rzuca światło na psychologiczne aspekty dehumanizacji oraz na rolę systemu totalitarnego w kształtowaniu ludzkiej natury i zachowań. Dzięki niej możemy lepiej zrozumieć, w jaki sposób system totalitarny może prowadzić do utraty ludzkiej godności i wartości.

87. Obozowa codzienność jako czas trudnych doświadczeń egzystencjalnych. Omów zagadnienie na podstawie opowiadania Ludzie, którzy szli Tadeusza Borowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Opowiadanie "Ludzie, którzy szli" Tadeusza Borowskiego stanowi potężny obraz obozowej egzystencji, ukazując jej brutalność i nieludzkie warunki. Borowski, będąc więźniem obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau, przedstawia realia życia w obozie w sposób bezpośredni i drastyczny.

Stanowisko:

W opowiadaniu Borowskiego wyraźnie widać dehumanizujący wpływ obozowej codzienności na więźniów, którzy stają się z czasem zdeorientowani i obojętni wobec cierpienia innych. Stanowią oni zarówno ofiary, jak i często zmuszeni są stać się oprawcami wewnętrznymi systemu.

Argumentacja:

W opowiadaniu "Ludzie, którzy szli" Borowski pokazuje obozową codzienność jako czas trudnych doświadczeń egzystencjalnych. Pomimo okrucieństwa, które otacza więźniów, obozowa rutyna staje się dla nich nową normą. Codzienne obowiązki, takie jak praca, kradzież czy czekanie na paczki, stają się priorytetami, zastępując tradycyjne wartości. Widzimy, jak więźniowie adaptują się do nieludzkich warunków, tracąc wrażliwość na cierpienie innych i skupiając się jedynie na własnym przetrwaniu. Bohaterowie, jak Tadek, stają się "ludźmi zlagrowanymi", którzy zatracają poczucie moralności i empatii w obliczu systemowej brutalności obozu.

Kontekst:

"Dziennik Dawida Sierakowiaka"

Ten dziennik przedstawia doświadczenia młodego chłopaka, który był więźniem w getcie ławkim w Łodzi podczas II wojny światowej. Sierakowiak opisuje wstrząsające warunki życia w getcie, codzienne zmagania się z głodem, chorobami i ciągłą groźbą śmierci. Jego relacje zderzają się z egzystencjalnymi dylematami dotyczącymi sensu życia w obliczu ekstremalnego cierpienia.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

W tej powieści główny bohater, Rodion Raskolnikow, doświadcza moralnego rozkładu i wewnętrznego konfliktu po popełnieniu morderstwa. Raskolnikow zmagają się z poczuciem winy, izolacji społecznej i bezsensownością życia, co prowadzi go do egzystencjalnych refleksji nad naturą człowieka i moralnością. Przez odniesienie się do tego dzieła możemy zrozumieć obozową codzienność

jako czas niezwykle trudnych doświadczeń egzystencjalnych, które dotyczą zarówno jednostki poddanej ekstremalnym warunkom wojennym, jak i tych, którzy doświadczają ucisku społecznego i moralnej rozpacz. Obozowe życie staje się metaforą dla ogólnego ludzkiego cierpienia i egzystencjalnych dylematów.

Inny świat, Gustaw Herling-Grudziński

88. Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie Innego świata Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Tytuł utworu literackiego odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu pierwszych wrażeń czytelnika oraz sugeruje główne tematy poruszane w tekście. Jest to swoisty punkt wyjścia, który przyciąga uwagę czytelnika i nakierowuje go na interpretację treści. W przypadku "Innego świata" Gustawa Herlinga-Grudzińskiego tytuł ten wydaje się być niezwykle sugestywny i obrazowy, sugerując odmienną rzeczywistość, którą czytelnik ma odkryć w trakcie lektury.

Stanowisko:

Tytuł utworu literackiego jest kluczowym elementem wpływającym na odbiór i zrozumienie tekstu przez czytelnika. W przypadku "Innego świata" Gustawa Herlinga-Grudzińskiego tytuł wyraża istotę odmiennego i brutalnego świata obozowej egzystencji, sugerując, że to, co będzie czytelnik poznawał, to nieznane i często szokujące realia obozowe. Tytuł ten wskazuje na istotne motywy i tematy obecne w tekście oraz zachęca czytelnika do zastanowienia się nad kondycją ludzką w ekstremalnych warunkach.

Argumentacja:

Autor, Gustaw Herling-Grudziński, czerpał inspirację dla tytułu ze słynnej książki Fiodora Dostojewskiego "Zapiski z martwego domu". Przebywając w sowieckim obozie, Herling-Grudziński przeczytał tę książkę, co wywarło ogromny wpływ na jego myślenie i percepcję rzeczywistości obozowej. Motto z tej samej książki sugeruje, że "inny świat" to właśnie świat łagrów, gdzie panują zupełnie inne zasady i wartości. Jest to świat, który różni się od tego, w którym żyjemy, gdzie liczy się jedynie przetrwanie, a moralność i zasady są zdeformowane przez ekstremalne warunki obozowe.

Kontekst:

"Przedwiośnie" Stefan Żeromski

W tej powieści Żeromski ukazuje burzliwe czasy międzywojenne w Polsce. Podobnie jak Herling-Grudziński, również Żeromski ukazuje kontrast między dwoma światami-starym porządkiem a nowymi realiami. Tytuł "Przedwiośnie" odnosi się do okresu przejściowego między zimą a wiosną, co symbolizuje zmiany społeczne i polityczne w Polsce.

89. Literatura jako świadectwo pamięci. Omów zagadnienie na podstawie Innego świata Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W literaturze często spotykamy się z dziełami, które służą jako świadectwo przeszłości, utrwalając w pamięci czytelników wydarzenia historyczne oraz ludzkie doświadczenia. Praca literacka, jako forma dokumentu osobistego, ma nie tylko charakter artystyczny, ale także pełni istotną funkcję społeczną, przekazując czytelnikom autentyczne historie z okresów trudnych i dramatycznych. Jednym z takich utworów jest "Inny świat" Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, który stanowi ważne świadectwo okrucieństwa obozowej rzeczywistości.

Stanowisko:

Literatura dokumentu osobistego, w tym "Inny świat" Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, jest niezwykle istotnym narzędziem świadectwa pamięci, ponieważ pozwala na przekazanie autentycznych doświadczeń z czasów wojny i obozów. Poprzez relacje bohaterów, czytelnik otrzymuje bezpośrednią wgląd w dramatyczne wydarzenia oraz ludzkie cierpienie i walkę o przetrwanie w skrajnych

warunkach. Literatura tego rodzaju ma więc kluczowe znaczenie dla zachowania pamięci o przeszłości oraz zrozumienia ludzkich losów w ekstremalnych sytuacjach.

Argumentacja:

Gustaw Herling-Grudziński w "Innym świecie" przedstawia swoje osobiste doświadczenia z pobytu w sowieckich łagrach, co nadaje jego utworowi autentyczność i wiarygodność. Poprzez opowieść głównego bohatera, czytelnik ma możliwość przybliżenia sobie druzgocących realiów obozowej egzystencji, ukazujących okrucieństwo i dehumanizację człowieka. Autentyczność przedstawionych w utworze historii oraz bezpośrednie uczucia i refleksje bohaterów sprawiają, że czytelnik może lepiej zrozumieć to, co przeżywali więźniowie oraz doświadczyć ich emocji na własnej skórze.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

Ten romantyczny dramat przedstawia narodową pamięć Polaków oraz ich dążenie do wolności, oparte na historycznych wydarzeniach i folklorze.

90. Jak zachować człowieczeństwo w sytuacji ekstremalnej? Omów zagadnienie na podstawie Innego świata Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Podczas II wojny światowej ludzkość była świadkiem ekstremalnych warunków, które sprawiały trudności w zachowaniu człowieczeństwa. Takie sytuacje, jak obozy pracy czy śmierci, kładły nacisk na przetrwanie fizyczne, a moralność stawała na drugim planie.

Stanowisko:

Autor Gustaw Herling-Grudziński w "Innym świecie" pokazuje, że mimo strasznych okoliczności możliwe jest zachowanie człowieczeństwa. Poprzez indywidualne historie więźniów, Grudziński ukazuje różne reakcje na ekstremalne warunki oraz daje świadectwo o ludzkiej godności nawet w najtrudniejszych chwilach.

Argumentacja:

W swoim dziele Grudziński podkreśla, że normy moralne spoza obozu nie mają zastosowania w obozowej rzeczywistości, gdzie jedynym celem jest przetrwanie. Niemniej jednak autor pokazuje, że nie wszyscy więźniowie ulegają zdeprawowaniu. Część z nich, mimo okrutnych warunków, zachowuje empatię i litość wobec innych, dzieląc się jedzeniem czy okazując wsparcie.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W "Dziadach" Mickiewicz ukazuje postać Konrada, który mimo przeżytych cierpień zachowuje swoją godność i moralność. Jest to wyraz walki o człowieczeństwo w obliczu ucisku i niesprawiedliwości.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

Autor analizuje psychologiczne aspekty ludzkiego zachowania w trudnych sytuacjach. Główny bohater, Raskolnikow, popełnia zbrodnię, jednak w procesie swojej wewnętrznej transformacji odnajduje drogę do nawrócenia i ponownego odkrycia swojej ludzkiej godności.

91. Moralność obozowa jako wynik zniewolenia człowieka. Omów zagadnienie na podstawie Innego świata Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Podczas wojny, szczególnie w obozach koncentracyjnych, ludzkie wartości ulegają drastycznej przemianie, a moralność staje się dyskusyjnym zagadnieniem. W obliczu ekstremalnego zniewolenia człowieka w obozach normy etyczne ulegają odwróceniu, a człowiek staje się jedynie istotą nastawioną na przetrwanie.

Stanowisko:

Mimo drastycznych warunków panujących w obozach koncentracyjnych istnieje możliwość zachowania godności i moralności. Jednakże nie wszyscy ludzie starają się wówczas zachować tę godność, a wielu ulega degradacji moralnej.

Argumentacja:

Gustaw Herling-Grudziński w swoim dziele "Inny świat" ukazuje brutalną rzeczywistość obozów koncentracyjnych oraz różne reakcje więźniów na ekstremalne warunki. Choć większość poddaje się zezwierzęceniu, niektórzy potrafią zachować swoje człowieczeństwo, nawet kosztem własnego życia. Autor pokazuje, że mimo okropności obozowego życia, istnieje nadal miłość, empatia oraz tęsknota za wolnością.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W "Dziadach" Mickiewicz ukazuje losy narodu polskiego pod zaborami, gdzie naruszona zostaje ludzka godność przez ucisk zewnętrzny. Jednakże mimo trudności i cierpień, bohaterowie dążą do zachowania swojego ducha narodowego oraz moralności, co wskazuje na siłę ludzkiego charakteru nawet w obliczu zniewolenia.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

Dostojewski analizuje psychologiczne aspekty ludzkiej moralności. Główny bohater, Rodion Raskolnikow, popełnia morderstwo w przekonaniu, że jest ono moralnie uzasadnione. Jednakże w miarę rozwijania się fabuły, doświadcza on wyrzutów sumienia, co prowadzi do jego wewnętrznego konfliktu i próby odnalezienia drogi do zbawienia.

Zdążyć przed Panem Bogiem, Hanna Krall

92. Walka jako sposób na zachowanie godności. Omów zagadnienie na podstawie Zdążyć przed Panem Bogiem Hanny Krall. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Podczas II wojny światowej ludzka godność została brutalnie naruszona, a granice między dobrem a złem stały się niewyraźne. W takiej rzeczywistości walka staje się czasem jedynym sposobem na zachowanie godności.

Stanowisko:

Literatura, jak "Zdążyć przed Panem Bogiem" autorstwa Hanny Krall, ukazuje różne postawy bohaterów wobec wojennej rzeczywistości. W świecie getta warszawskiego i holokaustu bohaterowie podejmują walkę nie tylko o przetrwanie, lecz także o zachowanie swojej godności.

Argumentacja:

Hanna Krall w swojej książce opowiada historię Marka Edelmana, który starał się przeciwstawić nazistowskiemu okrucieństwu. Edelman, będąc naocznym świadkiem wydarzeń w getcie, wybrał walkę zamiast bierności, dając przykład, że nawet w najbardziej skrajnych warunkach można zachować godność poprzez aktywny opór wobec tyrani.

Kontekst:

"Rok 1984" George Orwell

Dzieło "Rok 1984" George'a Orwella prezentuje totalitarny reżim, w którym jednostka jest pozbawiona wszelkiej godności i wolności. Bohaterowie muszą walczyć o swoje przekonania w świecie, gdzie wszelkie przejawy indywidualizmu są tępiące. To przykład, jak literatura podejmuje temat walki o godność w obliczu tyranii i ucisku.

93. Zagłada z perspektywy świadka i uczestnika wydarzeń w getcie. Omów zagadnienie na podstawie Zdążyć przed Panem Bogiem Hanny Krall. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Opisanie wydarzeń przez świadka i uczestnika ma wyjątkową wartość, gdyż pozwala na bardziej autentyczne zrozumienie tamtych czasów. W "Zdążyć przed Panem Bogiem" Hanna Krall relacjonuje historię Marka Edelmana, który był jednym z nielicznych świadków i uczestników wydarzeń w getcie warszawskim.

Stanowisko:

Opowieść z perspektywy świadka i uczestnika wydarzeń pozwala na lepsze zrozumienie tragedii, jaką była Zagłada. Mark Edelman, jako uczestnik tych wydarzeń,

przekazuje rzeczywistość bez mitologizowania czy nadawania wydarzeniom rangi legendy.

Argumentacja:

Edelman opowiada o Zagładzie w sposób rzeczowy, bez patosu, co pozwala na bardziej realistyczne spojrzenie na tamte wydarzenia. Jego relacje o masowym wywożeniu ludności żydowskiej do ośrodków zagłady oraz o powstaniu w getcie pokazują, że walka o godność w warunkach tak skrajnych była jedynym możliwym działaniem.

Kontekst:

“Pamiętnik Dawida Rubinowicza”

Dawid Rubinowicz był żydowskim chłopcem, który pisał swój dziennik podczas pobytu w getcie ławkowskim. Jego relacje dokumentują codzienne życie w getcie, zmagania z głodem, chorobami i strachem przed deportacją. Rubinowicz jako świadek i uczestnik tragedii Zagłady zapisuje swoje osobiste doświadczenia i refleksje, co stanowi cenne źródło historyczne i literackie.

94. Jak pamięć o przeszłości wpływa na teraźniejszość? Omów zagadnienie na podstawie Zdążyć przed Panem Bogiem Hanny Krall. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Pamięć o przeszłości stanowi kluczowy aspekt ludzkiego doświadczenia, który ma istotny wpływ na nasze życie i decyzje. Zagłębiając się w historię, odkrywamy, że wydarzenia minionych czasów kształtują naszą teraźniejszość i determinują nasze wybory. Dochodzenie do zrozumienia, jak pamięć o przeszłości wpływa na nasze działania w obecnym momencie, staje się ważnym zadaniem, które podejmuje wiele dziedzin nauki i literatury.

Stanowisko:

Pamięć o wydarzeniach z czasów getta ma dla Edelmana żywe znaczenie i wpływa na jego życiowe wybory, zarówno w czasie okupacji, jak i po wojnie.

Argumentacja:

Typoszeregiem "Zdążyć przed Panem Bogiem" oraz życiorysem Marka Edelmana można dostrzec, jak pamięć o przeszłości wpływa na jego życie. Edelman, będąc w getcie, podejmował trudne decyzje, mając świadomość, że każda z nich miała wpływ na jego przetrwanie i życie innych. Po wojnie wybrał zawód lekarza, aby w ten sposób pomagać innym i zrekompensować cierpienie, które widział w getcie. Jego wybory życiowe są zatem związane z doświadczeniem Zagłady i nieustającą potrzebą ratowania życia oraz zapewniania godnej śmierci.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

Autor ukazuje obraz polskiego narodu zranionego przez historię i dążącego do wolności, borykającego się z problemami przeszłości.

Mickiewicz analizuje narodową traumę Polaków i ich dążenie do wolności. Przez motyw spotkania z duchami przodków autor ukazuje ciągłość pamięci narodowej i jej wpływ na teraźniejszość. Przeszłość, związana z walką o niepodległość i utratą wolności, stanowi dla bohaterów zarówno źródło siły, jak i obciążenia. Wielka rola duchowego dziedzictwa jest szczególnie widoczna w scenie "Dziadów część III", gdzie widmo Konrada wzywa Polaków do walki o wolność i sprawiedliwość.

"Balladyna" Juliusz Słowacki

W "Balladynie" Słowacki ukazuje opresyjny wpływ przeszłości na jednostkę. Postać Balladyny, która jest uosobieniem polskiej ziemi, odzwierciedla tragiczne losy narodu polskiego i jego związek z historią. W dramacie widać, jak prześladowania i ból z przeszłości przenikają teraźniejszość, determinując losy bohaterów i prowadząc do tragicznych wydarzeń.

Dżuma, Albert Camus

95. Ludzka solidarność w obliczu zagrożenia. Omów zagadnienie na podstawie Dżumy Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Ludzka solidarność w obliczu zagrożenia jest tematem powszechnie obecnym zarówno w literaturze, jak i w rzeczywistości społecznej. Albert Camus w swojej powieści "Dżuma" wnikliwie analizuje tę kwestię, ukazując, jak ludzie reagują na nagłe i przerażające wydarzenia, takie jak epidemia, oraz jakie wybory podejmują w obliczu zagrożenia.

Stanowisko:

Solidarność międzyludzka w trudnych czasach jest nie tylko moralnym obowiązkiem, ale także fundamentalną cechą ludzkiej natury. Camus w "Dżumie" ukazuje, że wspólne działanie i wzajemne wsparcie są kluczowe dla przetrwania oraz pokonania trudności.

Argumentacja:

W powieści "Dżuma" mieszkańcy miasta Oran są zmuszeni zmierzyć się z nagłym wybuchem epidemii dżumy, która izoluje ich od reszty świata. Bohaterowie, tak jak Raymond Rambert, początkowo koncentrują się na własnych interesach i próbach ucieczki z miasta, ale w miarę rozwoju wydarzeń, zaczynają dostrzegać konieczność współdziałania i solidarności z innymi. W szczególności Rambert, mimo początkowych prób ucieczki, decyduje się zostać i włączyć w walkę z epidemią, pokazując, że solidarność jest ważniejsza od osobistych interesów.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W "Dziadach" Mickiewicza solidarność narodowa jest jednym z głównych motywów, zwłaszcza w kontekście polskiego dążenia do wolności i niepodległości. Postacie takie jak Gustaw czy Konrad symbolizują poświęcenie dla wspólnej sprawy narodowej, co podkreśla znaczenie solidarności w walce z uciskiem i zagrożeniem dla ojczyzny.

"Balladyna" Juliusz Słowacki

Solidarność może być interpretowana jako walka o sprawiedliwość społeczną i moralną, zwłaszcza wobec tyranii władzy. Postać Tadeusza symbolizuje ideę walki o wyzwolenie społeczne i walkę z opresją, co podkreśla potrzebę jedności i współdziałania w obliczu zagrożeń dla wspólnoty.

96. Powinności moralne człowieka w obliczu zagrożenia. Omów zagadnienie na podstawie Dżumy Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

"Dżumę" Alberta Camusa interpretuje się jako powieść-parabolę, w której wydarzenia i świat przedstawione są jako pretekst do przekazania głębszych przemyśleń na temat ludzkiej egzystencji. Mniej ważne są same wydarzenia, bardziej istotne jest ich "drugie dno" - znaczenie metaforyczne czy alegoryczne, które prowadzą do wniosków filozoficznych i moralnych.

Stanowisko:

Człowiek ma szczególne powinności moralne w obliczu zagrożenia, które w "Dżumie" jest symbolem nie tylko choroby, ale także wszelkiego zła i cierpienia.

Argumentacja:

W powieści Camusa różne postawy bohaterów wobec zagrożenia ukazują różnice w podejściu do moralności. Postaci takie jak doktor Rieux czy Jean Tarrou pokazują, że w trudnych sytuacjach człowiek może zachować moralność i odpowiedzialność wobec innych, angażując się w walkę z zagrożeniem bez względu na osobiste koszty. Przeciwnieństwem jest postać Cottarda, który w obliczu epidemii nie tylko nie angażuje się w walkę z nią, ale wręcz czerpie korzyści z chaosu, co ukazuje brak moralności i egoizm.

Kontekst:

"Inny świat" Gustaw Herling-Grudziński

W "Innym świecie" Gustawa Herlinga-Grudzińskiego poznajemy historię więźniów łagrów sowieckich, którzy zmagają się z ekstremalnymi warunkami i okrucieństwem systemu. W takich warunkach moralność jest wystawiona na ciężką próbę, a bohaterowie muszą podejmować trudne decyzje, które często kolidują z ich wewnętrznymi przekonaniem.

"Zdążyć przed Panem Bogiem" Hanna Krall

Autor przedstawia losy bohaterów żydowskich w getcie warszawskim podczas II wojny światowej. W obliczu zagłady, bohaterowie muszą podejmować decyzje dotyczące własnego i innych życia, co wyraża się w ich moralnych powinnościach wobec społeczności i bliskich.

97. Człowiek wobec cierpienia i śmierci. Omów zagadnienie na podstawie Dżumy Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Temat cierpienia i śmierci jest nieodłączną częścią ludzkiego doświadczenia, odzwierciedlając zarówno naturę życia, jak i nieuniknione wyzwania, z jakimi się spotykamy. W literaturze od wieków obserwowano różne reakcje człowieka w obliczu tych trudnych realiów.

Stanowisko:

Postawa człowieka wobec cierpienia i śmierci może być różnorodna, od heroicznej walki po obojętność lub nawet moralną deprawację.

Argumentacja:

W "Dżumie" Alberta Camusa autor ukazuje zróżnicowane podejścia do cierpienia i śmierci. Bohaterowie takich jak doktor Bernard Rieux czy Jean Tarrou reprezentują postawy heroicznej walki z dżumą, gotowi poświęcić się dla dobra innych. Jednak postać Cottarda stanowi kontrast, przedstawiając człowieka pozbawionego

moralności, który nie reaguje na cierpienie innych i jest zainteresowany tylko własnym interesem.

Kontekst:

"Treny " Jan Kochanowski

Jest to zbiór elegii poświęconych zmarłej córce poety. Kochanowski w tych utworach wyraża swoje osobiste doświadczenie cierpienia i straty oraz szuka pocieszenia w wierze religijnej. Elegie te są zarówno wyrazem osobistego bólu, jak i próbą pogodzenia się z nieuniknionym przeznaczeniem.

"Lalka " Bolesław Prus

W "Lalce" Bolesława Prusa ukazane są różnorodne postawy ludzkie wobec cierpienia i śmierci, głównie poprzez portret społeczeństwa warszawskiego drugiej połowy XIX wieku. W tej powieści obserwujemy, jak bohaterowie reagują na różne formy cierpienia: zarówno te wynikające z przemijania, jak i te spowodowane przez własne decyzje czy działania innych osób.

Przykładem może być postać Stanisława Wokulskiego, który doświadcza cierpienia z powodu odrzucenia przez Izabelę Łęcką, na którą pokładał swoje nadzieje i uczucia. Jego reakcja na to cierpienie oscyluje między desperacją a próbą pogodzenia się z losem.

Rok 1984, George Orwell

98. Literacka ocena systemów totalitarnych. Omów zagadnienie na podstawie powieści Rok 1984 George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Państwo totalitarne to system rządów, w którym władza całkowicie kontroluje życie obywateli, eliminując wszelkie przejawy demokracji i naruszając prawa i wolności jednostki. Jest to temat często podejmowany w literaturze, jak choćby w powieści "Rok 1984" autorstwa George'a Orwella.

Stanowisko:

Artyści często prezentują systemy totalitarne w negatywnym świetle, ostrzegając przed ich destrukcyjnym wpływem na jednostkę i społeczeństwo jako całość.

Argumentacja:

Orwell, pisząc "Rok 1984", był zainspirowany własnymi doświadczeniami z okresu wojny domowej w Hiszpanii oraz obserwacjami systemów totalitarnych podczas II wojny światowej. W swojej powieści przedstawia państwo Oceania, gdzie obywatele są całkowicie podporządkowani władzy, pozbawieni praw i wolności. Główny bohater, Winston Smith, próbuje się zbuntować przeciwko systemowi, ale zostaje złamany i poddany indoktrynacji. Powieść ta stanowi przestrożę przed skutkami systemów totalitarnych, które pozbawiają jednostkę godności i wolności.

Kontekst:

"Folwark zwierzęcy" George Orwell

Orwell przedstawia alegoryczną opowieść o rewolucji zwierząt na farmie, która przeradza się w autorytarną dyktaturę świń. Ta satyra na systemy totalitarne pokazuje, jak władza może korumpować nawet te, które miały być wyzwolone.

"Inny świat" Gustaw Herling-Grudziński

W "Innym świecie" Gustawa Herlinga-Grudzińskiego czytelnik zagląda do sowieckich łagrów, gdzie więźniowie są poddawani systematycznej indoktrynacji i represjom, a ich jedyną szansą na przetrwanie jest podporządkowanie się bezwzględnej władzy oraz zrzeczenie się swojej tożsamości i wartości.

99. Czy możliwe jest zbudowanie doskonałego państwa? Omów zagadnienie na podstawie powieści Rok 1984 George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Doskonałe państwo, czyli utopia, stanowi ideał społeczeństwa opartego na zasadach sprawiedliwości, równości i solidarności. Jednakże rzeczywistość literacka, jaką

przedstawia powieść "Rok 1984" autorstwa George'a Orwella, rzuca cień wątpliwości na możliwość stworzenia takiego idealnego ustroju.

Stanowisko:

Orwellowska powieść kwestionuje realność doskonałego państwa, ukazując, że utopia może przerodzić się w antyutopię. W rzeczywistości przedstawionej przez autora, system totalitarny Partii w Oceanii obejmuje wszystkie sfery życia obywateli, ograniczając ich wolność i poddając całkowitej kontroli.

Argumentacja:

Orwellowska analiza systemu totalitarnego w "Roku 1984" pokazuje, że nawet najbardziej altruistyczne intencje mogą zostać zdeformowane przez pragnienie władzy i kontrolowania społeczeństwa. Bohaterowie utopijnych państw często cierpią z powodu ograniczeń wolności i manipulacji ze strony władzy, co podważa możliwość istnienia idealnego ustroju społecznego.

Kontekst:

"Pan Tadeusz " Adam Mickiewicz

"Pan Tadeusz" ukazuje dążenie do doskonałości w społeczeństwie szlacheckim poprzez odwołanie do tradycji, cnót rycerskich oraz przywiązania do wartości moralnych. Jednakże, pomimo aspiracji do ideału, epopeja ta również obnaża słabości, egoizm oraz konflikty społeczne wśród szlachty.

Dzieło stanowi odzwierciedlenie dążenia społeczeństwa szlacheckiego do doskonałości, zarówno poprzez podkreślanie wartości tradycji, jak i ukazywanie wad ludzkich. Epopeja ta stanowi nie tylko hołd dla ojczyzny, lecz także refleksję nad kondycją narodową i społeczną XIX-wiecznej Polski.

100. Jednostka w systemie totalitarnym. Omów zagadnienie na podstawie powieści Rok 1984 George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W systemie totalitarnym jednostka traci swoją niezależność i staje się jedynie narzędziem w rękach władzy. George Orwell w powieści "Rok 1984" ukazuje brutalność tego systemu oraz zagrożenie, jakie stanowi dla jednostki.

Stanowisko:

W państwie totalitarnym jednostka traci swoją tożsamość i staje się jedynie elementem maszyny kontrolowanej przez władzę. Jej potrzeby i pragnienia są ignorowane, a jej życiem steruje aparat państwowy.

Argumentacja:

W powieści "Rok 1984" obserwujemy, jak obywatele Oceanii są pozbawieni podstawowych wolności i praw. Każdy aspekt ich życia jest kontrolowany przez Partię, która narzuca im swoją ideologię. Ludzie są szpiegowani, kontrolowani, a nawet ich myśli są poddawane cenzurze. Główny bohater, Winston Smith, jest przykładem jednostki, która próbuje się zbuntować przeciwko systemowi, jednak jego wysiłki są daremne.

Kontekst:

"Nowy wsspaniały świat" Aldous Huxley

Chociaż ta powieść prezentuje dystopijną wizję przyszłości z odmiennymi założeniami od "Roku 1984", to również wskazuje na zagrożenia związane z nadmierną kontrolą państwa nad jednostką. W "Nowym wsspaniałym świecie" jednostka traci swoją tożsamość i wolność pod wpływem manipulacji społecznej i technologicznej. To ostrzeżenie przed totalitarnymi tendencjami również stanowi istotny kontekst dla analizy "Roku 1984" i zagrożeń, jakie niesie system totalitarny dla jednostki i społeczeństwa jako całości.

"Inny świat" Gustaw Herling-Grudziński

Ta książka jest ważnym świadectwem doświadczeń autora w sowieckim łagrze. Podobnie jak w "Roku 1984", obserwujemy w niej bezwzględność systemu totalitarnego i jego wpływ na jednostkę. Ta brutalna rzeczywistość, którą opisuje Herling-Grudziński, stanowi potwierdzenie tematyki poruszonej przez Orwella i ukazuje, jak państwo totalitarne zagraża podstawowym prawom i godności człowieka.

101. Jak zachować wolność w państwie totalitarnym? Omów zagadnienie na podstawie powieści Rok 1984 George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Wolność stanowi jedno z najbardziej pożądanых dóbr przez jednostkę, jednak państwa totalitarne zdecydowanie ograniczają tę wolność, kontrolując życie obywateli i narzucając swoją narrację poprzez propagandę i represje.

Stanowisko:

W państwie totalitarnym zachowanie wolności staje się niemal niemożliwe dla jednostki, która jest poddana ciągłej kontroli i manipulacji przez władzę. Jednakże istnieją pewne strategie, które mogą pomóc jednostce zachować choćby odrobinę wolności.

Argumentacja:

Aby zachować wolność w państwie totalitarnym, jednostka musi nauczyć się krytycznego myślenia i nie ulegać propagandzie. Takie postawy prezentują postacie takie jak Winston Smith z powieści "Rok 1984" George'a Orwella, który kwestionuje oficjalną narrację władzy i próbuje zachować swoją tożsamość poprzez pisanie pamiętnika. Jednakże władza stara się unicestwić takie buntownicze postawy poprzez tortury i pranie mózgu.

Spotkania Winstona z Julią stanowią dla niego źródło wolności, gdyż uczucie i bliskość z innym człowiekiem jest zakazane i staje się formą oporu wobec systemu totalitarnego. Jednakże nawet ta forma wolności kończy się tragicznie, gdy zostają oni zdradzeni i poddani brutalnym represjom.

Kontekst:

"Ferdydurke" Witold Gombrowicz

Ta satyryczna powieść porusza temat ucisku jednostki przez społeczeństwo i narzucania norm przez autorytety. Główny bohater, Józio, zostaje zredukowany do roli niesamodzielnego ucznia przez postać Pimko, symbolizującą autorytarną kontrolę nad jednostką. Podobnie jak w państwie totalitarnym, w "Ferdydurke" jednostka traci swoją wolność i tożsamość pod presją społeczną i autorytetami.

"Obywatel" Maria Nurowska

Ten dramat obyczajowy opowiada o życiu w państwie komunistycznym, gdzie jednostka jest kontrolowana przez system partyjny. Główna bohaterka, Alina, próbuje zachować swoją wolność w obliczu represji oraz moralnego i psychicznego ucisku. Podobnie jak Winston Smith, Alina stara się buntować przeciwko narzuconym zasadom i utrzymać swoją tożsamość.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

Ta klasyczna powieść rosyjskiego pisarza również dotyczy tematu ucisku jednostki przez system społeczny i państwowy. Główny bohater, Rodion Raskolnikow, to postać, która walczy z moralnymi i psychologicznymi dylematami w opresyjnym środowisku. Jego działania i myśli analizują naturę wolności jednostki w kontekście społeczeństwa i władzy państwowej. Podobnie jak w "Roku 1984", Dostojewski ukazuje, że zachowanie wolności w państwie totalitarnym lub w opresyjnym społeczeństwie może być wyzwaniem, które prowadzi do wewnętrznej walki i konfliktów moralnych.

102. Nowomowa jako sposób na ograniczenie wolności człowieka. Omów zagadnienie na podstawie powieści Rok 1984 George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W powieści "Rok 1984" George'a Orwella nowomowa (Newspeak) pełni kluczową rolę jako narzędzie totalitarnej kontroli nad jednostką poprzez manipulację językiem. Jest to język służący propagandzie i ograniczaniu wolności jednostki.

Stanowisko:

Nowomowa stanowi skuteczne narzędzie na ograniczenie wolności człowieka, ponieważ kontroluje i manipuluje sposobem myślenia poprzez zaburzenie języka.

Argumentacja:

W powieści Orwell przedstawia język nowomowy jako środek kontroli społecznej, który eliminuje możliwość wyrażenia sprzeciwu wobec systemu i jego ideologii. Nowomowa redukuje zasób wyrazów, uniemożliwiając tym samym dokładne wyrażenie myśli i emocji oraz utrudniając refleksję nad rzeczywistością. Podział nowomowy na trzy zbiory: A, B i C, wprowadza dodatkową kontrolę nad przekazem językowym, eliminując możliwość krytyki i sprzeciwu poprzez ograniczanie zakresu myślenia. Ponadto nowomowa promuje dwójmyślenie, czyli akceptację dwóch sprzecznych idei, co prowadzi do utrzymania dyktatury poprzez zaakceptowanie fałszywej rzeczywistości narzuconej przez władzę.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W dziele mamy do czynienia z subtelniejszą formą kontroli społecznej poprzez mitologizację historii i narzucanie określonych wartości przez władzę. Poprzez manipulację językiem i historią, władza próbuje utrzymać swoją kontrolę nad społeczeństwem, co może być interpretowane jako rodzaj nowomowy.

"Fahrenheit 451" Ray Bradbury

W powieści "Fahrenheit 451" Ray'a Bradbury'ego, obserwujemy podobne tendencje do kontroli myśli i manipulacji języka. W tym futurystycznym społeczeństwie władze cenzurują i palą książki, aby utrzymać społeczeństwo w ignorancji. Ograniczenie dostępu do wiedzy i wolności słowa prowadzi do utraty indywidualizmu i głębszej refleksji, podobnie jak w "Roku 1984".

Tango, Sławomir Mrożek

103. Bunt przeciwko porządkowi społecznemu. Omów zagadnienie na podstawie Tanga Sławomira Mrożka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Bunt jako postawa sprzeciwu wobec określonej sytuacji czy stanu rzeczy odgrywa istotną rolę w literaturze oraz społeczeństwie. W powieści "Tango" Sławomira Mrożka autor ukazuje bunt przeciwko porządkowi społecznemu, który jest niezgodny z tradycją i wartościami.

Stanowisko:

Mrożek w swojej powieści ukazuje głównego bohatera, Artura, jako buntownika przeciwko nowoczesnemu porządkowi społecznemu, który zderza się z tradycyjnymi wartościami i normami. Artur pragnie przywrócić poprzedni stan rzeczy, gdzie obowiązywały normy, prawa i reguły, co odbiega od postawy jego rodziców i innych przedstawicieli "średniego pokolenia".

Argumentacja:

W "Tangu" konflikt wynika z rozbieżności między pokoleniami, gdzie młodsze pokolenie buntuje się przeciwko nowoczesnemu podejściu rodziców do życia i tradycji. Artur, główny bohater, stoi na straży wartości i tradycji, chcąc przywrócić porządek i zasady, które zostały zapomniane lub zlekceważone przez starsze pokolenie. Konflikt między Arturem a jego rodzicami oraz innymi postaciami ilustruje niezgodę na zmiany społeczne i kulturowe, co prowadzi do buntu.

Kontekst:

"Przedwiośnie" Stefan Żeromski

W "Przedwiośniu" Stefana Żeromskiego opowiadającym o narodzinach polskiego ruchu rewolucyjnego w XIX wieku widzimy postać Karola, który w buncie przeciwko feudalnemu ustrojowi społeczeństwa szlacheckiego angażuje się w działalność socjalistyczną, walczy o prawa robotników i równość społeczną. Jego postawa symbolizuje sprzeciw wobec niesprawiedliwości społecznej i aspiracje do zmiany ustroju na bardziej sprawiedliwy.

"Nie-boska komedia" Zygmunt Krasiński

w "Nie-boskiej komedii" Zygmunta Krasińskiego, która ukazuje konflikty moralne i duchowe w społeczeństwie polskim okresu romantyzmu, bohaterowie wyrażają swój bunt poprzez opór wobec norm społecznych narzucanych przez Kościół i społeczeństwo szlacheckie. Ich działania stanowią sprzeciw wobec autorytetów i tradycji, a dążenie do wolności jednostki i wyzwolenia narodowego staje się głównym motywem utworu.

104. Konflikt pokoleń. Omów zagadnienie na podstawie Tanga Sławomira Mrożka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Konflikt pokoleń, to zjawisko, które występuje od wieków, gdzie młodsze pokolenie często buntuje się przeciwko wartościom i normom przekazywanym przez starsze pokolenie. Jest to naturalny proces, który wynika z różnic w doświadczeniach życiowych, wartościach i światopoglądzie między różnymi generacjami.

Stanowisko:

W dramacie "Tango" Sławomira Mrożka, konflikt pokoleń jest wyraźnie widoczny. Młodsze pokolenie, reprezentowane przez Artura, buntuje się przeciwko wartościom i tradycjom swoich rodziców. Artur nie akceptuje postawy swoich rodziców, którzy porzucili tradycję i normy społeczne, co prowadzi do głębokiego konfliktu między nimi.

Argumentacja:

W dramacie "Tango" Sławomira Mrożka konflikt pokoleń ukazuje się jako efekt zderzenia dwóch różnych światopoglądów i wartości. Młodsze pokolenie, reprezentowane przez Artura, pragnie odzyskać utraconą tradycję i stabilność społeczną, która według niego została zniszczona przez postępującą rewolucję obyczajową i liberalizację. Z drugiej strony, starsze pokolenie, reprezentowane przez rodziców Artura, przyzwyczajone jest do nowego porządku społecznego, gdzie tradycyjne normy ustępują miejsca swobodom jednostki. Konflikt wynika z niezrozumienia i braku komunikacji między pokoleniami, a także z konfrontacji różnych systemów wartości, co prowadzi do wzajemnego odrzucenia i nieakceptacji. Ostatecznie, dramat Mrożka pokazuje, że konflikt pokoleń nie jest jedynie kwestią różnic pokoleniowych, ale także wynikiem zmian społecznych i kulturowych, które wpływają na sposób myślenia i zachowania poszczególnych grup społecznych.

Kontekst:

"Romeo i Julia" William Szekspir

W dramacie "Romeo i Julia" Williama Szekspira widzimy konflikt pomiędzy rodzinami Montecchich i Capulettich, który wynika z długotrwałej wrogości między nimi. Młodzi zakochani, Romeo i Julia, reprezentują pokolenie pragnące miłości i pojednania, podczas gdy starsi członkowie rodzin trzymają się konwencji społecznych i tradycji, które nakazują im trwać w konflikcie. Konsekwencje tego konfliktu są tragiczne, gdyż prowadzi do śmierci głównych bohaterów.

"Pan Tadeusz" Adam Mickiewicz

W utworze możemy zauważyć konflikt pokoleń pomiędzy postawami szlacheckimi a nowymi tendencjami narodowymi i społecznymi. Starsze pokolenie reprezentowane przez Horeszków broni tradycyjnych wartości szlacheckich i przywiązania do ziemi, podczas gdy młodsze pokolenie, reprezentowane przez Telimenę, zwraca się ku nowym ideom patriotycznym i dąży do jedności narodowej. Konflikt ten prowadzi do sporów i napięć w społeczności szlacheckiej, które są refleksją zmieniającego się charakteru polskiego społeczeństwa w okresie narodzin nowoczesnej Polski.

105. Groteskowa reinterpretacja motywu tańca. Omów zagadnienie na podstawie Tanga Sławomira Mrożka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Taniec od zawsze był istotną częścią kultury ludzkiej, pełniącą rolę symboliczną oraz wyrażającą różnorodne emocje i wartości społeczne. W literaturze i sztuce często symbolizuje on radość, miłość czy też bunt przeciwko utartym normom społecznym.

Stanowisko:

W dramacie "Tango" Sławomira Mrożka taniec jest groteskową reinterpretacją motywu tańca. Autor wykorzystuje go, aby ukazać absurd i nieprawidłowości w społeczeństwie, gdzie normy obyczajowe i wartości moralne zostały odwrócone. Taniec staje się symbolem zwycięstwa siły fizycznej nad intelektem oraz upadku polskiej inteligencji.

Argumentacja:

W "Tangu" motyw tańca wydaje się nieodpowiedni i absurdalny, pasując do surrealistycznego świata dramatu. W nietypowej rodzinie Mrożka, gdzie członkowie zamieniają się rolami wieku, taniec staje się momentem groteskowej kulminacji. Tytułowe tango, prowadzone przez postać Edka, symbolizuje triumf arogancji, chamstwa i siły fizycznej nad intelektem, który reprezentuje Eugeniusz. Poprzez ten taniec Mroźek krytykuje pogardę dla wartości intelektualnych oraz narastający kryzys w społeczności.

Kontekst:

"Ferdydurke" Witold Gombrowicz

W "Ferdydurke" Gombrowicz również wykorzystuje motyw tańca, choć w nieco innym kontekście. Główny bohater, Józio Kowalski, zostaje zmuszony przez profesora Pimko do uczestnictwa w zajęciach tanecznych, co stanowi symboliczną manifestację dominacji nad jednostką oraz narzucania norm społecznych. Tańce stają się rodzajem sztucznej konstrukcji społecznej, gdzie uczestnicy muszą podporządkować się rygorom i oczekiwaniom innych.

Raport o stanie wojennym, wybrane opowiadanie z tomu, Marek Nowakowski

106. Bunt i bezradność – postawy bohaterów wobec realiów stanu wojennego. Omów zagadnienie na podstawie wybranego opowiadania z tomu Raport o stanie wojennym Marka Nowakowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W okresie stanu wojennego bunt i bezradność były dwoma przeciwstawionymi postawami, jakie przejawiali bohaterowie. Niektórzy czuli potrzebę oporu wobec narzuconego reżimu, podczas gdy inni ulegali bezsilności, nie widząc sposobu na zmianę sytuacji.

Stanowisko:

Bunt wobec realiów stanu wojennego stanowił istotny element sprzeciwu wobec ograniczenia wolności i demokracji. Niemniej większość społeczeństwa, zamiast się buntować, czuła się bezradna i bierna.

Argumentacja:

W opowiadaniu "Wróg" z tomu "Raport o stanie wojennym" Marka Nowakowskiego widzimy bunt młodzieży szkolnej, która staje w obronie internowanej nauczycielki. Podobnie, w opowiadaniu "2072 dni", starszy mężczyzna, choć sam członek Solidarności, próbuje odwieść syna i synową od udziału w opozycji, obawiając się represji wobec najbliższych. Mimo to, młodzi nie rezygnują z walki, uważając ją za swój obowiązek.

Kontekst:

"Dziady" Adam Mickiewicz

W "Dziadach" Mickiewicz ukazuje ducha buntu i sprzeciwu wobec obcej dominacji, która odnosi się zarówno do politycznych realiów, jak i duchowych aspektów życia narodowego. Główny bohater, Gustaw-Konrad, symbolizuje postawę buntu i sprzeciwu wobec ucisku. Jego postać jest metaforą ducha walki o wolność i godność narodową, co stanowi ważny element całego dramatu.

"Granica" Zofia Nałkowska

W powieści "Granica" autorka porusza tematykę buntu i bezradności poprzez głównego bohatera, Zenona Ziembiewicza. Zenon jest postacią, która walczy z ograniczeniami narzuconymi przez swoje środowisko społeczne, a także z własnymi ograniczeniami moralnymi i emocjonalnymi. Jego bunt wynika z poczucia zagubienia i sprzeciwu wobec konwencji społecznych, które wydają się mu sztuczne i obce. W "Granicy" możemy dostrzec podobieństwa do "Raportu o stanie wojennym" pod względem tematyki buntu i bezradności. Oba dzieła literackie ukazują bohaterów, którzy próbują się przeciwstawić narzuconym z góry regułom i ograniczeniom, ale napotykają na trudności i opór otoczenia. W "Granicy" walka Zenona z ograniczeniami zewnętrznymi i wewnętrznymi prowadzi go do tragedii, podobnie jak bohaterowie "Raportu o stanie wojennym" borykający się z represyjnym reżimem.

Góraż „Edek”, Marek Nowakowski

107. W jakim celu autor nawiązuje w swoim tekście do innego utworu literackiego? Omów zagadnienie na podstawie opowiadania Góraż „Edek” Marka Nowakowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Aluzje literackie są powszechnym zjawiskiem w literaturze, gdzie autorzy odnoszą się do innych dzieł w celu dialogu z nimi lub wyrażenia swojej opinii. Takie nawiązania mogą przybierać różne formy i pełnić różne funkcje w tekście.

Stanowisko:

W opowiadaniu "Górą Edek" autor, Marek Nowakowski, celowo nawiązuje do dramatu "Tango" Sławomira Mrożka. Poprzez postać Edka, Nowakowski ukazuje pewne cechy i zachowania charakterystyczne dla bohaterów Mrożka. Aluzja literacka służy tutaj jako narzędzie do zilustrowania pewnych społecznych zjawisk i typów ludzkich zachowań.

Argumentacja:

Edek z dramatu Mrożka jest ukazany jako człowiek o cechach negatywnych, takich jak chamstwo, brak kultury czy bezczelność, które sprawiają, że wydaje się być w stanie pokonać każdego w starciu. Podobnie bohaterowie opowiadania Nowakowskiego stają wobec podobnych postaw, co prowadzi do konfliktów i starć. Nawiązanie do postaci Edka służy więc Nowakowskiemu jako sposób na ukazanie pewnych problemów społecznych i charakterów ludzkich.

Kontekst:

"Zbrodnia i kara " Fiodor Dostojewski

W "Zbrodni i karze", Dostojewski nawiązuje do Biblii poprzez postać Rodiona Raskolnikowa, którego moralny konflikt oraz droga ku zrozumieniu i pokucie są często interpretowane w kontekście biblijnej historii o grzechu i zbawieniu. Raskolnikow, podobnie jak biblijny bohater, doświadcza wewnętrznego rozdarcia między dobrem a złem, co prowadzi go do dramatycznych wyborów i konsekwencji.

"Granica " Zofia Nałkowska

W "Granicy" Zofii Nałkowskiej obecne są nawiązania do mitologii, zwłaszcza mitu o Narcyzie. Postać Hanny, podobnie jak Narcyz, popada w obsesję sobą, co prowadzi do jej destrukcji psychicznej i moralnej. Nawiązanie do mitu dodaje głębi i symboliki postaci Hanny oraz ukazuje uniwersalność ludzkich słabości i tragedii.

Katedra, Jacek Dukaj

108. Nauka i metafizyka jako dwa sposoby mówienia o świecie. Omów zagadnienie na podstawie Katedry Jacka Dukaja. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

W utworze "Katedra" Jacka Dukaja autor porusza temat metafizyki i nauki jako dwóch różnych sposobów opisywania rzeczywistości. Metafizyka zajmuje się istotą bytu i kwestiami niepoznawalnymi, podczas gdy nauka stara się wyjaśnić świat poprzez badania i eksperymenty. Dukaj, podobnie jak święty Tomasz z Akwinu, próbuje pogodzić te dwa podejścia.

Stanowisko:

W utworze Dukaja, zarówno nauka, jak i metafizyka odgrywają istotną rolę, łącząc się i wzajemnie przenikając. Autor stawia te dwa sposoby opisywania świata w dialogu, ukazując ich wzajemne powiązania i różnice.

Argumentacja:

Akcja "Katedry" koncentruje się na Księdzu Pierre Lavone, który bada rzekome cuda na planetoidzie "Róg". Mimo że naukowo podchodzi do tych zjawisk, jego wiara jest wyraźnie obecna. Podczas gdy technologia umożliwia ludziom podróże kosmiczne i terra formowanie planet, metafizyczne aspekty, takie jak cuda czy świętość, wciąż przyciągają uwagę i wiarę ludzi. Ksiądz Lavone próbuje pogodzić wiarę z nauką, szukając odpowiedzi na pytania dotyczące cudów.

Kontekst:

"Romeo i Julia" William Szekspir

W "Romeo i Julii" metafizyka odgrywa kluczową rolę w postaci tragicznej miłości między tytułowymi bohaterami. Ich uczucie wykracza poza racjonalne granice, ignorując podziały społeczne i rodzinne, co prowadzi do tragicznego końca. Miłość ta jest niemożliwa do wytłumaczenia i zrozumienia za pomocą naukowych koncepcji, ale dla bohaterów jest ona rzeczywistością transcendentalną, która przekracza granice materialnego świata.

"Zbrodnia i kara" Fiodor Dostojewski

W "Zbrodni i karze" konflikt między nauką a metafizyką manifestuje się poprzez wewnętrzne rozterki głównego bohatera, Rodiona Raskolnikowa. Raskolnikow,

studiujący nauki humanistyczne, dochodzi do wniosku, że nie ma absolutnych norm moralnych i prawnych, co skłania go do popełnienia zbrodni. Jego działania podlegają racjonalnej analizie, a jego motywacje i konsekwencje są analizowane w kontekście naukowym, ale wewnętrzny konflikt moralny i psychiczny, jaki towarzyszy popełnieniu zbrodni, przekracza granice racjonalnego rozumowania i wprowadza go w obszary metafizyczne.

Miejsce, Andrzej Stasiuk

109. Miejsca ważne w życiu człowieka. Omów zagadnienie na podstawie Miejsca Andrzeja Stasiuka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Miejsca odgrywają istotną rolę w życiu człowieka, kształtując jego tożsamość i wpływając na jego doświadczenia oraz emocje. Często są one miejscami, gdzie czujemy się szczególnie związani, gdzie kształtuje się nasza tożsamość i gdzie dostrzegamy wartość sentymentalną.

Stanowisko:

Mimo że dom rodzinny często jest uważany za najważniejsze miejsce w życiu człowieka, to jednak nie zawsze jest ono decydujące dla naszej tożsamości. Istnieją inne miejsca, które nabierają dla nas szczególnego znaczenia, mogą to być zarówno miejsca, które odwiedzamy w czasie podróży, jak i te, które są nam bliskie z powodu wspomnień czy sentymentu.

Argumentacja:

W opowiadaniu "Miejsce" Andrzeja Stasiuka obserwujemy, jak autor ukazuje znaczenie konkretnego miejsca dla bohaterów. Akcja rozgrywa się na terenie dawnej cerkwi, która dla wielu mieszkańców ma ogromne znaczenie historyczne i emocjonalne. Pomimo że cerkiew nie jest już w użyciu i popada w ruinę, wciąż przyciąga ludzi, którzy czują się z nią związani. Stasiuk podkreśla, że miejsce to jest ważne nie tylko ze względu na fizyczną budowlę, ale także ze względu na historię i wspomnienia z nią związane.

Kontekst:

"Wesele" Stanisław Wyspiański

W "Weselu" dominującym miejscem jest wiejska karczma, gdzie rozgrywa się główna część akcji. To tutaj bohaterowie spotykają się, dyskutują, świętują i rozwiązują konflikty, co sprawia, że karczma staje się swoistym symbolem społeczności i tradycji. Dla wielu postaci jest to miejsce ważne zarówno z perspektywy towarzyskiej, jak i symbolicznej, ponieważ to tutaj podejmowane są decyzje dotyczące ich przyszłości oraz tożsamości.

"Granica" Zofia Nałkowska

W "Granicy" Zofii Nałkowskiej istotną rolę odgrywa dom rodziny Balickich, który stanowi centralny punkt życia bohaterki, Joanny. To w tym domu doświadcza ona różnych emocji, przeżywa konflikty z rodzicami oraz odnajduje swoje miejsce w społeczeństwie. Dom ten symbolizuje zarówno bezpieczeństwo, jak i ograniczenia, jakie narzucają na nią normy społeczne i oczekiwania rodziny.

Profesor Andrews w Warszawie, Olga Tokarczuk

110. Stan wojenny z perspektywy obcokrajowca. Omów zagadnienie na podstawie opowiadania Profesor Andrews w Warszawie Olgi Tokarczuk. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Wprowadzenie:

Stan wojenny w Polsce wprowadzony przez generała Jaruzelskiego w grudniu 1981 roku był dla wielu Polaków wydarzeniem niespodziewanym i przerażającym. Czołgi na ulicach, milicja, ograniczenia w życiu codziennym – to wszystko sprawiało, że ludzie nie wiedzieli, jak będzie wyglądać ich przyszłość.

Stanowisko:

Opowiadanie "Profesor Andrews w Warszawie" Olgi Tokarczuk ukazuje stan wojenny z perspektywy obcokrajowca, który przyjeżdża do Polski. Dla niego to obraz zadziwiający i nieprzyjazny, ponieważ nie zna polskich realiów i nie rozumie, co się dzieje w kraju.

Argumentacja:

Bohater opowiadania, Profesor Andrews, przybywa do Warszawy dzień przed wprowadzeniem stanu wojennego. Z jego perspektywy obserwujemy przygnębiający obraz miasta – czołgi na ulicach, żołnierze, brak kontaktu z miejscowymi, ograniczenia w życiu codziennym. Dla Andrews'a Polska staje się miejscem obcym i niezrozumiałym, co jeszcze bardziej spotęguje jego uczucie zagubienia. Nie znając języka, kultury ani realiów, bohater czuje się jakby w świecie irracjonalnym, niemożliwym do zrozumienia.

Kontekst:

"Obcy" Albert Camus

W dziele "Obcy" Alberta Camusa, główny bohater, również obcokrajowiec, odnajduje się w absurdalnym i nieprzyjaznym świecie. Analogicznie, w opowiadaniu Tokarczuk, Profesor Andrews jako obcokrajowiec staje w obliczu niezrozumiałych dla niego realiów polskiego stanu wojennego, co prowadzi do uczucia dezorientacji i niepewności.

